

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

สัญญา วาสุที

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

สัญญา วาสุที

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
พุทธศักราช 2566
(ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย)

APPLYING THE PRINCIPLE OF FOUR PATHS TO ACCOMPLISHMENT TO PROMOTE PEOPLE'S PARTICIPATION IN OPERATION OF MUNICIPALITY OF MUEANG SUANG SUBDISTRICT, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE

SANYA WASUTHEE

A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF POLITICAL SCIENCE
PROGRAM IN BUDDHISTIC LOCAL GOVERNMENT
FACULTY OF SOCIAL SCIENCES
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY
2023

(COPYRIGHT OF MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงาน ของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**สัญญา วาสุที**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.**

คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อนุมัติให้นับวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

คณบดีคณะสังคมศาสตร์

.....

(พระมหาสุรไกร ชินพุทธิสิริ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ :

ประธานกรรมการ .....

(รองศาสตราจารย์ ดร. ภาสกร ดอกจันทร์)

กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษา) .....

(พระครูกิตติวราทร, ผศ. ดร.)

กรรมการ .....

(พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.)

กรรมการ .....

(พันตำรวจตรี ดร. พชรเดช เสมานู)

กรรมการ .....

(ดร. เวชสุวรรณ อาจวิชัย)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

Thesis Topic	:	Applying the Principle of four paths to Accomplishment to promote people's Participation in Operation of Municipality of Mueang Suang Subdistrict, Mueang Suang District, Roi Et Province
Student's Name	:	Sanya Vasutee
Degree Sought	:	Master of Political Science
Program	:	Buddhistic Local Government
Academic Year	:	2023
Advisor	:	Phrakrukittiwarathorn, Asst. Prof. Dr.

Accepted by the Faculty of Social Sciences, Mahamakut Buddhist University in Partial Fulfillment of the Requirements for the Master Degree of Political Science. (Buddhistic Local Government)

Dean of Faculty of Social Sciences .....
(Phramaha Surakrai Jinabuddhisiri)

Thesis Committee :
Chairman .....
(Assoc. Prof. Dr. Phasakorn Dokchan)

Member (Advisor) .....
(Phrakrukittiwarathorn, Asst. Prof. Dr.)

Member .....
(Phrakhrusamu Silasak Sumato, Dr.)

Member .....
(Pol. Maj. Dr. Pacharadech Semanu)

Member .....
(Dr. Wedsuwan Ardwichai)

Copyright of Mahamakut Buddhist University

บทคัดย่อ

หัวข้อวิทยานิพนธ์	:	**การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด**
ชื่อนักศึกษา	:	**สัญญา วาสุที**
ชื่อปริญญา	:	**รัฐศาสตรมหาบัณฑิต**
สาขาวิชา	:	**การปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์**
ปีพุทธศักราช	:	**2566**
อาจารย์ที่ปรึกษา	:	**พระครูกิตติวราทร, ผศ.ดร.**

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 370 คน และผู้ให้สัมภาษณ์ 5 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.98 และแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ t – test (Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way ANOVA) โดยใช้สถิติ F – test หากพบว่าความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทำการทดสอบด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบพหุคูณ (Multiple Comparison Test) ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

ผลการวิจัยพบว่า:

1. การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับ มาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อยได้แก่ ด้านการตัดสินใจ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการวางแผนการบริหารงาน ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง (1) ด้านการตัดสินใจ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านและมีส่วนร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ (2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน ผู้บริหารเทศบาลตำบลควรร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากร และข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ (3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการได้รับค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล เกียรติยศชื่อเสียง รวมถึงได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น และมีส่วนร่วมในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้จัดทำตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนด้านสุขภาพ (4) ด้านการติดตามและประเมินผล ควรให้ประชาชนได้ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล รับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม และร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารงานของเทศบาล ให้มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

คำสำคัญ การประยุกต์, หลักอิทธิบาท 4, การมีส่วนร่วมของประชาชน, การปฏิบัติงานของเทศบาล

ABSTRACT

Thesis Topic	:	**Applying the Principle of Four Paths to Accomplishment to Promote People' s Participation in Operation of Municipality of Mueang Suang Subdistrict, Mueang Suang District, Roi Et Province**
Student's Name	:	**Sanya Wasuthee**
Degree Sought	:	**Master of Political Science**
Program	:	**Buddhistic Local Government**
Anno Domini	:	**2023**
Advisor	:	**Phrakhrukitiwarathon, Asst. Prof. Dr.**

The objectives of this research were 1) to study applying the Principle of Four Paths to Accomplishment to promote people's participation in operation of municipality of Mueang Suang subdistrict, Mueang Suang district, Roi Et province 2) to compare applying the Principle of Four Paths to Accomplishment to promote people's participation in operation of municipality as mentioned, classified by gender, education level , and occupation, and 3) to suggest the guidelines for applying the Principle of Four Paths to accomplishment to promote participation of the people in the performance of Mueang Suang subdistrict municipality, Mueang Suang district, Roi Et province. The samples were 370 of people living in municipality of Mueang Suang subdistrict, Mueang Suang district, Roi Et province, and 5 interviewees. The research instrument was a questionnaire, with reliability for the whole document at 0.98 and interview form. The statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, and standard deviation. The statistics used to test the hypothesis were t-test and One-Way ANOVA using F-test.The statistically significant results were tested with Multiple Comparison test using Scheffe's Method.

The research results were as follows:

1. Applying the Principle of Four Paths to Accomplishment to promote people's participation in operation of Municipality of Mueang Suang Subdistrict,

Mueang Suang district, Roi Et Province, overall was at a high level. When considering each aspect in order from the highest to the lowest average, they were decision, monitoring and evaluation, co-benefits and management planning, respectively.

2. Results of comparing opinions on applying the Principle of Four Paths to Accomplishment to promote people's participation in operation of municipality of Mueang Suang sub-district, Mueang Suang district, Roi Et province, classified by gender, educational level , and occupation, overall and aspect was no difference.

3. Guidelines for applying the Principle of Four Paths to Accomplishment to promote people's participation in operation of Municipality of Mueang Suang subdistrict, Mueang Suang district, Roi Et province were 1) Decision: Should allow the public to participate in proposing various problems in the village, including participate in decision-making in proposing projects, plans, and activities. 2) Management planning: Sub-district municipal administrators should help with resources and suggestions for the implementation of various plans or projects 3) Co-benefit: the public should be involved in receiving compensation or rewards, reputation, including going on field trips to various places in projects organized by the municipality, and participate in the traffic routes that the municipality had prepared as well as the allocation of health rest areas 4) Monitoring and evaluation: the public should be able to follow up and evaluate the performance of the municipality, be aware of the details of each activity and participated in controlling and inspecting the control system operation according to the municipal administration plan be transparent and verifiable to focus on developing operations according to the objectives.

Keywords : Applying, Principle of Four Paths to Accomplishment, People's Participation, Operation

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้รับการช่วยเหลือสนับสนุนจากหลายท่าน และสามารถดำเนินการศึกษาค้นคว้าได้เป็นผลสำเร็จผู้ทำวิจัยจึงขอกราบขอบคุณมาณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด และขอกราบขอบพระคุณผู้บริหารมหาวิทยาลัย พระเมธีวัชราภรณ์, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. รองอธิการบดี ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำ ชี้แนะ อันเป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ พระครูกิตติวราทร, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประธานหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ที่ให้ความอนุเคราะห์รับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตลอดจนตรวจสอบข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดียิ่ง รวมถึงผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัยทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้บริหาร บุคลากรและประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการให้ข้อมูลและการเก็บข้อมูลในการค้นคว้าวิจัย จนทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

กราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ภาสกร ดอกจันทร์ ประธานกรรมการสอบและคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พ.ต.ต.ดร.พชรเดช เสมานู, ดร.เวชสุวรรณ อาจวิชัย, ดร.พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า และคณาจารย์สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ทุกท่านที่เป็นอาจารย์ประสิทธิ์ประสาทวิชา

คุณงามความดีและประโยชน์อันเกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอใช้เป็นเครื่องสักการบูชาคุณพระรัตนตรัย พระคุณของมารดา บิดา ครูอาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ที่มีคุณค่ายิ่ง สาธุ

สัญญา วาสุที

สารบัญคำย่อ

การใช้อักษรย่อในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยใช้การอ้างอิงจากพระไตรปิฎก ภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และพระสูตรและอรรถกถาแปล เล่มที่ 1 ภาคที่ 2 ตอนที่ 2 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยอันเป็นคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักในการค้นคว้า ซึ่งมีคำย่อ และคำเต็มเรียงตามลำดับเล่ม ดังนี้

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระวินัยปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**	
วิ.ม.	=	วินยปิฎก	มหาวคฺค

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระสุตตันตปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**		
ที.สี.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลกฺขนฺธวคฺค
ที.ม.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคฺค
ที.ปา.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิกวคฺค
ม.มู.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	มชฺฌิมนิกาย	มูลปณฺณาสก
ม.ม.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	มชฺฌิมนิกาย	มชฺฌิมปณฺณาสก
สํ.นิ.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	สํยุตฺตนิกาย	นิทานวคฺค
สํ.สฬา.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	สํยุตฺตนิกาย	สฬายตนวคฺค
องฺ.ติก.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	ติกนิปาต
องฺ.จตุกฺก.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	องฺคุตฺตรนิกาย	จตุกฺกนิปาต
ขุ.ขุ.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ขุทฺทกนิกาย	ขุทฺทกปาฐ
ขุ.ธ.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ขุทฺทกนิกาย	ธมฺมปท
ขุ.สุ.	=	สุตฺตนฺตปิฎก	ขุทฺทกนิกาย	สุตฺตนิปาต

คำย่อชื่อคัมภีร์ในพระอภิธรรมปิฎก (ฉบับภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**	
อภิ.สงฺ.	=	อภิธมฺมปิฎก	ธมฺมสงฺคณี

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก (ภาษาไทย)

คำย่อ		**คำเต็ม**		
อภิ.สงฺ.อ.	=	อภิธมฺมปิฎก	อฏฺฐสาลินี	ธมฺมสงฺคณีอฏฺฐกถา

สำหรับการอ้างเลขที่อยู่หลังชื่อย่อคัมภีร์ พระไตรปิฎก มี 2 แบบคือ แบบ 3 ตอนสำหรับพระไตรปิฎก และแบบ 2 ตอนสำหรับอรรถกถา เช่น ขุ.มหา. 29/131/87. หมายถึง ขุทฺทกนิกาย มหานิเทส เล่มที่ 29/ ข้อ 13 / หน้า 87. และที.ม.อ. 2/34 หมายถึง ทีฆนิกาย สุมงฺคลวิลาสินี มหาวคฺคอฏฺฐกถา เล่ม 2 ข้อ 34

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย ..... จ

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ ..... ช

กิตติกรรมประกาศ ..... ฌ

สารบัญคำย่อ ..... ญ

สารบัญ ..... ฏ

สารบัญตาราง ..... ฑ

สารบัญภาพ ..... ณ

บทที่

1 บทนำ 1

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา 1

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย 3

1.3 สมมติฐานของการวิจัย 4

1.4 ขอบเขตของการวิจัย 4

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ 5

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ 5

2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8

2.1 การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 8

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม 19

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน 25

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น 38

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเทศบาล 43

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย 48

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 58

2.8 กรอบแนวความคิดในการวิจัย 61

3 วิธีดำเนินการวิจัย 63

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 63

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 64
3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ..... 65
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 66
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล..... 67
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย..... 68
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 69
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 69
4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล..... 70
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 70
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 82
5.1 สรุปผล..... 82
5.2 อภิปรายผล..... 85
5.3 ข้อเสนอแนะ..... 87
บรรณานุกรม..... 89
ภาคผนวก..... 97
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 98
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 100
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย..... 104
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย.. 106
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล..... 112
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือเพื่อการวิจัย..... 115
ภาคผนวก ช ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC) ของเครื่องมือเพื่อการวิจัย.. 123
ภาคผนวก ฌ ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือเพื่อการวิจัย 128
ภาคผนวก ญ ภาพการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structure Interview).. 131
ประวัติผู้วิจัย..... 133

สารบัญตาราง

ตารางที่ **หน้า**

2.1 แสดงคณะผู้บริหารของเทศบาลตำบลเมืองสรวง..... 57

2.2 แสดงสมาชิกเทศบาลตำบลเมืองสรวง..... 57

3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด..... 64

4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ..... 70

4.2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง..... 72

4.3 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการตัดสินใจ..... 73

4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการวางแผนการบริหารงาน..... 74

4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการร่วมรับผลประโยชน์..... 75

4.6 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S. D.) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการติดตามและประเมินผล..... 76

4.7 แสดงผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ..... 77

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ **หน้า**

4.8 แสดงผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา..... 78

4.9 แสดงผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ..... 79

สารบัญภาพ

ภาพที่ **หน้า**

2.1 โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง..... 56
2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย..... 62

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยเป็นประเทศที่มีการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีลักษณะการปกครองของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ซึ่งมีการยึดหลักของการกระจายอำนาจในการปกครอง (Self-Government) หรือที่เรียกว่าการปกครองท้องถิ่น (Local Government) เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองตนเองได้อย่างแท้จริง การมีส่วนร่วมของประชาชนถือเป็นหลักสากลที่นานาอารยประเทศให้ความสำคัญ และเป็นประเด็นหลักที่สังคมไทยให้ความสนใจ เพื่อพัฒนาการเมืองเข้าสู่ระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมตามหลักธรรมาภิบาลที่รัฐจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชน และผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนของสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับรู้ร่วมคิดร่วมตัดสินใจ เพื่อสร้างความโปร่งใสและเพิ่มคุณภาพการตัดสินใจของภาครัฐให้ดีขึ้น (วัชรีย์ ศรีวิชัย, 2553, หน้า 1)

อนุสนธิจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 หมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 10 แนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนกำหนดให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนดังต่อไปนี้ 1) ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น 2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมืองการวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับในรูปแบบองค์กรทางวิชาชีพหรือตามสาขาอาชีพที่หลากหลายหรือรูปแบบอื่น 4) ส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมืองและจัดให้มีกฎหมายจัดตั้งกองทุนพัฒนาการเมืองภาคพลเมือง เพื่อช่วยเหลือการดำเนินกิจกรรมสาธารณะของชุมชน รวมทั้งสนับสนุนการดำเนินการของกลุ่มประชาชนที่รวมตัวกันในลักษณะเครือข่ายทุกรูปแบบให้สามารถแสดงความคิดเห็นและเสนอความต้องการของชุมชนในพื้นที่ 5) ส่งเสริมและให้การศึกษาแก่ประชาชนที่เกี่ยวกับการพัฒนาการเมืองและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รวมทั้งส่งเสริมให้ประชาชนได้ใช้สิทธิเลือกตั้งโดยสุจริตและเที่ยงธรรม แสดงให้เห็นว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มีเจตนารมณ์อยากจะเห็นการเมืองไทยเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบมากขึ้น มีการถ่วงดุลและคานอำนาจมีการตรวจสอบอำนาจซึ่งกันและกัน โดยการเมืองจะต้องมิใช่อยู่ในความรับผิดชอบของบุคคลกลุ่มหนึ่งกลุ่มใดหรือฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดโดยเฉพาะหากแต่จะต้องเป็นการเมืองของประชาชนส่วนใหญ่ซึ่งการที่จะบรรลุถึงวัตถุประสงค์และ

เจตนารมณ์ดังกล่าวได้ ระบบการเมืองจะต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนส่วนใหญ่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีส่วนร่วมในการติดตามข้อมูลข่าวสารมีส่วนร่วมในการผลักดันนโยบายและนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ รวมทั้งมีส่วนร่วมในการควบคุมกำกับและติดตามประเมินผล เป็นต้น (สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2550)

การกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเป็นยุทธศาสตร์หนึ่งในการบริหารจัดการบ้านเมืองของรัฐในระบบประชาธิปไตยโดยมุ่งลดบทบาทของรัฐส่วนกลาง (Decentralize) ลงเหลือภารกิจหลักเท่าที่ต้องทำเท่าที่จำเป็นและให้ประชาชนได้มีส่วนในการบริหารงานชุมชนท้องถิ่น ตามเจตนารมณ์ของประชาชนมากขึ้นซึ่งเหตุผลการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น ตามรัฐธรรมนูญก็เพื่อให้การดำเนินงานของรัฐมีประสิทธิภาพมากขึ้น ลดขั้นตอนการดำเนินการอันเนื่องจากการล่าช้าในการตัดสินใจจากส่วนกลาง โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมดำเนินการตลอดจนร่วมตรวจสอบการทำงานของภาครัฐเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง และเพื่อให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงส่งเสริมให้การพัฒนาส่วนท้องถิ่นเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งการเมืองเศรษฐกิจและสังคม (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550 หน้า 23-24)

การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบของเทศบาลมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตลอดมาเพื่อให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของแต่ละช่วงเวลาซึ่งปัญหาและอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การปกครองท้องถิ่นไม่สามารถอำนวยประโยชน์ให้กับประชาชนได้อย่างเต็มที่ตามวัตถุประสงค์ในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะวัตถุประสงค์หลักในการปกครองท้องถิ่นคือ การให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเมืองการปกครอง โดยมีตัวแทนของประชาชนในรูปของกรรมการชุมชนที่ทำหน้าที่แทนประชาชนในการบริหาร เทศบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีไว้ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า “หลักธรรมาภิบาล”หรืออาจเรียกได้ว่า “การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีหลักธรรมรัฐซึ่งเรารู้จักกันในนาม “Good Governance” ซึ่งหมายถึงการปกครองที่เป็นธรรมนั้นไม่ใช่แนวความคิดใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมแต่เป็นการสะสมความรู้ที่เป็นวัฒนธรรมในการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมวลมนุษย์เป็นพันๆ ปีซึ่งเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุขสามารถประสานประโยชน์และคลี่คลายปัญหาข้อขัดแย้งโดยสันติวิธีและพัฒนาสังคมให้มีความยั่งยืนการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลซึ่งประกอบด้วยหลัก 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า (พระปิยวัฒน์ ปิยสีโล (จักร์แต), 2554, หน้า 2)

เทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งที่มีหน้าที่ในการบำบัดทุกข์บำรุงสุขของประชาชนในท้องถิ่น และพัฒนา

ท้องถิ่นให้น่าอยู่เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนและประชาชนได้รับประโยชน์สูงสุด มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีความมั่นคงความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน ซึ่งปัจจัยสำคัญยิ่งต่อการบรรลุผลสำเร็จต่างๆ ก็คือความร่วมมือร่วมใจของทุกฝ่ายอันได้แก่ความร่วมมือภายในหน่วยงานของเทศบาล หน่วยงานราชการอื่นที่เกี่ยวข้อง ภาคเอกชนและโดยเฉพาะอย่างยิ่งความร่วมมือจากประชาชน ที่ได้มีส่วนร่วมคิดร่วมวางแผนร่วมดำเนินการร่วมตรวจสอบและป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ ซึ่งเป็นพลังความร่วมมือของทุกฝ่ายจะนำไปสู่การปฏิรูปให้เกิดระบบการบริหารจัดการที่ดี แน่นอนที่สุดว่าการบริหารงานของเทศบาลทุกที่ต้องมีปัญหาในองค์กรทุกองค์กร อาทิ เช่น ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญไม่เพียงพอต่อหน่วยงาน ปัญหาที่มีข้อจำกัดในในด้านงบประมาณต่อการบริหารงานในการจัดซื้อจัดหาอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในหน่วยงาน และปัญหาในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาล (สรุปแผนพัฒนาสามปี เทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด, 2563 – 2565)

ซึ่งในทางพระพุทธศาสนา ได้กล่าวถึงหลักความสำเร็จ หรือการปฏิบัติธรรมตามหลักธรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในกิจการนั้น เรียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี 4 ข้อ คือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา นอกจากนี้ยังมีนักการศึกษาที่กล่าวถึงหลักธรรมที่ควรนำมาปฏิบัติในการให้บริการประชาชน สามารถสรุปเป็นแนวคิดได้ว่าหากประชาชนและผู้ให้บริการประชาชนในเทศบาลตำบล นำหลักธรรมอิทธิบาท 4 มาใช้ในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติหน้าที่ ก็จะทำให้งานต่างๆ ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี (พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2544, หน้า 284)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสำหรับนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่างๆ ภายในองค์กร ให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและสามารถเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุขได้เป็นอย่างดี

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

1.2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

1.3.1 ประชาชน ที่มีเพศต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

1.3.2 ประชาชน ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

1.3.3 ประชาชน ที่มีอาชีพ ต่างกัน มีการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

1.4.1 ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,482 คน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป (เทศบาลตำบลเมืองสรวง, 2565)

1.4.2 ด้านกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 370 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณจากสูตรการหากลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970) กลุ่มเป้าหมายที่จะสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ จำนวน 5 คน

1.4.3 ด้านเนื้อหา

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล (อรนุช ป้อมเปี้น, 2550, หน้า 15) หลักธรรม

อิทธิบาท 4 จากพระไตรปิฎกเล่มที่พระไตรปิฎก เล่มที่ บรรทัดที่ 6810-6948 หน้า. 294-299. พ.ศ. 2560 จากพระไตรปิฎกฉบับหลวง ได้แก่ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ และ 4) วิมังสา

1.4.4 ด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตัวแปรตาม ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล โดยการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความเพียรพยายามในสิ่งนั้น 3) จิตตะ การเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4) วิมังสา การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น

1.4.5 ด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดพื้นที่ในการศึกษาวิจัย โดยมุ่งเฉพาะเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.4.6 ด้านระยะเวลา

การวิจัยในครั้งนี้กำหนดช่วงระยะเวลาในการศึกษาวิจัยระหว่างปีการศึกษา 2565

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.5.1 ทำให้ทราบระดับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.2 ทำให้ทราบผลเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.3 ทำให้ทราบแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.5.4 นำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสำหรับนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่างๆ ภายในองค์กร ให้มีความสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลและสามารถเป็นหลักการเพื่อการอยู่ร่วมกันในบ้านเมืองและสังคมอย่างมีความสงบสุขได้เป็นอย่างดี

1.6 คำนิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.2 การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง คุณธรรมที่ช่วยให้เกิดความสำเร็จในการทำงานหรือ การบริหารงาน 4 ประการ ได้แก่ 1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความเพียรพยายามในสิ่งนั้น 3) จิตตะ การเอาใจใส่ฝักใฝ่ในสิ่งนั้น 4) วิมังสา การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชน ในลักษณะบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กร ซึ่งเป็นการร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผนการบริหารงาน ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของเทศบาลให้บรรลุเป้าหมายหรือบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่ที่แต่ละกลุ่มแต่ละองค์การได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่เขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1) ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน การร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี เป็นต้น เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านก็มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน และการร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน หมายถึง ร่วมช่วยเหลือด้วยทรัพยากรร่วมออกแรงงาน ร่วมออกวัสดุ ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน เป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ในชุมชน มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ตลอดถึงมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ

3) ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล รับผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกียรติยศชื่อเสียง หรือรับประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น และได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุงตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน

4) ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล รับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม ร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล เช่น ตรวจสอบด้านการเงิน การติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งจะพัฒนาการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

1.6.3 การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชน ในลักษณะบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กร ซึ่งเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ

ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นการดำเนินการโดยประชาชน องค์กรชุมชนบนพื้นฐานการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากที่สุด

1.6.4 การปฏิบัติงาน หมายถึง การที่บุคคลทำงานตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่ที่แต่ละกลุ่มแต่ละองค์การได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.5 ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปที่มีสิทธิ์เลือกตั้งของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.6 เทศบาล หมายถึง เทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

1.6.7 ปัจจัยส่วนบุคคล หมายถึง ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม สำหรับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

1) เพศ หมายถึง สถานะของผู้ตอบแบบสอบถาม วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จำแนกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) ชาย และ (2) หญิง

2) ระดับการศึกษา หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น (1) ต่ำกว่าปริญญาตรี (2) ปริญญาตรี และ (3) สูงกว่าปริญญาตรี

3) อาชีพ หมายถึง หน้าที่การงานของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น (1) เกษตรกร (2) ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป และ (3) ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

บทที่ 2
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎีจากตำรา บทความ หนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ซึ่งมีหัวข้อที่สำคัญดังต่อไปนี้

2.1 การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเทศบาล

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

2.1 การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4

2.1.1 ความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท 4

1) ความหมายของอิทธิบาท 4

จากพระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในอังคุตตรนิกาย ทุกนิบาต ได้กล่าวถึง อิทธิบาท ในอิทธิปาทสูตร ที.ป.(ไทย). 11/306/277. ดังนี้

อิทธิบาท (คุณเครื่องให้ถึงความสำเร็จ) 4 ภิกษุในพระธรรมวินัยนี้

1) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรสร้างสรรค์)

2) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์)

3) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์)

4) เจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร (สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์)

จากอิทธิปาทสูตร ดังกล่าว มีผู้อธิบายความหมายของ อิทธิบาท 4 ไว้อย่างสนใจ ดังนี้

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) (2519, หน้า 13) ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ ดังนี้อิทธิบาท 4 หมายถึง ธรรมที่เป็นเครื่องให้ถึงความสำเร็จหรือทางแห่งความสำเร็จ มี 4 ประการคือ ฉันทะ วิริยะ จิตตะ วิมังสา ฉันทะคือความพอใจรักใครในสิ่งนั้น วิริยะ คือความเพียรพยายาม จิตตะคือ ความเอาใจใส่ในสิ่งนั้น วิมังสาคือ ความไตรตรองสอบสวนพิจารณาหรือหมายความว่าพากเพียรทำ เอาจิตฝักใฝ่ ใช้ปัญญาสอบสวน นี่เป็นอิทธิบาท 4

พระราชปัญญากวี (สุบิน เขมิโย) (2528, หน้า 260) ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้อิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมเครื่องให้สำเร็จตามประสงค์หรือสิ่งประสงค์คนในโลกนี้ย่อมต้องการสิ่งที่ประสงค์แห่งชีวิตกันคนละหลายรูปแบบแต่สิ่งประสงค์ที่คนต้องการตรงกันคือทรัพย์ยศ และผลงานทรัพย์เป็นสิ่งประสงค์ที่สำคัญยิ่งของชีวิตเพราะทรัพย์เป็นสิ่งอาศัยใช้สอยในการดำรงชีวิตประจำวัน ทรัพย์มีอยู่ 2 ประการ คือ ทรัพย์สิน 1 ทรัพย์สมบัติ 1 ทรัพย์สินคือเงินตราสำหรับใช้จ่ายซื้อขายแลกเปลี่ยนอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัยและยารักษาโรค ทรัพย์สมบัติ คือบ้านเรือน ที่ดิน ที่นา ที่สวน เครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น

บุญมี แท่นแก้วและคณะ (2538, หน้า 154) ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้หลักอิทธิบาท 4 หมายถึง ธรรมอันเป็นทางแห่งความสำเร็จปฏิบัติงานได้ผลสำเร็จตามความประสงค์เรียกว่า “อิทธิบาท” มี 4 อย่าง คือ

1. ฉันทะ คือ พอใจในสิ่งนั้น
2. วิริยะ คือ เพียรประกอบในสิ่งนั้น
3. จิตตะ คือ เอาใจใส่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ
4. วิมังสา คือ หมั่นตริตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น

สุชีพ ปุญญานุภาพ (2539, หน้า 676) ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้ อิทธิบาท 4 คือ คุณเครื่องให้บรรลุความสำเร็จ 4 อย่างด้วยกัน ได้แก่ 1) ฉันทะ ความพอใจรักใครในสิ่งนั้น 2) วิริยะ ความเพียร 3) จิตตะ เอาใจฝักใฝ่ 4) วิมังสา ใช้ปัญญาพิจารณาสอบสวนแล้วแสดงความต่างกันเพียงฝ่ายพระอภิธรรมเจริญโลกุตตรณานประกอบด้วยอิทธิบาท

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ) (2546) อิทธิบาท 4 หมายถึง คุณธรรมที่จะทำให้เกิดความสำเร็จ เป็นบันไดให้ผู้ปฏิบัติเดินไปสู่เส้นทางแห่งความสำเร็จ เปรียบดั่งสิ่งที่จะคอยเตือนสติของผู้ที่ปฏิบัติมีความก้าวหน้าด้วยการทำหน้าที่อย่างสม่ำเสมอ เป็นสัจธรรมที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสว่าเพราะเรามีอิทธิบาท 4 ประการ คือ รักงาน ขยัญหมั่นเพียร มีความรับผิดชอบและมีความรอบคอบ

พระอภิธรรมปิฎก วิภังคปกรณ์ (2549, หน้า 5) ได้กล่าวถึง อิทธิปาทวิภังค์ สุตตันตภาชนีย์ ดังนี้คำว่า อิทธิมีอธิบายว่า ความสำเร็จ ความสำเร็จด้วยดีกิริยาที่สำเร็จ กิริยาที่สำเร็จด้วยดี ความได้ความได้เฉพาะ ความถึง ความถึงด้วยดีความถูกต้อง การทำให้แจ้ง ความเข้าถึงธรรมเหล่านั้น

คำว่า อิทธิบาท มีอธิบายว่า เวทนาขันธ์สัญญาขันธ์สังขารขันธ์และวิญญาณขันธ์ของ บุคคลผู้เป็นอย่างนั้น (ผู้ได้ธรรมที่มีฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา) คำว่า เจริญอิทธิบาท มีอธิบายว่า ภิกษุเสพเจริญทำให้มากซึ่งธรรมเหล่านั้น เพราะฉะนั้นจึงเรียกว่า เจริญอิทธิบาท 4 คือ คุณธรรมที่ ทำให้ผู้ปฏิบัติตามประสบความสำเร็จ 4 ประการ ดังนี้

1. ฉันทิทธิบาท ภิกษุเจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยฉันทสมาธิและปธานสังขาร เป็นอย่างไร ถ้าภิกษุทำ ฉันทะให้เป็นอธิบดีแล้วได้สมาธิได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า ฉันทสมาธิภิกษุนั้นสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิดขึ้น สร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วสร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิตมุ่งมั่น เพื่อยังกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้นสร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อความดำรงอยู่ ไม่เลือนหาย ภิยโยภาพไพบูลย์ เจริญเต็มที่แห่งกุศลธรรมที่เกิดแล้ว ธรรมเหล่านี้เรียกว่า ปธานสังขาร ประมวลย่อ ฉันทะสมาธิและปธาน สังขารเข้าเป็นอย่างเดียวกัน จึงนับได้ว่าฉันทสมาธิและปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้

2. วิริยิทธิบาท ภิกษุเจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิริยสมาธิและปธานสังขาร เป็นอย่างไร ถ้าภิกษุทำ วิริยะให้เป็นอธิบดีแล้วได้สมาธิได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า วิริยสมาธิภิกษุนั้นสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิดขึ้น สร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว สร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิตมุ่งมั่น เพื่อยังกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้นสร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อความดำรงอยู่ ไม่เลือนหาย ภิยโยภาพไพบูลย์ เจริญเต็มที่แห่งกุศลธรรมที่เกิดแล้ว ธรรมเหล่านี้เรียกว่า ปธานสังขาร ประมวลย่อวิริยสมาธิและปธานสังขารเข้าเป็นอย่างเดียวกัน จึงนับได้ว่าวิริยสมาธิและปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้

3. จิตติทธิบาท ภิกษุเจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยจิตตสมาธิและปธานสังขาร เป็นอย่างไร ถ้าภิกษุทำ จิตให้เป็นอธิบดีแล้วได้สมาธิได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า จิตตสมาธิภิกษุนั้น สร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิดขึ้น สร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วสร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิตมุ่งมั่น เพื่อยังกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้นสร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อความดำรงอยู่ ไม่เลือนหาย ภิยโยภาพไพบูลย์เจริญเต็มที่แห่งกุศลธรรมที่เกิดแล้ว ธรรมเหล่านี้เรียกว่า ปธานสังขาร ประมวลย่อจิตตสมาธิและ ปธานสังขารเข้าเป็นอย่างเดียวกัน จึงนับได้ว่าจิตตสมาธิและปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้

4. วิมังสิทธิบาท ภิกษุเจริญอิทธิบาทที่ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิและปธานสังขาร เป็นอย่างไร ถ้าภิกษุทำ วิมังสาให้เป็นอธิบดีแล้วได้สมาธิได้เอกัคคตาจิต นี้เรียกว่า วิมังสาสมาธิภิกษุ

นั้นสร้างฉันทะ พยายาม ปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดมิให้เกิดขึ้น สร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วสร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิตมุ่งมั่น เพื่อยังกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดให้เกิดขึ้น สร้างฉันทะ พยายามปรารภความเพียร ประครองจิต มุ่งมั่น เพื่อความดำรงอยู่ ไม่เลือนหาย ภิยโยภาพ ไพบูลย์เจริญเต็มที่แห่งกุศลธรรมที่เกิดแล้ว ธรรมเหล่านี้เรียกว่าปธานสังขาร ประมวลย่อวิมังสาสมาธิและ ปธานสังขารเข้าเป็นอย่างเดียวกันจึงนับได้ว่าวิมังสาสมาธิและปธานสังขารด้วยประการฉะนี้

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) (2550, หน้า 150) กล่าวว่า อิทธิบาท 4 คือหลักธรรมคำสอนเป็นรากฐานแห่งความสำเร็จ ซึ่งมี 4 อย่าง ได้แก่ ฉันทะ คือ ใฝ่ใจรักจะทำสิ่งนั้นอยู่เสมอ วิริยะ คือ ขยันหมั่นประกอบสิ่งนั้นด้วยความพยายาม จิตตะ คือ อาจิตฝักใฝ่ ไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยไป และวิมังสา คือ พิจารณาใคร่ครวญ ตรวจหาเหตุผล

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) (2551, หน้า 70) กล่าวว่า อิทธิบาท 4 หมายถึง ทางจะไปสู่ความสำเร็จ 4 ประการ คือ ฉันทะ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความพอใจด้วยความรักในสิ่งนั้น วิริยะ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความขยันหมั่นเพียร ด้วยความพยายาม จิตตะ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความรู้จักไตร่ตรอง ทำด้วยปัญญา รู้จักพิจารณาใคร่ครวญด้วยเหตุผล และวิมังสา การใช้ปัญญาพิจารณาไตร่ตรอง ตรวจสอบในสิ่งนั้น ๆ คือ เมื่อทำสิ่งใดก็ทำด้วยความรู้จักไตร่ตรอง ทำด้วยปัญญารู้จักพิจารณาใคร่ครวญ

พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร ถิรธมโม) (2552, หน้า 163) ได้กล่าวถึงความหมายของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้อิทธิบาท 4 เป็นหัวข้อธรรมที่น่าศึกษาเหตุเพราะประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าได้ใช้หมวดธรรมข้อนี้พัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าโดยเฉพาะประเทศอุตสาหกรรมซึ่งมาจากคำว่าอุตสาหะ แปลว่าความเพียรพยายาม และคำว่า กรรม แปลว่า การกระทำ เมื่อรวมกันแล้วได้คำว่าประเทศอุตสาหกรรมซึ่งแปลว่า ประเทศที่ใช้ความเพียรพยายามในการสร้างกรรมให้เกิดขึ้นหรือประเทศที่ใช้อิทธิบาท 4 ในการสร้างประเทศสูง

จากข้อมูลเชิงวิชาการที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ว่าความหมายและความสำคัญของหลักอิทธิบาท 4 หมายถึง คุณเครื่องที่นำไปสู่ความสำเร็จ คำสอนทางพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจสำหรับผู้ที่ต้องการความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย ฉันทะ คือ ความพอใจ วิริยะ คือ ความพากเพียร จิตตะ คือ ความเอาใจใส่ และวิมังสา คือ การไตร่ตรอง

2.1.2 องค์ประกอบของหลักอิทธิบาท 4

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของหลักอิทธิบาท 4 จากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความเข้าใจและเข้าถึงหลักอิทธิบาท 4 อย่างถ่องแท้ทั้งนี้ได้มี

นักวิชาการที่ได้รับการยกย่องจากบุคคลทั่วไปในด้านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของหลักอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้

วิเชียร ชาบุตรบุณฑริก (2535, หน้า 126) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้ องค์ประกอบของอิทธิบาท 4 คือ

1) ฉันทะ ความพอใจ ความยินดีหรือความเต็มใจที่จะกระทำการสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

2) วิริยะ ความพยายาม ความเพียรหรือความกล้าที่จะทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับการกระทำนั้นๆ โดยไม่มีคำว่าท้อแท้หรือเบื่อหน่าย

3) จิตตะ ความสนใจ เอาใจใส่หรือตั้งใจในการกระทำนั้นๆ อย่างจริงจังโดยไม่ใส่ใจถึงปัญหาอุปสรรคอันจะเป็นเหตุให้เสียกำลังใจ

4) วิมังสา การใช้ปัญญาพิจารณาตรวจสอบข้อดีข้อเสียข้อบกพร่องตลอดจนปัญหาอุปสรรคและวิธีแก้ไขอย่างมีเหตุผลว่าผลที่ปรากฏนั้นมีสาเหตุมาจากอะไรมิใช่ขยันอย่างโง่ๆ

แสงอรุณ โปร่งธุระ (2539, หน้า 228-229) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้ อิทธิบาทหมายถึง หลักธรรมที่นำไปสู่ความสำเร็จแห่งกิจการนั้นๆ ที่รียกว่า อิทธิบาท (ธรรมให้ถึงความสำเร็จ) ซึ่งมี 4 ข้อ คือ

1) ฉันทะ มีใจรัก คือ พอใจจะทำสิ่งนั้นและทำด้วยใจรักต้องการทำให้เป็นผลสำเร็จอย่างดีแห่งกิจการหรืองานที่ทำมิใช่สักว่าทำพอให้เสร็จๆ หรือเพียงเพราะอยากได้รางวัลหรือผลกำไร

2) วิริยะ พากเพียรทำ คือ ขยันหมั่นประกอบหมั่นกระทำสิ่งนั้นด้วยความพยายามเข้มแข็ง อดทน เอาธุระ ไม่ทอดทิ้ง ไม่ท้อถอย

3. จิตตะ เอาจิตฝักใฝ่ คือ ตั้งจิตรับรู้ในสิ่งที่ทำและทำสิ่งนั้นด้วยความคิดไม่ปล่อยใจให้ฟุ้งซ่านเลื่อนลอยใช้ความคิดในเรื่องนั้นบ่อยๆ เสมอๆ

4) วิมังสา ใช้ปัญญาสอบสวน คือ หมั่นตริตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น แก้ไขความบกพร่อง ขัดข้อง ในสิ่งที่ทำนั้นด้วยปัญญา

พิทูร มลิวัลย์ (2540, หน้า 19-20) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้ องค์ประกอบของอิทธิบาท 4 ได้แก่

1) ฉันทะ ความพอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น คือ ความชอบใจ ความรัก ความพอใจในงาน ในสิ่งที่เราจะกระทำ ฉันทะ ได้แก่ ความพอใจ ความรักและความเต็มใจเป็นคุณธรรมสำคัญยิ่ง

2) วิริยะ ความเพียรประกอบสิ่งนั้น คือ ความเพียรในการทำสิ่งนั้นๆ ในทางที่ถูกตามเหตุและผล ภายใต้พื้นฐานตามหลักคุณธรรม

3) จิตตะ ความเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้นไม่วางธุระ คือ การเอาใจใส่ในขณะที่กระทำสิ่งนั้นๆ มีความสนใจในสิ่งที่จะทำนั้นอย่างจริงจัง และการที่มีจิตใจมุ่งมั่น และแน่วแน่ในขณะที่กระทำสิ่งนั้น

4) วิมังสา ความหมั่นตรึกตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้นเมื่อทำสิ่งใดทำด้วยความรู้จักไตร่ตรองรู้จักพิจารณาใคร่ครวญรู้จักพินิจพิเคราะห์ ทดลอง ทดสอบ (เข้าใจ)

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2542, หน้า 842-844) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของอิทธิบาท 4 ไว้ดังนี้

1) ฉันทะ แปลว่า ความพอใจ ได้แก่ ความรักความใฝ่ใจปรารถนาต่อภาวะดีงามเต็มเปี่ยมสมบูรณ์ของสิ่งนั้นๆ ของงานนั้นอยากทำให้สำเร็จผลตามจุดหมายที่ดีงามนั้นเมื่อเห็นสิ่งนั้นหรืองานนั้นกำลังเดินหน้าไปสู่จุดหมาย ก็เกิดปีติเป็นความเอิบอิ่มใจครั้นสิ่งหรืองานที่ทำนั้นบรรลุจุดหมายก็รับโสมนัสเป็นความฉ่ำชื่นใจ ที่พร้อมด้วยความรู้สึกโปร่งโล่งผ่องใสเบิกบานแผ่ออกไปเป็นอิสระไร้ขอบเขต ฉันทสมาธิ จึงเกิดขึ้นโดยนัยนี้ และพร้อมกับปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์ก็ย่อมเกิดควบคู่มาด้วย

2) วิริยะ แปลว่า ความเพียรในการทำสิ่งนั้นๆ ในทางที่ถูกตามเหตุ และผลภายใต้พื้นฐานตามหลักคุณธรรม คนที่มีความเพียรเท่ากับมีแรงหนุนเวลาทำงานหรือปฏิบัติธรรมก็ตามจิตใจจะแน่วแน่มั่นคงพุ่งตรงต่อจุดหมายสมาธิ ก็เกิดขึ้นได้เรียกว่าเป็นวิริยสมาธิพร้อมทั้งมีปธานสังขาร คือ ความเพียรสร้างสรรค์เข้าประกอบคู่ไปด้วยกัน

3) จิตตะ แปลว่า หากมีความเอาใจใส่หรือฝักใฝ่ในการทำงาน หมั่นตรวจสอบดูแลว่างานที่ได้ทำไปแล้วเท่าไหร่ยังเหลือเท่าไรจึงจะสำเร็จ ในการทำงานมีอุปสรรคหรือข้อบกพร่องอย่างไร หรืองานนั้นทำไปได้อย่างราบรื่น อีกทั้งยังต้องมีความขยันหมั่นเพียรกับงาน ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีความขยันหมั่นเพียร ในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย

4) วิมังสา แปลว่า การไตร่ตรองและให้เหตุผล ใช้สติปัญญาพิจารณาคิดหาเหตุผลรู้จักวิธีการบริหารงาน ให้สำเร็จไปด้วยความเรียบร้อยและทันต่อเหตุการณ์เมื่อเจอปัญหาใดๆ ผู้บริหารต้องใช้ปัญญา ไตร่ตรอง ไม่วู่วาม รู้จักใช้เหตุผลด้วยตนเอง ก็ควรที่จะกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชา รู้จักคิด รู้จักไตร่ตรอง พิจารณาสิ่งต่างๆ อย่างถี่ถ้วน และมีเหตุผลอีกด้วย

สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส (2543, หน้า 84) ได้อธิบายว่า อิทธิบาท คือ คุณเครื่องให้สำเร็จความประสงค์ มี 4 อย่าง คือ

1. ฉันทะ คือ พอใจรักใคร่ในสิ่งนั้น
2. วิริยะ คือ เพียรประกอบสิ่งนั้น
3. จิตตะ คือ เอาใจฝักใฝ่สิ่งนั้นไม่วางธุระ
4. วิมังสา คือ หมั่นตริตรองพิจารณาเหตุผลในสิ่งนั้น

คุณ 4 อย่างนี้มีบริบูรณ์แล้ว อาจชักนำบุคคลให้ถึงสิ่งที่ต้องประสงค์ซึ่งไม่เหลือวิสัย

จากข้อมูลเชิงวิชาการที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ว่าองค์ประกอบของหลักอิทธิบาท 4 หมายถึง ส่วนประกอบของหลักธรรมมีด้วยกัน 4 ประการได้แก่ ฉันทะ วิริยะ

จิตตะ และวิมังสา ซึ่งจะอธิบายให้ทราบถึงกรอบการปฏิบัติตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการ หากผู้ใดปฏิบัติตามองค์ประกอบของหลักอิทธิบาท 4 ได้อย่างครบถ้วนก็ถือได้ว่าเป็นผู้ประสบผลสำเร็จในการปฏิบัติงานอย่างแท้จริง

2.1.3 ประโยชน์ของอิทธิบาท 4

วิเชียร พากเพียร (2531, หน้า 148-150) ได้กล่าวไว้ว่า อิทธิบาท 4 เป็นธรรมที่คอยสกัดกั้นอุปสรรคต่อความสำเร็จ และเป็นแรงเสริมกำลังใจที่คอยผลักดันการทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของอิทธิบาท 4 ซึ่งสามารถสรุปได้ ดังนี้

1) ประโยชน์ของฉันทะ คือ ทำให้เป็นผู้มีความพอใจ และมีใจรักต่องานทำให้เกิดความรู้สึกเต็มใจในการทำงาน เกิดการทำงานด้วยความสุข ไม่รู้สึกเบื่อหน่ายง่าย ไม่เกิดอาการท้อแท้ช่วยให้งานดำเนินต่อไปอย่างต่อเนื่อง และเกิดการสร้างสรรค์ในงาน

2) ประโยชน์ของวิริยะ คือ ทำให้เป็นคนหมั่นเพียร และขยันในการทำงานไม่มีความเกียจคร้าน มุ่งมั่นที่จะทำงานให้เสร็จ ผู้ที่ขาดความขยัน ย่อมทำงานขาดๆ เกินๆ หรือมักทำงานนั้นไม่สำเร็จ หรือหากสำเร็จก็สำเร็จล่าช้า และไม่มีประสิทธิภาพ

3) ประโยชน์ของจิตตะ คือ ใจที่จดจ่อและรับผิดชอบ เมื่อมีใจที่จดจ่อแล้วก็จะเกิดความรอบคอบตาม คำนี้ยิ่งใหญ่มากปัจจุบัน สังคมซับซ้อน มีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นมากมาย แต่ละคนมีภาระหน้าที่ ที่ต้องทำมากมาย ไม่รู้จะทำอะไรก่อน แต่ถ้าเรามีใจที่จดจ่อต่อสิ่งที่เราคิดเราทำและรับผิดชอบแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการเรียนหรือการงานก็ตาม ทุกอย่างก็จะดีขึ้นไปเอง

4) ประโยชน์ของวิมังสา คือ ทำให้เป็นผู้ที่รู้จักคิด วิเคราะห์ในงาน ช่วยทำให้ทราบ และเข้าใจในกระบวนการของงาน ทำงานด้วยปัญญา

ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ว่าประโยชน์ของหลักอิทธิบาท 4 หมายถึง การมีหลักธรรมไว้คอยยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อให้เกิดความรัก ความพอใจ ความขยัน อดทน ความตั้งมั่น มีใจจดจ่อ และความไตร่ตรองในงานที่ปฏิบัติเป็นหลักธรรมที่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานโดยตรง สามารถวัดระดับความสำเร็จในงานได้อย่างแม่นยำ หากปฏิบัติตามกรอบหลักอิทธิบาท 4 ได้ครบถ้วนก็ถือได้ว่าผลงานที่ได้รับนั้นประสบความสำเร็จ

2.1.4 หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ในพระไตรปิฎก

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ตามหลักคำสอนของพระพุทธเจ้า จุดประสงค์เพื่อจะใช้หลักการและแนวคิดให้ประสบผลสำเร็จตามหลักอิทธิบาทที่ปรากฏในคัมภีร์พุทธศาสนาเถรวาท ที่ได้ทรงตรัสไว้ใน “พระไตรปิฎก” สำหรับถือเป็นข้อปฏิบัติหรือเป็นแนวทางให้ประสบผลสำเร็จ ทั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารอีกมากมายไม่ว่าจะเป็นเอกสารในการปฏิบัติธรรมก็ดี เอกสารในการศึกษาเล่าเรียนหรือแม้จะเป็นเอกสารประกอบการปฏิบัติงานก็ดี เมื่อต้องการสมาธิเพื่อที่จะส่งผลให้กิจกรรมที่กระทำนั้นดำเนินไปอย่างเรียบร้อยได้ผลดี พึงควรปลุกเล้าและชักจูง

อิทธิบาท 4 อย่างนี้ ถือปฏิบัติให้เกิดเป็นองค์ธรรมเด่นนำขึ้น หากปฏิบัติได้อย่างดีแล้ว สมาธิ ปัญญา ความสุข ความสบายใจ และการทำงานก็จะบังเกิดผลขึ้นทันทีจากแนวคิดเบื้องต้น

ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า หลักอิทธิบาท 4 จากพระไตรปิฎก ที่เกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 สามารถอธิบายรายละเอียดได้ ดังนี้

1. ฉันทะ (ความพอใจรักใครในสิ่งนั้น)

พระพุทธเจ้า ทรงตรัสถึงหลักอิทธิบาท ที่เกี่ยวกับฉันทะ ที่เรียกว่า ฉันทสมาธิปธานสังขาร ไว้ดังนี้ก็ภิกษุ เจริญอิทธิบาท อันประกอบด้วย ฉันทสมาธิปธานสังขารเป็นอย่างไรถ้าภิกษุทำฉันทะให้เป็นอธิบดีแล้วจึงได้สมาธิ ได้เอกัคคตาแห่งจิต สมาธินี้เรียกว่าฉันทสมาธิ ภิกษุนั้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียรประคองจิตไว้ ทำความเพียรเพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นมิให้เกิดขึ้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียรเพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ทำฉันทะให้เกิดพยายามปรารภความเพียรประคองจิตไว้ ทำความเพียร เพื่อสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียร เพื่อความดำรงอยู่ความไม่สาบสูญ ความภิยโยยิ่ง ความไพบูลย์ ความเจริญ ความบริบูรณ์ แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว สภาวธรรมเหล่านี้ เรียกว่า ปธานสังขาร ฉันท - สมาธิและปธานสังขารดังกล่าวมานี้ประมวลย่อ 2 อย่างนั้นเข้าเป็นอันเดียวกัน ย่อมถึงซึ่งอันนับว่า ฉันทสมาธิปธานสังขารด้วยประการณะนี้

ในบทเหล่านั้น ฉันทะ เป็นไฉน ความพอใจ การทำความพอใจ ความใคร่เพื่อจะทำความฉลาด ความพอใจในธรรม นี้เรียกว่า ฉันทะ สมาธิ เป็นไฉน ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิต ความไม่ฟุ้งซ่านแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ สัมมาสมาธิ อันใด นี้เรียกว่า สมาธิปธานสังขารเป็นไฉน การปรารภความเพียรทางใจ ความขะมักเขม้น ความบากบั่น ความตั้งหน้า ความพยายาม ความอุตสาหะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง ความหมั่น ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอยความไม่ทอดทิ้งฉันทะ ความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคองธุระไว้ด้วยดี วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยพละสัมมาวายามะ อันใดนี้เรียกว่า ปธานสังขาร

ภิกษุ เป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว เข้าไปถึงแล้วด้วยดี เข้ามาถึงแล้ว เข้ามาถึงแล้วด้วยดีเข้าถึงแล้ว เข้าถึงแล้วด้วยดี ประกอบแล้วด้วยฉันทะ สมาธิ และปธานสังขาร ดังกล่าวมานี้ ด้วยเหตุนั้น จึงเรียกว่า ประกอบด้วยฉันทสมาธิปธานสังขาร ด้วยประการณะนี้ (อภิ.วิ. (ไทย) 35/507/294.)

คำว่า อิทธิ ได้แก่ ความสำเร็จ ความสำเร็จด้วยดี การสำเร็จ การสำเร็จด้วยดีความได้ความได้อีก ความถึง ความถึงด้วยดี ความถูกต้อง ความกระทำให้แจ้ง ความเข้าถึง ซึ่งธรรมเหล่านั้น คำว่า อิทธิบาท ได้แก่ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ ของบุคคลผู้บรรลุธรรมเหล่านั้น

คำว่า เจริญอิทธิบาท ได้แก่ ย่อมเสพ เจริญ ทำให้มาก ซึ่งธรรมเหล่านั้นด้วยเหตุนั้น จึงเรียกว่า เจริญอิทธิบาท (อภิ.วิ. (ไทย) 35/508/295.)

2. วิริยะ (ความเพียรพยายามทำในสิ่งนั้น) พระพุทธเจ้า ทรงตรัสถึงหลักอิทธิบาทที่เกี่ยวกับวิริยะ ที่เรียกว่า วิริยสมาธิปธานสังขาร ไว้ดังนี้ก็ภิกษุ เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขารเป็นอย่างไรถ้าภิกษุทำความเพียรให้เป็นอธิบดีแล้วจึงได้สมาธิ ได้เอกัคตาแห่งจิต สมาธินี้เรียกว่า วิริยสมาธิ ภิกษุนั้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียร เพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นมิให้เกิดขึ้น ฯลฯ เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ เพื่อสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียรประคองจิตไว้ ทำความเพียร เพื่อความดำรงอยู่ ความไม่สาบสูญ ความภิยโยยิ่งความไพบูลย์ ความเจริญ ความบริบูรณ์ แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว สภาวธรรมเหล่านี้ เรียกว่า ปธานสังขาร วิริยะสมาธิและปธานสังขาร ดังกล่าวมานี้ ประมวลย่อ 2 อย่างนั้นเข้าเป็นอันเดียวกันย่อมถึงซึ่งอันนับว่า วิริยะสมาธิปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้ (อภิ.วิ. (ไทย) 35/509/295.)

ในบทเหล่านั้น วิริยะ เป็นไฉน การปรารภความเพียรทางใจ เป็นต้น สัมมาวายามะ อันใด นี้เรียกว่า วิริยะสมาธิ เป็นไฉน

ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความมั่นอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่ง

จิต ความไม่ฟุ้งซ่านแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สมาธินทรีย์ สมาธิพละ สัมมาสมาธิ

อันใด นี้เรียกว่า สมาธิ

ปธานสังขาร เป็นไฉน

การปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ อันใด นี้เรียกว่า ปธานสังขาร

ภิกษุ เป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้ว ด้วยวิริยะ สมาธิ และปธานสังขาร

ดังกล่าวมานี้ ด้วยเหตุนั้นจึงเรียกว่า ประกอบด้วยวิริยสมาธิปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้ (อภิ.วิ. (ไทย) 35/510/296.)

คำว่า อิทธิ ได้แก่ ความสำเร็จ ความสำเร็จด้วยดี การสำเร็จ

การสำเร็จด้วยดี ความได้ ความได้อีก ความถึง ความถึงด้วยดี ความถูกต้องความกระทำให้แจ้ง ความเข้าถึง ซึ่งธรรมเหล่านั้น

คำว่า อิทธิบาท ได้แก่ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ ของบุคคลผู้บรรลุธรรมเหล่านั้น

คำว่า เจริญอิทธิบาท ได้แก่ ย่อมเสพ เจริญ ทำให้มาก ซึ่งธรรมเหล่านั้น ด้วยเหตุนั้น จึงเรียกว่า เจริญอิทธิบาท (อภิ.วิ. (ไทย) 35/511/297.)

3. จิตตะ (การเอาใจฝักใฝ่ในสิ่งนั้น)

พระพุทธเจ้า ทรงตรัสถึงหลักอิทธิบาท ที่เกี่ยวกับจิตตะ ที่เรียกว่า จิตตสมาธิปธานสังขาร ไว้ดังนี้

ก็ภิกษุ เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร เป็นอย่างไร

ถ้าภิกษุทำจิตให้เป็นอธิบดีแล้วจึงได้สมาธิ ได้เอกัคตาแห่งจิต สมาธินี้ เรียกว่าจิตตสมาธิ ภิกษุนั้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียรเพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นมิให้เกิดขึ้น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้วฯลฯ เพื่อสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ทำฉันทะให้เกิดขึ้น พยายาม ปรารภความเพียรประคองจิตไว้ ทำความเพียรเพื่อความดำรงอยู่ ความไม่สาบสูญ ความภิยโยยิ่ง ความไพบูลย์ความเจริญ ความบริบูรณ์ แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว สภาวธรรมเหล่านี้ เรียกว่าปธานสังขารจิตตสมาธิและปธานสังขารดังกล่าวมานี้ ประมวลย่อ 2 อย่างนั้น เข้าเป็นอันเดียวกัน ย่อมถึงซึ่งอันนับว่า จิตตสมาธิปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้

ในบทเหล่านั้น จิต เป็นไฉน

จิต มโน มานัส มโนวิญญาณธาตุที่สมกัน อันใด นี้เรียกว่า จิต สมาธิ เป็นไฉน

ความตั้งอยู่แห่งจิต สัมมาสมาธิ อันใด นี้เรียกว่า สมาธิปธานสังขาร เป็นไฉนการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ อันใดนี้เรียกว่า ปธานสังขาร

ภิกษุ เป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้ว ด้วยจิต สมาธิ และปธานสังขารดังกล่าวมานี้ ด้วยเหตุนั้น จึงเรียกว่าประกอบด้วยจิตตสมาธิปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้ (อภ.วิ.(ไทย) 35/513/297.)

คำว่า อิทธิ ได้แก่ ความสำเร็จ ความสำเร็จด้วยดี การสำเร็จ การสำเร็จด้วยดี ความได้ ความได้อีก ความถึง ความถึงด้วยดี ความถูกต้อง ความกระทำให้แจ้ง ความเข้าถึง ซึ่งธรรมเหล่านั้น

คำว่า อิทธิบาท ได้แก่ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์วิญญาณขันธ์ ของบุคคลผู้บรรลุธรรมเหล่านั้นคำว่า เจริญอิทธิบาท ได้แก่ ย่อมเสพ เจริญ ทำให้มาก ซึ่งธรรมเหล่านั้น ด้วยเหตุนั้น จึงเรียกว่า เจริญอิทธิบาท

4. วิมังสา (การพิจารณาใคร่ครวญหาเหตุผลในสิ่งนั้น)

พระพุทธเจ้า ทรงตรัสถึงหลักอิทธิบาท ที่เกี่ยวกับวิมังสา ที่เรียกว่า วิมังสาสมาธิปธานสังขาร ไว้ดังนี้

ก็ภิกษุ เจริญอิทธิบาทอันประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร เป็นอย่างไรถ้าภิกษุทำปัญญาให้เป็นอธิบดีแล้วจึงได้สมาธิ ได้เอกัคตาแห่งจิตสมาธินี้เรียกว่า

วิมังสา สมาธิ ภิกษุนั้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตไว้ทำความเพียรเพื่อป้องกันบาปอกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นมิให้เกิดขึ้น เพื่อละบาปอกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว

เพื่อสร้างกุศลธรรมที่ยังไม่เกิดขึ้นให้เกิดขึ้น ทำฉันทะให้เกิด พยายาม ปรารภความเพียร ประคองจิตไว้ ทำความเพียร เพื่อความดำรงอยู่ ความไม่สาบสูญ ความภิยโยยิ่งความไพบูลย์ ความเจริญความบริบูรณ์ แห่งกุศลธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว สภาวธรรมเหล่านี้ เรียกว่าปธานสังขาร

วิมังสาสมาธิและปธานสังขารดังกล่าวมานี้ ประมวลย่อ 2 อย่างนั้นเข้าเป็นอันเดียวกัน ย่อมถึงซึ่งอันนับว่า วิมังสาสมาธิปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้ (อภิ.วิ.(ไทย) 35/515/298.)

ในบทเหล่านั้น วิมังสา เป็นไฉน ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิ อันใด นี้เรียกว่า วิมังสา สมาธิ เป็นไฉน

ความตั้งอยู่แห่งจิต สัมมาสมาธิ อันใด นี้เรียกว่า สมาธิปธานสังขาร เป็นไฉนการปรารภความเพียรทางใจ สัมมาวายามะ อันใด นี้เรียกว่าปธานสังขารภิกษุ เป็นผู้เข้าไปถึงแล้ว ประกอบแล้วด้วยวิมังสา สมาธิและปธานสังขารดังกล่าวมานี้ ด้วยเหตุนั้น จึงเรียกว่า ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร ด้วยประการฉะนี้ (อภิ.วิ. (ไทย) 35/516/298.)

คำว่า อิทธิ ได้แก่ ความสำเร็จ ความสำเร็จด้วยดี การสำเร็จ การสำเร็จด้วยดี ความได้ความได้อีก ความถึง ความถึงด้วยดี ความถูกต้อง ความกระทำให้แจ้ง ความเข้าถึง ซึ่งธรรมเหล่านั้น

คำว่า อิทธิบาท ได้แก่ เวทนาขันธ์ สัญญาขันธ์ สังขารขันธ์ วิญญาณขันธ์ ของบุคคลผู้บรรลุธรรมเหล่านั้น

คำว่า เจริญอิทธิบาท ได้แก่ ย่อมเสพ เจริญ ทำให้มาก ซึ่งธรรมเหล่านั้น ด้วยเหตุนั้น จึงเรียกว่า เจริญอิทธิบาท (อภิ.วิ. (ไทย) 35/517/299.)

พระอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงบัญญัติการเจริญหรือการปฏิบัติ อิทธิบาท 4 ประการ คือ เจริญอิทธิบาท ประกอบด้วย

ฉันทสมาธิปธานสังขาร หมายถึงสมาธิที่เกิดจากฉันทะและความเพียรที่มุ่งมั่น เจริญอิทธิบาท ประกอบด้วย วิริยสมาธิปธานสังขาร หมายถึงสมาธิที่เกิดจากวิริยะและความเพียรสร้างสรรค์ เจริญอิทธิบาท ประกอบด้วย จิตตสมาธิปธาน (องฺ.เอกก. (ไทย) 1/398/445.)

สังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากจิตตะและความเพียรสร้างสรรค์ เจริญอิทธิบาท ประกอบด้วยวิมังสาสมาธิปธานสังขาร หมายถึง สมาธิที่เกิดจากวิมังสาและความเพียรสร้างสรรค์ เพราะฉะนั้นอิทธิบาท 4 มีองค์ประกอบ ดังนี้ ฉันทะ หมายถึง สร้างความพอใจในกุศลคือความประสงค์จะทำยิ่งขึ้น ความพึงพอใจ ความใคร่เพื่อจะทำ ความฉลาด (ม.ม. (ไทย) 12/247/177.)

ความพอใจในธรรมฉันทสมาธิ หมายถึง สมาธิที่เกิดจากฉันทะ วิริยะ หมายถึง การปรารภความเพียรทางใจสัมมาวายามะ จิต หมายถึง มโน มานัส มโนวิญญาณธาตุที่สมกัน (ม.ม. (ไทย) 13/247/292.)

ปธานสังขาร หมายถึงความเพียรที่มุ่งมั่น (ปธาน) ปรารภความเพียร ประคองจิต ความขะมักเขม้น ความบากบั่นความตั้งหน้า ความพยายาม ความอุตสาหะ ความทนทาน ความเข้มแข็ง

ความก้าวไปอย่างไม่ท้อถอย ความไม่ทอดทิ้งธุระ ความประคับประคองธุระไว้ด้วยดี วิริยะ วิริยินทรีย์ วิริยะพละสัมมาวายามะ วิมังสา หมายถึง ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความไม่หลง ความวิจัยธรรม สัมมาทิฏฐิสมาธิ หมายถึง ความตั้งอยู่แห่งจิต ความดำรงอยู่แห่งจิต ความไม่ส่ายไปแห่งจิตความไม่ฟุ้งซ่านแห่งจิต ภาวะที่จิตไม่ส่ายไป ความสงบ สัมมาสมาธิ (สภาวะที่จิตมีอารมณ์เดียว) (อง.ปญฺจก. (ไทย) 3/67-70/33.)

สัมมัปปธาน 4 คือ ปัจจัยสำคัญที่จะสร้างสรรค์ให้สัมฤทธิ์ผล อันประกอบด้วย (1) สังวรปธาน เพียรป้องกัน หรือ เพียรระวังอกุศลที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิด (2) ปหานปธาน เพียรละหรือ เพียรกำจัดอกุศลที่เกิดแล้วให้ลดและหมดไป (3) ภาวนาปธาน เพียรเจริญ หรือ สร้างกุศลที่ยังไม่เกิดให้เกิด (4) อนุรักขนาปธาน เพียรอนุรักษ์หรือเพียรรักษาและส่งเสริมกุศลที่เกิดขึ้นแล้วให้อยู่ตลอดไป การเจริญสัมมัปปธาน 4 พระภิกษุในศาสนานี้จึงได้บรรลุที่สุดแห่งอภิญญาและอภิญญาบารมีอยู่ (ม.ม.(ไทย) 13/247/292.)

จากข้อมูลเชิงวิชาการที่กล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสามารถสรุปประเด็นสำคัญได้ว่าหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับหลักอิทธิบาท 4 ในพระไตรปิฎก หมายถึง อิทธิบาท 4 ตามคำสอนของพระพุทธเจ้า ซึ่งมีมาตั้งแต่สมัยพุทธกาลเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในปัจจุบันให้เกิดประโยชน์ได้อย่างดีเยี่ยมโดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักของการทำงาน

2.2 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตำราทางวิชาการของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายท่านจึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมมีรายระเอียดดังต่อไปนี้

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2541, หน้า 24-25) กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของประชาชนว่า “เป็นกระบวนการดำเนิน การที่กลุ่มประชาชน หรือขบวนการที่สมาชิกของชุมชนที่กระทำการออกมาในลักษณะของการทำงานร่วมกัน ที่จะแสดงให้เห็นถึงความต้องการร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือในประเด็นที่บุคคลนั้นสนใจ

ราชบัณฑิตยสถาน (2542, หน้า 780) ได้ให้ความหมาย โดยรูปศัพท์นั้น ต้องอาศัยจากความหมายของสามัญชนโดยทั่วไปที่เข้าใจกันได้ในสังคมจากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน พ.ศ. 2542 ที่ได้ให้ความหมายเอาไว้ว่า “ส่วน” นั้น เป็นคำนาม แปลว่า “สิ่งที่แบ่งจากส่วนรวม” ส่วน “ร่วม” เป็นคำช่วยกิริยา แปลว่า “มีส่วนร่วมอยู่ด้วยกัน”

ดวงจิต แก้วอุบล (2542, หน้า 8-9) กล่าวว่า หลักการมีส่วนร่วม เป็นการพัฒนาชุมชนโดยสมาชิกในชุมชนมีการร่วมมือระหว่างกัน ด้วยข้อเท็จจริงและความเชื่อที่ว่างานจะสำเร็จได้ก็ด้วยความร่วมมือของสมาชิก เพื่อการนำไปสู่การดำรงชีวิตในสังคมเดียวกัน ดังหลักการนี้

1) มีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสาร 2) มีส่วนร่วมในการคิด 3) มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 4) มีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ 5) มีส่วนร่วมในการประเมินผล 6) มีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2544, หน้า 12) ได้ให้ความหมายเรื่อง การมีส่วนร่วม คือ การที่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ได้เสียสละทรัพยากรส่วนตน เช่น ความคิด ความรู้ ความสามารถ แรงงาน เงินทุน วัสดุ เข้าไปมีบทบาทในขั้นตอนต่างๆ ของกิจกรรมด้านการจัดการควบคุม การใช้และการกระจายทรัพยากรตลอดจนปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชน

ยุพาพร รูปงาม (2545, หน้า 5) ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญของแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะหลักเบื้องต้นของการมีส่วนร่วมคือ การตัดสินใจใดก็ตามส่งผลกระทบถึงบุคคลต่างๆ บุคคลเหล่านั้นควรจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น หมายความว่าหลักการนี้ตั้งอยู่บนความคิดที่ว่าบุคคลแต่ละคนย่อมทราบดีว่าตนต้องการอะไร เพราะฉะนั้นการที่เหตุการณ์ใดก็ตามจะส่งผลกระทบถึงบุคคลหนึ่ง บุคคลนั้นย่อมจะทราบว่าเขาต้องการหรือไม่ต้องการอะไรบ้างที่จะเกิดขึ้นกับตนเอง ดังนั้น เพื่อความยุติธรรมบุคคลนั้นควรที่จะต้องมีสิทธิในการกำหนดให้เหตุการณ์นั้นเป็นไปอย่างที่เขาต้องการ เพื่อให้ผลที่ตามมาเป็นไปตามที่เขาต้องการ แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นสาระสำคัญต่อความสำเร็จของการพัฒนาองค์กร ไม่ว่าจะเป็นทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมหรือในด้านอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นระดับนานาชาติ ระดับชาติ ระดับท้องถิ่นและระดับชุมชนก็ดี มีใช่ของใหม่ แต่เป็นเรื่องที่พยายามทำกันมาหลายทศวรรษแล้ว

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี (2546, หน้า 139) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคิดริเริ่ม การพิจารณาตัดสินใจ การร่วมปฏิบัติและการร่วมมือรับผิดชอบในเรื่องต่างๆ อันมีผลกระทบมาถึงตัวประชาชนเอง

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2546, หน้า 8) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การเข้าไปเกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งผู้นำหรือผู้บังคับบัญชาการเข้าไปมีเสียงในการกำหนดนโยบาย และการนำนโยบายไปปฏิบัติรวม ทั้งการเข้าไปมีส่วนร่วมในการพิจารณาดูผลกระทบของนโยบาย เพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นนโยบายใหม่ในครั้งต่อไปด้วย

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2547, หน้า 117) การมีส่วนร่วมเป็นการสังสรรค์ทางสังคม มักมีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่ม โดยที่มีการเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ อารมณ์ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม ซึ่งการเกี่ยวข้องดังกล่าว เป็นเหตุเร้าให้กระทำเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มขึ้น กับทั้งทำให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบกับกลุ่มด้วย

วิภาส ทองสุทธิ์ (2551, หน้า 172) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาไม่ใช่กระทำถึงประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมตามที่ได้จัดทำขึ้น และหมู่บ้านหรือชุมชนมีกิจกรรม

และวิธีดำเนินงานของตนเองอยู่แล้ว ประชาชนมีศักยภาพที่จะพัฒนาชุมชนของตนองได้ การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นกระบวนการสื่อสารในระบบเปิด กล่าวคือ เป็นการสื่อสารสองทาง ทั้งอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ซึ่งประกอบไปด้วยการแบ่งสรรข้อมูลร่วมกันระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในสังคม

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งของชุมชน ในลักษณะบุคคล กลุ่มบุคคล และองค์กร ซึ่งเป็นการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล โดยกระบวนการดังกล่าวเป็นการดำเนินการโดยประชาชน องค์กรชุมชนบนพื้นฐานการพึ่งตนเองของชุมชนให้มากที่สุด

2.2.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

จากการทบทวนเอกสารพบว่า มีนักวิชาการได้อธิบายความหมายเกี่ยวกับแนวคิดการมีส่วนร่วมไว้หลายท่าน ดังนี้

อคิน รพีพัฒน์ (2527, หน้า 101) ได้กล่าวถึงวิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์การบริหารส่วนตำบลว่า ประชาชนสามารถมีวิธีการเข้ามีส่วนร่วมได้ 3 ฐานะ ได้แก่

1. ฐานะผู้ส่งเสริม

1.1) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการเลือกตั้ง กล่าวคือ มีความเอาใจใส่เข้าร่วมกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล อบต. สม่ำเสมอ หรือหากมีความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสมก็สามารถมีส่วนร่วมโดยวิธีการสมัครเป็นสมาชิก อบต.

1.2) การมีส่วนร่วมในวิธีการทางกฎหมาย กล่าวคือปฏิบัติตามกฎหมายและเสียภาษีตามระเบียบข้อบังคับ

1.3) การมีส่วนร่วมในวิธีการให้ด้านความร่วมมือ กล่าวคือสละแรงงานพัฒนาท้องถิ่นร่วมกิจกรรม อบต. ร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ ช่วยเผยแพร่ข่าวสารและแสดงความคิดเห็นเพื่อสนับสนุนหรือไม่สนับสนุนโครงการ

2. ฐานะผู้รับบริการ กล่าวคือ

2.1) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการแจ้งปัญหาหรือความเดือดร้อน สะท้อนภาพการบริการให้ผู้บริหาร อบต.รับรู้

2.2) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการร่วมกันออกข้อบังคับท้องถิ่นหรือข้อบัญญัติท้องถิ่น

2.3) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการร่วมเป็นคณะกรรมการจัดซื้อจัดจ้างโดย วิธีสอบราคาประกวดราคา

3. ฐานะผู้ตรวจสอบ กล่าวคือ

3.1) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการเป็นผู้ตรวจสอบพฤติกรรมสมาชิกสภา อบต.

3.2) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการตรวจสอบแผนพัฒนา อบต.

3.3) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการตรวจสอบจัดทำข้อบังคับงบประมาณรายจ่ายประจำปีว่าตรงกับแผนพัฒนาตำบลหรือไม่ ตรวจสอบการก่อสร้างโครงการและค่าใช้จ่ายงบประมาณว่ามีความโปร่งใสหรือไม่

3.4) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการเข้ารับฟังการประชุมสภาอย่างสม่ำเสมอ

3.5) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการขอรับทราบข้อมูลหากเห็นว่าการทำงานของ อบต. ไม่โปร่งใส

3.6) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการคัดค้านข้อบังคับหรือมติของ อบต. ที่ทำให้ประชาชนเกิดความเดือดร้อน

3.7) การมีส่วนร่วมโดยวิธีการตรวจสอบการทำงานของ อบต. เมื่อเห็นว่าไม่ถูกต้องไม่โปร่งใส ประชาชนในฐานะผู้ตรวจสอบต้องดำเนินการ โดยการแจ้งประธานสภา อบต. หรือสมาชิกเพื่อคัดค้าน หากพบว่าผู้รับผิดชอบในสภาฯ เพิกเฉยจะต้องแจ้งนายอำเภอฟ้องศาลหากคณะกรรมการบริหาร อบต. หรือสมาชิกทำความเสียหายให้กับประชาชนและครึ่งรวบรวมประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้งครึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง เข้าร้องต่อผู้ว่าราชการจังหวัดให้มีการลงคะแนนเสียงหากคะแนนไม่น้อยกว่า 3 ใน 4 ของผู้มีสิทธิ์ลงคะแนนก็จะมีมติให้ถอดถอนคณะกรรมการบริหารหรือสมาชิกสภา อบต. ได้

อำนาจ อนันตชัย (2527, หน้า 127-130) ได้อธิบายการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาแบบนี้จะช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของงานให้ดีขึ้น และยังได้กล่าวถึงทฤษฎีการมีส่วนร่วม สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (mass persuasion) เป็นวิธีการหนึ่งที่ใช้แก้ไขปัญหาการขัดแย้งในการปฏิบัติงาน โดยผู้เกลี้ยกล่อม โดยเฉพาะความรู้ขั้นพื้นฐาน เพื่อให้ดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ดังนั้น การเกลี้ยกล่อมจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่นำไปสู่การมีส่วนร่วมขอประชาชน และถ้าการเกลี้ยกล่อมนั้นเป็นเรื่องที่ตรงกับความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ ย่อมส่งผลถึงการมีส่วนร่วมในที่สุด

2. ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) คนเรามีความต้องการทางกายและใจถ้าคนมีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูงตามไปด้วย แต่ถ้าขวัญไม่ดีผลงานก็ต่ำไปด้วย ทั้งนี้เนื่องจากว่าขวัญเป็นสถานการณ์ทาง จิตใจที่แสดงออกในรูปพฤติกรรมต่างๆ นั่นเอง การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้าง ทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอารัดเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น และเมื่อใดก็ตามถ้าคนทำงานมีขวัญดีจะเกิดสำนึกในความรับผิดชอบ อันจะเกิดผลดีแก่หน่วยงานทั้งในส่วนที่เป็นขวัญส่วนบุคคล และขวัญของกลุ่ม ดังนั้น จะเป็นไปได้ว่าขวัญของคนเราโดยเฉพาะคนมีขวัญที่ดีย่อมเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะนำไปสู่การมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ได้เช่นกัน

3. ทฤษฎีสร้างความรู้สึกชาตินิยม (Nationalism) ปัจจัยประการหนึ่งที่นำสู่การมีส่วนร่วม คือ การสร้างความรู้สึกชาตินิยมให้เกิดขึ้น หมายถึง ความรู้สึกเป็นตัวของตัวเองที่จะอุทิศหรือเน้นค่านิยมเรื่องผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ มีความพอใจในชาติของตัวเอง พอใจเกียรติภูมิ จงรักภักดีต่อท้องถิ่น

4. ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) การสร้างผู้นำจะช่วยจูงใจให้ประชาชนทำงานด้วยความเต็มใจเพื่อบรรลุ เป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ร่วมกัน ทั้งนี้เพราะผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญของการร่วมกลุ่มคน จูงใจไปยังเป้าประสงค์โดยทั่วไปแล้วผู้นำอาจจะมีทั้งผู้นำที่ดีเรียกว่า ผู้นำปฏิฐาน (positive leader) ผู้นำพลวัต คือ เคลื่อนไหวทำงานอยู่เสมอ (dynamic leader) และผู้นำไม่มีกิจ ไม่มีผลงานสร้างสรรค์ ที่เรียกว่า ผู้นำนิเสธ (negative leader) ผลของการให้ทฤษฎีการสร้างผู้นำ จึงทำให้เกิดการระดมความร่วมมือปฏิบัติงานอย่างมีขวัญกำลังใจ งานมีคุณภาพ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และร่วมรับผิดชอบ ดังนั้น การสร้างผู้นำที่ดี ยอมจะนำไปสู่ การมีส่วนร่วมใน กิจกรรมต่างๆ ด้วยดีนั่นเอง

ติน ปรัชญพฤทธิ์ (2533, หน้า 642) ได้จำแนกทฤษฎีการมีส่วนร่วมออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. ทฤษฎีความเป็นผู้แทน (Representative) ทฤษฎีนี้เน้นความเป็นผู้แทนของผู้นำ และถือว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำ เป็นเครื่องหมายของการที่จะให้หลักประกันกับการบริหารงานที่ดี อย่างไรก็ตามทฤษฎีนี้ เน้นเฉพาะการวางโครงสร้างสถาบัน เพื่อเป็นเครื่องมือในการให้ผู้ตามเข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจขององค์กรอย่างแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการตัดสินใจ ได้แก่บรรดาผู้นำต่าง ๆ ที่เสนอตัวเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง ส่วนผู้ตามนั้นเป็นเพียงไม้ประดับเท่านั้น

2. ทฤษฎีประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory democracy) ทฤษฎีนี้การมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์ไม่เฉพาะแค่การเข้าไปพิจารณาเลือกตั้ง หรือถอดถอนผู้นำ แต่ยังรวมไปถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการวางนโยบาย ยิ่งกว่านั้น ทฤษฎีนี้ยังมองการมีส่วนร่วมเป็นการให้การศึกษา และพัฒนาการกระทำทางการเมืองและสังคมที่มีความรับผิดชอบนั้น คือการไม่ยอมให้มีส่วนร่วมที่นับว่าเป็นการคุกคามต่อเสรีภาพของผู้ตาม

บุญติ่ง อุ่นแก้ว (2537, หน้า 44) ได้สรุปการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ เดวิด (David) ไว้ดังนี้

1. จะต้องมีเวลาเพียงพอเพื่อสร้างเงื่อนไขเพื่อนำไปสู่การมีส่วนร่วม

2. การมีส่วนร่วมจะต้องไม่ฝ่าฝืนค่านิยมเศรษฐกิจของมวลสมาชิก ผู้ร่วมงานไม่อาจใช้เวลาทั้งหมดในการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วมทุกเรื่องได้

3. หัวข้อของการมีส่วนร่วมจะต้องสอดคล้องกับผู้มีส่วนร่วมในองค์กรหรือบางหัวข้อที่มวลสมาชิกมีความสนใจร่วมกันหรืองานที่มีความยุ่งยากในการปฏิบัติ

4. ผู้มีส่วนร่วมจะต้องมีความรู้ ขยันหมั่นเพียรและมีความรู้ในเรื่องของการมีส่วนร่วม

อรนุช ป้อมเปี้น (2550, หน้า 11) ได้สรุปการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลไว้ 4 ด้าน คือ

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนบริหารงาน
3. ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จากการบริหารงาน
4. ด้านการมีส่วนร่วมในการติดตาม

โคเฮน และ อัพโฮฟฟ์ (Cohen & Uphoff, 1980, pp. 213-218) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมมี 4 ขั้นตอนคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ทุกขั้นตอนมีความสัมพันธ์โดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมที่ขั้นตอนการตัดสินใจเป็นประการสำคัญ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

โคเฮน และ อัพฮอฟ (Cohen, John M., and Up Hoff Norman T, 1980, pp. 213-235) ได้กล่าวถึงแนวคิดการมีส่วนร่วมโดย มีรายละเอียดเป็นขั้นตอนดังนี้

1. การมีส่วนร่วมด้านการวางแผน (Planning) คือ กระบวนการวิเคราะห์และการตัดสินใจของผู้บริหารทีจะกำหนดวิธีการไว้ล่วงหน้าอย่างเป็นระบบ เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติให้บรรลุผลตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การมีส่วนร่วมด้านการจัดแสวงหาทรัพยากร (Allocation) คือ การมีส่วนร่วมในการดำเนินการช่วยเหลือ จัดหา หรือสนับสนุนด้านวัสดุ อุปกรณ์หรือเงินค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานตามแผนงานโครงการต่างๆ

3. การมีส่วนร่วมในการร่วมมือประสานงาน (Co-ordination) คือ การมีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือปฏิบัติงาน ติดต่อสื่อสาร รับผิดชอบร่วมกับโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

4. การมีส่วนร่วมด้านการประเมินผล (Evaluation) คือ การมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์รูปแบบ ตรวจสอบการทำงานตามแผนงาน โครงการต่างๆ ร่วมกับโรงเรียนของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สรุปได้ว่า แนวคิดการมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานพัฒนาท้องถิ่น ร่วมคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การติดตามประเมินผลในกิจกรรม โครงการของชุมชนเป็นการสร้าง ปลูกฝังจิตสำนึกในความเป็น

เจ้าของกิจกรรมและโครงการ ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลจึงมี 4 ด้าน ได้แก่

1) ด้านการตัดสินใจ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชน เพื่อจัดลำดับความสำคัญของแก้ไขปัญหาในชุมชน การร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี ฯลฯ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านก็มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน และการร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน หมายถึง ร่วมช่วยเหลือด้วยทรัพยากรร่วมออกแรงงาน ร่วมออกวัสดุร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานเป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ในชุมชน มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ตลอดถึงมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ

3) ด้านการรับผลประโยชน์ หมายถึง การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล รับผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกียรติยศชื่อเสียง หรือรับประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมาจัดซื้อวัสดุในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น และได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง ตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน

4) ด้านการติดตามและประเมินผล หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาลรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม ร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล เช่น ตรวจสอบด้านการเงิน การติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งจะพัฒนาการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

2.3 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

จากการทบทวนเอกสารเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน พบว่ามีผู้ให้ความหมายของการปฏิบัติงานไว้ดังนี้

2.3.1 ความหมายของการปฏิบัติงาน

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526, หน้า 10-11) กล่าวถึงการปฏิบัติงานว่า เป็นความสามารถในการแสดงออกของร่างกายในสถานการณ์หนึ่งๆ โดยอาศัยความรู้และทัศนคติเป็นองค์ประกอบซึ่งต้องอาศัยเวลาและผ่านกระบวนการตัดสินใจในหลายขั้นตอน สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานเป็นการนำความรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนทัศนคติที่มีต่อการทำงานมาเป็นองค์ประกอบในการแสดงพฤติกรรมออกมาเป็นความสามารถ เพื่อแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ (2529, หน้า 6) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานของบุคคลในองค์การเป็นผลมาจากองค์ประกอบหลายประการ ทั้งองค์ประกอบภายนอกตัวบุคคล ซึ่งได้แก่ สิ่งแวดล้อมซึ่งอาจจะเป็นบุคคล สิ่งของ เหตุการณ์ต่างๆ และองค์ประกอบภายในตัวบุคคล ได้แก่ กระบวนการทางจิตวิทยา ประกอบด้วย ความรู้ ทัศนคติ ค่านิยมและแรงจูงใจ

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์ (2529, หน้า 115-116) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีทั้งศาสตร์ และศิลป์ศาสตร์ คือ การศึกษาหาความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ทักษะ เทคนิควิธีทำงานต่างๆ ศิลป์ คือ การที่จะนำเอาความรู้ หลักการและทฤษฎีมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับคน สถานการณ์และสิ่งแวดล้อมตลอดจนขอบเขตจำกัดของทรัพยากรให้เป็นไปตามบทบาทหน้าที่รับผิดชอบของตำแหน่งงานต่างๆ ที่กำหนดขึ้นในหน่วยงาน

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต) (2543, หน้า 1) ได้กล่าวว่า การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเรื่องการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานนี้ ความจริงก็เป็นเรื่องที่มีชื่อแบบสมัยใหม่ ถ้าจะจับเข้ากับหลักธรรมะ ก็ยังนึกไม่ชัดว่า คำว่าประสิทธิภาพนี่จะแปลว่าอะไรดี คำว่าประสิทธิ ก็หาตัวศัพท์ในภาษาบาลีได้อยู่ แต่ก็ไม่ใช่เป็นคำแบบดั่งเดิมที่ใช้ คือ เอารูปศัพท์มาประกอบกัน คำว่าสิทธิ แปลว่า ความสำเร็จ ถ้าเติม ‘ป’ เข้าไปข้างหน้าก็เป็น ‘ปสิทธิ’ แปลว่า ความสำเร็จทั่วแล้วก็มีภาพหรือภาวะเข้าไป ภาวะแห่งความสำเร็จทั่ว หรือภาวะที่ทำให้สำเร็จผลอย่างดีอะไร ทำนองนี้ แต่นี่ก็เป็นการพูดเชื่อมโยงไปทางภาษาบาลีนิดหน่อยเท่านั้นเอง

ดารณี จุนเจริญวงศา (2548, หน้า 16) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงานแต่ถ้าหากพบว่าไม่ดีก็จะเกิดความไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งการปฏิบัติงานเป็นผลที่เกิดจากความรู้สึกความคิดเห็นที่มีต่องานที่เขาปฏิบัติว่ามีมากน้อยเพียงใดและถ้าพบว่าดีก็จะเกิดความพึงพอใจในปฏิบัติงาน

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2548, หน้า 122-123) ได้กล่าวว่า การทำงานของแต่ละคนย่อมขึ้นอยู่กับมูลเหตุจูงใจที่เป็นแรงกระตุ้นให้คนแต่ละคนทำงาน ผลงานจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่อไปนี้

1. สิ่งแวดล้อมในการทำงาน เช่น สถานที่ แสงสว่าง ระเบียบกฎเกณฑ์ของสถานที่ทำงาน บรรยากาศในการทำงาน เป็นต้น

2. เศรษฐกิจ เป็นผลตอบแทนจากการทำงาน ได้แก่ ค่าจ้าง ค่าแรง เงินเดือน โบนัส ค่าสมนาคุณ ค่าตอบแทน รวมทั้งฐานะทางครอบครัว รายจ่ายของครอบครัวมีผลต่อการทำงาน

3. ความอิสระในการทำงาน สามารถใช้ความรู้ความสามารถได้เต็มที่ โดยไม่ต้องมีใครมาบังคับบัญชา มีอิสระในการทำงานเป็นมูลเหตุให้คนตั้งใจทำงาน และมีความสุขในการทำงาน

พระมหาทองมี สุทฺธิจิตฺโต (สะพานหล้า) (2554, หน้า 9) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติหน้าที่ไปตามขั้นตอนของงานซึ่งมีบุคคลเป็นหลักขับเคลื่อนในองค์กรนั้นๆ การปฏิบัติงานคือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เห็นได้อย่างเด่นชัดในเรื่องความรู้แล้วความสามารถ และปฏิบัติงานยังจำเป็นศาสตร์และ

ศิลป์ในการทำงานโดยใช้กำลังกาย จิตใจและความรู้ บุคคลมีพฤติกรรมในการทำงานมีการคาดหวังที่จะทำงานให้สมบูรณ์หรือประสบผลสำเร็จอย่างได้มาตรฐานตามเป้าหมายขององค์การ

เกทเซลส์ (Getzels, 1957, p. 176) กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์การใดก็ตามถ้าจะให้งานดำเนินไปด้วยความเหมาะสมและได้ผลบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้น ทุกคนต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกัน ในการกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์การนั้นๆ รับไปปฏิบัติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือการปฏิบัติงานจะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดก็ตาม มีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการที่จะกำหนดหรือนึกคิดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทาอะไรอย่างไร

บาร์นาร์ด (Barnard, 1970, p. 82) กล่าวว่า ประสิทธิภาพจะมีขึ้นต่อเมื่อผู้ปฏิบัติหน้าที่ได้ปฏิบัติจริงตามหน้าที่ที่องค์การกำหนดไว้

เกทเซลส์ และกูบา (Getzels and Guba, 1973, pp. 164-175) กล่าวว่า ในการปฏิบัติงานนั้นจะมีผลรวมของความสัมพันธ์ระหว่าง

1) วัฒนธรรมประเพณีและความปรารถนาของสังคมที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง

2) ลักษณะขององค์การที่ผู้นั้นดำรงตำแหน่ง

3) ตัวบุคคลบุคลิกภาพและความต้องการหรือความจำเป็นเฉพาะตัวของแต่ละบุคคล

เบนจามิน บี วูลแมน (Benjamin B. Wolman, 1976, p. 231) ได้กล่าวว่า การปฏิบัติงาน คือ สภาพความรู้สึกของบุคคลที่มีความสุขความอิ่มใจ เมื่อต้องการหรือแรงจูงใจของตนได้รับการตอบสนอง

กู๊ด (Good, 2006, p. 414) ได้ให้ความหมายของการปฏิบัติงานไว้ว่าหมายถึงการทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อผลสำเร็จอย่างดีที่สุดของงาน

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงาน หมายถึง การที่บุคคลทำงานตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่ที่แต่ละกลุ่มแต่ละองค์การได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

2.3.2 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

การปฏิบัติงานนับว่ามีความสำคัญยิ่งด้วยส่งผลต่อผลการปฏิบัติงานทั้งต่อบุคคลและองค์การและองค์การก็คาดหวังที่จะให้บุคลากรมีผลการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพด้วยจะส่งให้องค์การมีประสิทธิภาพด้วยดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพทั้งจากนักวิชาการไทยและต่างประเทศดังนี้

มุกดา ศรียงค์ และขนิษฐา วิเศษสาธร (2529, หน้า 259) กล่าวว่า สภาวะในการทำงานคือลักษณะของงานที่เป็นเงื่อนไ ขโดยทำให้บุคคลที่กำลังทำงานอยู่ยอมให้เงื่อนไขเหล่านั้นมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของตัวเองและผลผลิตของงานโดยไม่รู้ตัว เช่น คนบางคนทำงานกลางแดดบางคนทำงาน

ท่ามกลางเสียงรบกวนตลอดเวลา แต่บางคนก็ทำงานในสถานที่เย็นสบายงานบางงานก็เสี่ยงต่ออันตรายต่อร่างกายสูงแต่บางงานก็มีความเสี่ยงต่ำ ซึ่งสภาวะในการทำงานที่มีอิทธิพลต่อเจตคติและพฤติกรรมของบุคคลในการทำงานตามองค์การต่างๆ นั้นมีด้วย 4 ประการ คือ

1) ด้านศักยภาพเช่นแสงสว่างเสียงอุณหภูมิเป็นต้น

2) ด้านจิตใจเช่นความรู้สึกเหนื่อยล้าเป็นต้น

3) ด้านความปลอดภัยและอุบัติเหตุ

4) ด้านตารางการทำงาน

โสภา ชูพิกุลชัย (2534, หน้า 28) ได้กล่าวถึงการกระทำหรือพฤติกรรมของแต่ละบุคคลจะแสดงพฤติกรรมไปตามแบบอย่างตามวิถีทางของความกดดันทางสังคมที่มีต่อบุคคลนั้นๆ รวมทั้งจากการแนะนำสั่งสอนโดยอิทธิพลของบุคคลใดบุคคลหนึ่งเช่นพ่อแม่ญาติพี่น้องและบุคคลอื่นๆ ในสังคม

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2535, หน้า 81-83) ได้กล่าวถึง การทำงานของแต่ละบุคคลก็มีความแตกต่างกันด้วย ไม่ว่าเรื่องรายได้ความมั่นคงชื่อเสียงเกียรติยศบางคนต้องการทำเพื่อสังคมโดยจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันนี้ย่อมมีผลให้แต่ละบุคคล ที่มีความรู้ระดับเดียวกันมีเชาว์ปัญญาใกล้เคียงกัน ก็ยังมีความแตกต่างในด้านความสามารถในการทำงานที่ไม่เหมือนกัน ซึ่งปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการทำงานของบุคคล โดยระบุว่าความแตกต่างระหว่างบุคคลย่อมมีผลต่องานที่แตกต่างกัน ดังนั้นในการคัดเลือกสรรหาหรือบรรจุบุคคลให้เข้าทำงานในหน้าที่ต่างๆ กันนั้นต้องมีความสอดคล้องกับความสามารถความถนัดและความสนใจของบุคคลนั้นๆ

วรจิตร หนองแก (2540, หน้า 19-20) ได้เสนอว่า การปฏิบัติงานของแต่ละคนจะถูกกำหนดโดย 3 ส่วนดังนี้

1) คุณลักษณะเฉพาะส่วนบุคคล (Individual Attributes) แบ่งออกเป็น3กลุ่มดังนี้

(1) Demographic.Characteristics เป็นลักษณะที่เกี่ยวกับเพศ อายุ เชื้อชาติเผ่าพันธุ์

(2) Competency.Characteristics เป็นลักษณะที่เกี่ยวกับความรู้ความสามารถความถนัดและความชำนาญของบุคคล ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้จะได้มาจากการศึกษาอบรมและสั่งสมประสบการณ์

(3) Psychological.Characteristics เป็นคุณลักษณะทางด้านจิตวิทยาอัน ได้แก่ ทัศนคติค่านิยมการรับรู้ในเรื่องต่างๆ รวมทั้งบุคลิกภาพของแต่ละบุคคลด้วย

2) ระดับความพยายามในการทำงาน (Work Effort) ซึ่งจะเกิดจากการมีแรงจูงใจในการทำงาน ได้แก่ ความต้องการแรงผลักดัน อารมณ์ความรู้สึก ความสนใจความตั้งใจ เพราะคนที่มีแรงจูงใจในการทำงานสูงจะมีความพยายาม ในการที่จะอุทิศกำลังกายและกำลังใจให้แก่การทำงานมากกว่าผู้มีแรงจูงใจในการทำงานต่ำ

3) แรงสนับสนุนจากองค์การหรือหน่วยงาน (Organization Support) ได้แก่ ค่าตอบแทน ความยุติธรรมการติดต่อสื่อสารและวิธีการมอบหมายงาน ซึ่งมีผลต่อกำลังใจผู้ปฏิบัติงานประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานเกิดจากสภาพภูมิหลังของแต่ละคนที่ไม่เหมือนกันสภาพทางร่างกายจิตใจ การศึกษา ความรู้ ความสามารถ ความถนัดต่างๆ โดยมีปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความแตกต่างจากการประเมินผลผู้บังคับบัญชาแล้วให้คะแนนออกมาในระดับต่ำ ปานกลาง และสูง จะมีผลต่อการปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานเพิ่มทักษะในการทำงานให้มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่มากขึ้นเรื่อยๆ

สมคิด บางโม (2540, หน้า 193) กล่าวว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ของงานที่มีคุณค่าที่แท้จริง ไม่ว่าจะปฏิบัติงานอะไรถ้าข้าราชการรู้ว่าสิ่งที่ตนทำนั้นมีค่ามีประโยชน์อย่างแท้จริงย่อมตั้งใจปฏิบัติงานที่มีคุณค่านั้นๆ มากกว่างานที่ไม่มีประโยชน์หรือมีคุณค่าน้อย ในขณะที่เงินเดือนเท่ากันข้าราชการย่อมสนใจงานที่มีคุณค่ามากกว่า

2) สถานที่ปฏิบัติงาน หรือสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ดี การจัดสถานที่ปฏิบัติงานสะอาด มีอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกสบายที่เหมาะสม แสงสว่างพอเพียงทำให้สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วและอยู่กับโต๊ะปฏิบัติงานนานขึ้นได้ผลงานมากขึ้น ทำให้รักและพอใจในการปฏิบัติงานห้องพักควรจัดให้สะอาดเรียบร้อยมีสิ่งอานวยความสะดวกพอสมควร

3) ความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมั่นใจอยู่เสมอว่าตำแหน่งหน้าที่ที่ตนกระทำนั้น จะเป็นอะไรผู้บริหารที่ดีจะต้องพยายามสนับสนุนให้ข้าราชการของตนก้าวหน้าต่อไปให้มากที่สุด ที่จะหาโอกาสให้ได้รับตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้นสนับสนุนให้เรียนต่อหรือเข้ารับการอบรมสัมมนา

ซาเรียนนิก และคนอื่นๆ (Zaleanik and Other, 1958, อ้างถึงใน ธวัชชัย เมฆกระจาย, 2547, หน้า 13) ได้กล่าวถึงในการจะปฏิบัติงานด้วยดีหรือไม่ดีนั้น ผู้ปฏิบัติจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งภายนอกและภายใน (External and Internal Needs) ซึ่งหากได้รับการตอบสนองแล้วย่อมหมายถึงการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งความต้องการภายนอกได้แก่

1) รายได้หรือค่าตอบแทน

2) ความมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน

3) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

4) ตำแหน่งหน้าที่

5) ความต้องการเข้าหมู่คณะ

6) ความต้องการแสดงความรู้สึกความเป็นเพื่อนและความรักใคร่

7) ความต้องการในศักดิ์ศรีของตนเอง

ทอมพ์สัน เจม (Thompson, Jame, 2004 **อ้างถึงใน พิเชษฐ์ วงศเกียรติ์ขจร, 2552, หน้า 100)** มีแนวคิดโดยพิจารณาความสัมพันธ์จากหน่วยงานหรือคนงาน เพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพยากรหรือวัตถุดิบในการทำงานดังนี้

1) เทคโนโลยีที่เป็นตัวกลางเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการกับลูกค้าที่รับบริการ

2) เทคโนโลยีที่มีขั้นตอนในการทำงานส่วนใหญ่จะใช้ในโรงงาน ที่ใช้ในกระบวนการที่ต่อเนื่องเพื่อเพิ่มผลผลิตที่มีจำนวนมาก

3) เทคโนโลยีที่ใช้หลายระบบในการผลิตมารวมกันเป็นเทคโนโลยีการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อสนองความต้องการของผู้รับบริการที่หลากหลาย

สมคิด บางโม (2553, หน้า 193) กล่าวว่า ปัจจัยในการปฏิบัติงานประกอบด้วย

1) วัตถุประสงค์ของงานที่มีคุณค่าที่แท้จริง ไม่ว่าจะปฏิบัติงานอะไรถ้าข้าราชการรู้ว่าสิ่งที่ตนทำนั้น มีค่ามีประโยชน์อย่างแท้จริงย่อมตั้งใจปฏิบัติงานที่มีคุณค่านั้นๆ มากกว่างานที่ไม่มีประโยชน์หรือมีคุณค่าน้อย ในขณะที่เงินเดือนเท่ากันข้าราชการย่อมสนใจงานที่มีคุณค่ามากกว่า

2) สถานที่ปฏิบัติงาน หรือสิ่งแวดล้อมในการปฏิบัติงานที่ดี การจัดสถานที่ปฏิบัติงานสะอาด มีอุปกรณ์เครื่องอำนวยความสะดวกสบายที่เหมาะสมแสงสว่างพอเพียง ทำให้สามารถปฏิบัติงานได้รวดเร็วและอยู่กับโต๊ะปฏิบัติงานนานขึ้นได้ผลงานมากขึ้น ทำให้รักและพอใจในการปฏิบัติงานห้องพักควรจัดให้สะอาดเรียบร้อยมีสิ่งอานวยความสะดวกพอสมควร

3) ความมั่นคงในตำแหน่งหน้าที่การงาน เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมั่นใจอยู่เสมอว่าตำแหน่งหน้าที่ที่ตนกระทำนั้น จะเป็นอะไรผู้บริหารที่ดีจะต้องพยายามสนับสนุนให้ข้าราชการของตนก้าวหน้าต่อไปให้มากที่สุด หาโอกาสให้ได้รับตำแหน่งหน้าที่สูงขึ้นสนับสนุนให้เรียนต่อหรือเข้ารับการอบรมสัมมนา

พรรณราย ทรัพยะประภา (2554, หน้า 25-26) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหรือตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลมีดังต่อไปนี้

1) ตัวแปรด้านบุคคล ซึ่งหมายถึงคุณลักษณะหรือข้อเท็จจริงที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล

2) ตัวแปรด้านสถานการณ์ คือเงื่อนไขของสถานการณ์หรือลักษณะของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคลเหล่านี้

(1) ตัวแปรทางกายภาพและงาน คือลักษณะการทำงานรวมถึงสถานที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของแต่ละบุคคล ซึ่งตัวแปรทางกายภาพและงานได้แก่วิธีการทำงานแบบและสภาพของเครื่องมือ เครื่องใช้ในการทำงานสถานที่ทำงานและการจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

(2) ตัวแปรทางองค์การและสังคม ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่อยู่ไกลจากสภาพการทำงานมากที่สุดและมีความเกี่ยวข้องกับชีวิตในการปฏิบัติงานน้อยที่สุด แต่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจของ

พนักงานมาก ซึ่งตัวแปรทางองค์การและสังคมมีดังต่อไปนี้ คือลักษณะขององค์การ ชนิดของเครื่องล่อใจชนิดของการฝึกอบรมและการบังคับบัญชาและสภาพแวดล้อมทางสังคม

รีดเดอร์ (Reeder, 1968, pp. 1-7) ได้รวบรวมกลุ่มของปัจจัยซึ่งเป็นเหตุทำให้มนุษย์กระทำหรือไม่กระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อธิบายถึงการกระทำทางสังคม (Social Action) ที่ใช้เป็นกรอบในการศึกษาพฤติกรรมของบุคคล รวมไปถึงการศึกษาองค์การต่างไปจากนักสังคมวิทยาทั่วๆ ไป โดยที่ Reeder ได้แสดงให้เห็นว่าการกระทำของบุคคลนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลมีความเชื่อในสิ่งนั้นๆ ดังนั้นจากผลงานในการวิจัยเป็นระยะเวลา 25 ปี ของ Reeder พบว่าในการตัดสินใจเลือกกระทาพฤติกรรมทางสังคมของบุคคลทุกเรื่อง เป็นผลมาจากการที่มีความเชื่อหรือไม่เชื่อดังกล่าว โดยเป็นการศึกษาถึงปัจจัยโดยตรง (Directive Factors) ในเรื่องความเชื่อและไม่เชื่อที่มีผลต่อการกระทำพฤติกรรมทางสังคมของบุคคล ซึ่งในเรื่องการกระทำพฤติกรรมของบุคคลเกี่ยวกับการตัดสินใจนั้น Reeder ได้เสนอแนวความคิดและแนววินิจฉัยในพฤติกรรม โดยที่แสดงให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆ โดยที่ปัจจัยเหล่านั้นจะเป็นเรื่องที่เกี่ยวพันกับความเชื่อถือและความไม่เชื่อถือ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะได้แสดงให้เห็นถึงปัจจัยต่างๆ หลายรูปแบบเพราะปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้เกิดการตัดสินใจและการกระทำพฤติกรรมทางสังคม Reeder ได้แบ่งปัจจัยออกเป็นประเภทต่างๆ รวม 3 ประเภท คือ ปัจจัยดึง ปัจจัยผลัก และปัจจัยสามารถ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัจจัยดึง (Pull Factors) ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้ คือ

(1) เป้าประสงค์ (Goals) ความมุ่งประสงค์ที่จะให้บรรลุผลให้สัมฤทธิ์จุดประสงค์ในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้น ผู้กระทำจะกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์ไว้ก่อนล่วงหน้าและพยายามที่กระทำทุกวิถีทาง เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์

(2) ความเชื่อ (Belief of Orientation) ความเชื่อนั้นเป็นผลมาจากการที่บุคคลได้รับรู้ไม่ว่าจะเป็นแนวคิดหรือความรู้ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้จะมีผลต่อการตัดสินใจของบุคคลและพฤติกรรมทางสังคม ในกรณีที่ว่าบุคคลจะเลือกรูปแบบของพฤติกรรมบนพื้นฐานของความเชื่อถือที่ตนยึดมั่นอยู่ ซึ่งความเชื่อเหล่านี้พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานได้ให้คำนิยามว่า ความเชื่อคือการยอมรับข้อเสนอข้อใดข้อหนึ่งว่าเป็นจริงความเชื่อ จะก่อให้เกิดภาวะทางจิตใจในบุคคลซึ่งอาจเป็นพื้นฐานการกระทำโดยสมัครใจของบุคคลนั้น แต่อย่างไรก็ตามความเชื่อนี้จะทำให้บุคคลได้กระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมก็เป็นได้

(3) ค่านิยม (Value Standards) เป็นสิ่งที่บุคคลได้ยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจและกำหนดการกระทำของตนเอง ค่านิยมนั้นเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งมีลักษณะถาวร ค่านิยมของมนุษย์จะแสดงออกทางทัศนคติและพฤติกรรมของมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบ ค่านิยมมีผลต่อการตัดสินใจในกรณีที่ว่าการกระทำทางสังคม ของบุคคลพยายามที่จะกระทำให้สอดคล้องกับค่านิยมที่ยึดถืออยู่

(4) นิสัยและขนบธรรมเนียม (Habit and Customs) คือแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้แล้วสืบต่อกันมาด้วยประเพณี และถ้ามีการละเมิดก็จะถูกบังคับด้วยการที่สังคมไม่เห็นชอบด้วยในการตัดสินใจที่จะเลือกกระทำพฤติกรรมใดอย่างหนึ่ง ของมนุษย์นั้นส่วนหนึ่งจึงเนื่องมาจากแบบอย่างพฤติกรรมที่สังคมกำหนดไว้ให้แล้ว

2) ปัจจัยผลัก (Push Factors) ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยๆ ดังนี้ คือ

(1) ความคาดหวัง (Expectation) คือท่าทีของบุคคลที่มีต่อพฤติกรรมของบุคคลที่เกี่ยวข้องกับตัวเอง โดยคาดหวังหรือต้องการให้บุคคลนับถือปฏิบัติและกระทำในสิ่งที่ตนต้องการ ดังนั้นในการเลือกกระทำพฤติกรรม (Social Action) ส่วนหนึ่งจึงขึ้นอยู่กับการคาดหวังและท่าทีของบุคคลอื่นด้วย

(2) ข้อผูกพัน (Commitments) คือสิ่งที่ผู้กระทำเชื่อว่าเขาถูกผูกมัดที่จะต้องกระทำให้สอดคล้องกับสภาพการณ์นั้นๆ ข้อผูกพันจะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำของสังคมเพราะผู้กระทำตั้งใจที่จะกระทำสิ่งนั้นๆ เนื่องจากเขารู้สึกว่าเขามีข้อผูกพันที่จะต้องกระทำ

(3) การบังคับ (Force) คือตัวที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้กระทำตัดสินใจกระทำได้เร็วขึ้นเพราะขณะที่ผู้กระทำตั้งใจจะทำสิ่งนั้น เขาอาจจะยังไม่แน่ใจว่าจะกระทำพฤติกรรมนั้นดีหรือไม่ แต่เมื่อมีการบังคับก็จะทำให้ตัดสินใจกระทำพฤติกรรมนั้นได้เร็วขึ้น

3) ปัจจัยสามารถ (Able Factors) ซึ่งมีองค์ประกอบย่อยดังนี้

(1) โอกาส (Opportunity) เป็นความคิดของผู้กระทำที่เชื่อว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นช่วยให้มีโอกาสเลือกกระทำ

(2) ความสามารถ (Ability) การที่ผู้กระทำรู้ถึงความสามารถของตัวเองซึ่งก่อให้เกิดผลสำเร็จในเรื่องนั้นได้ การตระหนักถึงความสามารถนี้จะนำไปสู่การตัดสินใจและการกระทำทางสังคมโดยทั่วไปและการที่บุคคลกระทำพฤติกรรมใดๆ บุคคลจะพิจารณาความสามารถของตนเองก่อน

(3) การสนับสนุน (Support) คือสิ่งที่ผู้กระทำรู้ว่าจะได้รับหรือคิดว่าจะได้รับจากการกระทำนั้นๆ

แม็กซ์ เวบเบอร์ (Max Weber, 1974 p. 154) ได้ศึกษาเรื่องการกระทำของมนุษย์ (Human Action) โดยให้คำจำกัดความว่าเป็นพฤติกรรมของมนุษย์ทั้งที่เปิดเผยลึกลับ ซึ่งบุคคลผู้กำหนดให้มีความหมายเป็นส่วนตัวและตามแนวคิดของ Weber นั้นสามารถแสวงหาความเข้าใจในระดับความหมายที่เกิดขึ้นได้ 2 ประการ คือ

1) ความหมายส่วนตัวจากการกระทำของบุคคลหนึ่งสามารถเข้าใจได้จากการสังเกตโดยตรง

2) มีการเข้าใจสิ่งเร้าเราสามารถแสดงความรู้สึกออกมาถึงตัวเราเองได้ โดยการให้เหตุผลซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ของผู้กระทำ หรือถ้าการกระทำของบุคคลไม่มีเหตุผลแล้วอาจจะเข้าใจ

ส่วนประกอบแห่งอารมณ์ ที่มีการกระทำเกิดขึ้นโดยอาศัยการเข้าไปมีส่วนร่วมมีความเห็นอกเห็นใจต่อมนุษย์ด้วยกัน ผู้สังเกตไม่จำเป็นต้องมีส่วนเห็นด้วยกับทฤษฎีหรือจุดมุ่งหมายขั้นสูงสุด หรือค่านิยมของผู้กระทำแต่โดยทางสติปัญญาแล้ว เราอาจจะเข้าใจในสถานการณ์และพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องได้

เฮอซ์เบริก และคณะ (Herzberg et al, 1957, p. 103) สรุปได้ว่า บุคคลที่มีทัศนคติในทางบวกต่อการทำงานส่วนใหญ่จะมีแนวโน้มที่จะมีการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น

เกทเซลส์ (Getzels, 1997, p. 176) กล่าวว่า การดำเนินงานขององค์การใดก็ตามถ้าจะให้งานดำเนินไปด้วยความเหมาะสมและได้ผล บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนั้นทุกคนต้องมีความเห็นสอดคล้องตรงกัน ในการกำหนดบทบาทและหน้าที่รับผิดชอบให้ผู้ปฏิบัติหน้าที่ซึ่งดำรงตำแหน่งแต่ละตำแหน่งในองค์การนั้นๆ รับไปปฏิบัติหรืออีกนัยหนึ่งก็คือการปฏิบัติหน้าที่จะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อไม่ต้องเผชิญกับสถานการณ์ ที่ผู้เกี่ยวข้องฝ่ายใดก็ตามมีความคิดเห็นขัดแย้งกันในการที่จะกำหนดหรือนึกคิดหรือคาดคะเนให้ผู้ปฏิบัติทำอะไรอย่างไร

สรุปได้ว่า การปฏิบัติงานเป็นการที่บุคคลทำงานตามตำแหน่งตามภาระหน้าที่ความรับผิดชอบของตนอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้งานเกิดผลสำเร็จตามหน้าที่ที่แต่ละกลุ่มแต่ละองค์การได้กำหนดและตรงกับความต้องการของบุคคลที่เกี่ยวข้องด้วย

2.3.3 ทฤษฎีเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

การศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานที่สำคัญๆ ดังนี้

2.3.3.1 ทฤษฎีการจูงใจของมาสโลว์ (Maslow)

ธงชัย สันติวงษ์ (2543, หน้า 113-115) ทฤษฎีแรงจูงใจ แยกแยะเป็น 3 ประเภท ซึ่งจะให้ความสะดวกมากกว่า ความเป็นจริงมากกว่า ความต้องการของมนุษย์ทั้ง 3 ประเภท คือ

1) ความต้องการอยู่รอดเกี่ยวข้องกับความต้องการทางด้านร่างกายและปรารถนาอยากมีสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น ต้องการอาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น สำหรับชีวิตจริงในองค์การนั้นการต้องการค่าจ้างโบนัสและผลประโยชน์ตอบแทน ตลอดจนสภาพเงื่อนไขการทำงานที่ดีและสัญญาการว่าจ้างเหล่านี้ล้วนแต่เป็นเครื่องมือตอบสนองสิ่งจูงใจด้านนี้ทั้งสิ้น ถ้าหากจะนำมาเปรียบเทียบจะเทียบได้กับความต้องการทางด้านร่างกาย และความต้องการทางด้านความปลอดภัยของมาสโลว์นั้นเอง

2) ความต้องการทางด้านสังคมประกอบด้วยเรื่องราวส่วนที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ต่างๆ ที่มีอยู่ต่อกันระหว่างบุคคลในองค์การ ทั้งนี้ความสัมพันธ์เหล่านี้จะหมายถึงความต้องการทุกชนิดที่มีความหมายความสำคัญในเชิงมนุษย์สัมพันธ์ ซึ่งสำหรับชีวิตจริงในองค์การนั้น ความต้องการของคนที่ต้องการจะเป็นผู้นำหรือมียศฐานะเป็นหัวหน้า ความต้องการที่จะเป็นผู้ตามและความต้องการอยากมีสายสัมพันธ์ทางมิตรภาพกับใครๆ เหล่านี้ล้วนจัดอยู่ในความต้องการประเภทนี้ความสัมพันธ์ทางสังคมนี้ถ้าเปรียบเทียบความต้องการ ที่มาสโลว์กำหนดก็จะเท่ากับความต้องการด้านความมั่นคงทางใจ

การไม่ถูกทอดทิ้ง ความต้องการทางการด้านสังคมและความต้องการที่จะได้รับการยกย่องจากเพื่อนร่วมงานและหัวหน้า

3) ความต้องการก้าวหน้าและเติบโต ความต้องการชนิดนี้เป็นความต้องการที่เกี่ยวข้องกับเรื่องของการพัฒนาการเปลี่ยนแปลงฐานะสภาพและเติบโตก้าวหน้าของคนผู้ทำงาน ความต้องการอยากเป็นผู้มีความริเริ่มบุกเบิกมีขอบเขตอำนาจขยายกว้างออกไปเรื่อย และการพัฒนาเติบโตด้วยความรู้ความสามารถต่างก็เป็นความต้องการประเภทนี้ ซึ่งสำหรับชีวิตจริงในองค์การนั้นความต้องการจะได้รับความรับผิดชอบเพิ่มหรือความต้องการอยากได้ทำกิจกรรมใหม่ๆ อีกหลายด้านมากขึ้นเหล่านี้จัดอยู่ในประเภทความต้องการก้าวหน้าเติบโตทั้งสิ้น ความต้องการประเภทนี้จะเปรียบได้กับความต้องการที่จะได้รับความสำเร็จทางใจ และความสำเร็จตามความนึกคิดทุกอย่างของมาสโลว์

2.3.3.2 ทฤษฎีการจูงใจของเฮริซเบอร์ก (Herzberg)

เฮอร์ซเบิร์ก และคณะ (Herzberg, F., et. Al, 1977, p. 153) ทฤษฎีการจูงใจในการทำงานของเฮริซเบอร์ก ซึ่งทำให้เข้าใจว่าแรงจูงใจเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นมาจากแต่ละคนและมิได้ขึ้นอยู่กับผู้บริหารโดยตรง และปัจจัยที่จะใช้บำรุงจิตใจนั้นสามารถช่วยขจัดความไม่พอใจต่างๆ ได้แต่ไม่สามารถใช้สร้างสรรค์ความพอใจได้ดังนั้นการจะสร้างให้เกิดแรงจูงใจที่ดีจึงต้องมีการจัดและกำหนดปัจจัยทั้งที่ใช้บำรุงจิตและที่ใช้จูงใจให้มีทั้งสองอย่างควบคู่กันแยกได้ดังนี้

1) ปัจจัยที่ใช้จูงใจ (Motivators) เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ที่ดีและมีผลต่อความพอใจเกี่ยวกับงานที่ทำคือความสำเร็จความรับผิดชอบความก้าวหน้าและคุณลักษณะของงานนั้นๆ

2) ปัจจัยที่เกี่ยวกับการบำรุงรักษาจิตใจ (Hygiene or Maintenance Factors) เป็นปัจจัยที่ป้องกันไม่ให้บุคคลเกิดความรู้สึกไม่พอใจในงานที่ทำ

2.3.3.3 ทฤษฎีการจูงใจและทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2542, หน้า 109-114) ทฤษฎีการจูงใจ : ทฤษฎีความต้องการของอัลเดอร์เฟอร์ เป็นทฤษฎีความต้องการหรือเรียกอีกอย่างว่า ERG (ERG ย่อมาจาก Existence Relatedness Growth Theory) อัลเดอร์เฟอร์เป็นทฤษฎีเน้นการทำให้เกิดความพอใจตามความต้องการของมนุษย์ ไม่คำนึงถึงขั้นความต้องการว่าความต้องการใดจะเกิดขึ้นก่อนหรือหลังและความต้องการหลายๆ อย่างอาจเกิดขึ้นพร้อมกันก็ได้ความต้องการตามทฤษฎี ERG มีน้อยกว่าความต้องการตามลำดับขั้นตอนของมาสโลว์ อัลเดอร์เฟอร์ ได้แบ่งความต้องการไว้ 3 ประการดังนี้

1) ความต้องการการมีชีวิตอยู่ (Existence Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่ต้องการการตอบสนอง เพื่อให้มีชีวิตอยู่ได้รับการตอบสนองทางกาย คือ ต้องการอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย เครื่องใช้ต่างๆ ยารักษาโรค ผู้บริหารควรตอบสนองความต้องการด้วยการให้ค่าตอบแทนเป็นเงิน ค่าจ้างเงินเพิ่มพิเศษ รวมถึงความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยจากการทำงานได้รับความยุติธรรมมีการทำสัญญาว่าจ้างการทำงานเป็นต้น

2) ความต้องการมีสัมพันธภาพ (Relatedness Needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรไมตรีมีความสัมพันธ์กับบุคคลที่อยู่แวดล้อมในการทำงาน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้บุคลากรในองค์การมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตลอดจนสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อบุคคลภายนอกด้วยเช่นการจัดกิจกรรม ที่ทำให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตามเกิดสถานภาพที่ยอมรับทางสังคม

3) ความต้องการความก้าวหน้า (Growth Needs) เป็นความต้องการสูงสุดของบุคคล ได้แก่ ความต้องการได้รับการยกย่อง และต้องการความสำเร็จในชีวิต ผู้บริหารควรสนับสนุนให้พนักงานพัฒนาตนเอง ให้เจริญก้าวหน้าด้วยการพิจารณาการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งหรือมอบหมายให้รับผิดชอบต่องานโดยมีหน้าที่งานสูงขึ้นอันเป็นโอกาสที่พนักงานจะก้าวหน้าไปสู่ความสำเร็จ ในการปฏิบัติงาน

2.3.3.4 ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคคลีลแลนด์ (McCelland)

พะยอม วงศ์สารศรี (2542, หน้า 217-222) ทฤษฎีแรงจูงใจของแมคคลีลแลนด์ เป็นความต้องการของมนุษย์แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

1) ความต้องการความสำเร็จ (Need for Chievement)

2) ความต้องการมีอำนาจ (Need for Power)

3) ความต้องการความสัมพันธ์ (Need for Affiliation)

ถ้าผู้บริหารตระหนักถึงความต้องการเหล่านี้ ก็สามารถที่กำหนดงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีลักษณะแตกต่างกันได้อย่างเหมาะสม

2.3.3.4 ทฤษฎีวงจรเด็มมิง (Deming Cycle)

ความหมายของ PDCA

PDCA คือ วงจรที่พัฒนามาจากวงจรที่คิดค้นโดย วอล์ทเตอร์ ชิวฮาร์ท (Walter Shewhart) ผู้บุกเบิกการใช้สถิติสำหรับวงการอุตสาหกรรมและต่อมาวงจรนี้เริ่มเป็นที่รู้จักกันมากขึ้นเมื่อ เอดวาร์ด เดมมิ่ง (W.Edwards Deming) ปรมาจารย์ด้านการบริหารคุณภาพเผยแพร่ให้เป็นเครื่องมือสำหรับการปรับปรุงกระบวนการทำงานของพนักงานภายในโรงงานให้ดียิ่งขึ้น และช่วยค้นหาปัญหาอุปสรรคในแต่ละขั้นตอนการผลิตโดยพนักงานเอง จนวงจรนี้เป็นที่รู้จักกันในอีกชื่อว่า “วงจรเด็มมิ่ง” ต่อมาพบว่า แนวคิดในการใช้วงจร PDCA นั้นสามารถนำมาใช้ได้กับทุกกิจกรรม จึงทำให้เป็นที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายมากขึ้นทั่วโลก PDCA เป็นอักษรนำของศัพท์ภาษาอังกฤษ 4 คำ คือ

P : Plan = วางแผน

D : DO = ปฏิบัติตามแผน

C : Check = ตรวจสอบ / ประเมินผลและนำผลประเมินมาวิเคราะห์

A : Action = ปรับปรุงดำเนินการให้เหมาะสมตามผลการประเมิน

1. การวางแผน (Plan: P) เป็นส่วนประกอบของวงจรที่มีความสำคัญ เนื่องจากการวางแผนเป็นจุดเริ่มต้นของงานและเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้การทำงานในส่วนอื่น เป็นไปอย่างมี

ประสิทธิผล การวางแผนในวงจรเดมมิ่ง เป็นการหาองค์ประกอบของปัญหา โดยวิธีการระดมความคิด การหาสาเหตุของปัญหา การหาวิธีการแก้ปัญหา การจัดทำตารางการปฏิบัติงาน การกำหนดวิธีดำเนินการ การกำหนดวิธีการตรวจสอบ และประเมินผล ในขั้นตอนนี้ มีการดำเนินการดังนี้

1.1) ตระหนักและกำหนดปัญหาที่ต้องการแก้ไข หรือปรับปรุงให้ดีขึ้น โดยสมาชิกแต่ละคนร่วมมือและประสานกันอย่างใกล้ชิด ในการระบุปัญหาที่เกิดขึ้น ในการดำเนินงาน เพื่อที่จะร่วมกันทำการศึกษาและวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขต่อไป

1.2) เก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับการวิเคราะห์และตรวจสอบการดำเนินงาน หรือหาสาเหตุของปัญหา เพื่อใช้ในการปรับปรุง หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งควรจะวางแผนและดำเนินการเก็บข้อมูลให้เป็นระบบระเบียบ เข้าใจง่าย และสะดวกต่อการใช้งาน เช่น ตารางตรวจสอบ แผนภูมิ แผนภาพ หรือแบบสอบถาม

1.3) อธิบายปัญหาและกำหนดทางเลือก วิเคราะห์ปัญหา เพื่อใช้กำหนดสาเหตุของความบกพร่อง ตลอดจนแสดงสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งนิยมใช้วิธีการเขียนและวิเคราะห์แผนภูมิหรือแผนภาพ เช่น แผนภูมิก้างปลา แผนภูมิพาเรโต และแผนภูมิการควบคุม เป็นต้น เพื่อให้สมาชิกทุกคนในทีมงานคุณภาพเกิดความเข้าใจในสาเหตุและปัญหาอย่างชัดเจน แล้วร่วมกันระดมความคิด (Brainstorm) ในการแก้ปัญหา โดยสร้างทางเลือกต่างๆ ที่เป็นไปได้ในการตัดสินใจแก้ปัญหาเพื่อมาทำการวิเคราะห์และตัดสินใจเลือกที่เหมาะสมที่สุดมาดำเนินงาน

1.4) เลือกวิธีการแก้ไขปัญหา หรือปรับปรุงการดำเนินงาน โดยร่วมกันวิเคราะห์ และวิจารณ์ทางเลือกต่างๆ ผ่านการระดมความคิด และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นของสมาชิก เพื่อตัดสินใจเลือกวิธีการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสมที่สุดในการดำเนินงาน ให้สามารถบรรลุตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจจะต้องทำวิจัยและหาข้อมูลเพิ่มเติม หรือกำหนดทางเลือกใหม่ที่มีความน่าจะเป็นในการแก้ปัญหาได้มากกว่าเดิม

2. การปฏิบัติตามแผน (Do: D) เป็นการลงมือปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้ในตารางการปฏิบัติงาน ทั้งนี้ สมาชิกกลุ่มต้องมีความเข้าใจถึงความสำคัญและความจำเป็นในแผนนั้นๆ ความสำเร็จของการนำแผนมาปฏิบัติต้องอาศัยการทำงานด้วยความร่วมมือเป็นอย่างดี จากสมาชิกตลอดจนการจัดการทรัพยากรที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนนั้นๆ ในขั้นตอนนี้ ขณะที่ลงมือปฏิบัติจะมีการตรวจสอบไปด้วย หากไม่เป็นไปตามแผนอาจจะต้องมีการปรับแผนใหม่และเมื่อแผนนั้นใช้งานได้ก็นำไปใช้เป็นแผนและถือปฏิบัติต่อไป

3. การตรวจสอบ (Check: C) หมายถึง การตรวจสอบดูว่าเมื่อปฏิบัติงานตามแผน หรือการแก้ปัญหางานตามแผนแล้ว ผลลัพธ์เป็นอย่างไร สภาพปัญหาได้รับการแก้ไขตรงตามเป้าหมายที่กลุ่มตั้งใจหรือไม่ การไม่ประสบผลสำเร็จอาจจะเกิดจากสาเหตุหลายประการ เช่น ไม่ปฏิบัติตามแผน ความไม่เหมาะสมของแผน การเลือกใช้เทคนิคที่ไม่เหมาะสม เป็นต้น

4. การดำเนินการให้เหมาะสม (Action: A) เป็นการกระทำภายหลังที่กระบวนการ 3 ขั้นตอนตามวงจรได้ดำเนินการเสร็จแล้ว ขั้นตอนนี้เป็นการนำเอาผลจากขั้นการตรวจสอบ (C) มาดำเนินการให้เหมาะสมต่อไป

ประโยชน์ของ PDCA

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ ได้กล่าวถึงประโยชน์ของ PDCA ไว้ดังนี้

1. เพื่อป้องกัน

1.1 การนำวงจร PDCA ไปใช้ ทำให้ผู้ปฏิบัติมีการวางแผน การวางแผนที่ดีช่วยป้องกันปัญหาที่ไม่ควรเกิด ช่วยลดความสับสนในการทำงาน ลดการใช้ทรัพยากรมากหรือน้อยเกินความพอดี ลดความสูญเสียในรูปแบบต่างๆ

1.2 การทำงานที่มีการตรวจสอบเป็นระยะ ทำให้การปฏิบัติงานมีความรัดกุมขึ้น และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วก่อนจะลุกลาม

1.3 การตรวจสอบที่นำไปสู่การแก้ไขปรับปรุง ทำให้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วไม่เกิดซ้ำหรือลดความรุนแรงของปัญหา ถือเป็นการนำความผิดพลาดมาใช้ให้เกิดประโยชน์

2. เพื่อแก้ไขปัญหา

2.1 ถ้าเราประสบสิ่งที่ไม่เหมาะสม ไม่สะอาด ไม่สะดวก ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่ประหยัด เราควรแก้ปัญหา

2.2 การใช้ PDCA เพื่อการแก้ปัญหา ด้วยการตรวจสอบว่ามีอะไรบ้างที่เป็นปัญหา เมื่อหาปัญหาได้ ก็นำมาวางแผนเพื่อดำเนินการตามวงจร PDCA ต่อไป

3. เพื่อปรับปรุง

PDCA เพื่อการปรับปรุง คือ ไม่ต้องรอให้เกิดปัญหา แต่เราต้องเสาะแสวงหาสิ่งต่างๆ หรือวิธีการที่ดีกว่าเดิมอยู่เสมอ เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตและสังคม เมื่อเราคิดว่าจะปรับปรุงอะไร ก็ให้ใช้วงจร PDCA เป็นขั้นตอนในการปรับปรุง ข้อสำคัญ ต้องเริ่ม PDCA ที่ตัวเองก่อนมุ่งไปที่คนอื่น

จากทฤษฎีวงจรเด็มมิงดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยสรุปได้ว่า การนำ PDCA Cycle มาใช้ในกระบวนการปฏิบัติงานจะทำให้การปฏิบัติงานสำเร็จผล หน่วยงานจึงควรส่งเสริมบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ และตระหนักในการนำ PDCA Cycle มาใช้ในการปฏิบัติงาน

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการปฏิบัติงานเป็นแรงจูงใจเป็นสิ่งที่ทำให้บุคคลเกิดพลังที่จะแสดงพฤติกรรมต่างๆ อันที่จะกระทำหรือไม่กระทำ และแรงจูงใจยังมีอิทธิพลกับแนวทางการพัฒนาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคคลอย่างเห็นได้ชัด บุคคลที่มีแรงจูงใจสูงจะมีความเต็มใจและตั้งใจทุ่มเทให้กับการทำงานอย่างเต็มความสามารถทำการให้ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพเป็นที่พอใจของประชาชนผู้มารับบริการ

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

2.4.1 ความหมายของการปกครองส่วนท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับตำราทางวิชาการของนักวิชาการทั้งในและต่างประเทศหลายท่าน จึงได้ประมวลแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่นมีรายระเอียดดังต่อไปนี้

ประหยัด หงส์ทองคำ (2523, หน้า 12) ให้ความหมายการบริหารท้องถิ่นว่า หมายถึงรูปแบบการบริหารที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินงานต่างๆ ในการบริหารท้องถิ่นด้วยตนเอง เพื่อสนองตอบความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

ลิขิต ธีระเวคิน (2539, หน้า 32) ได้แยกลักษณะองค์กรหรือหน่วยการบริหารตนเองของท้องถิ่นที่เห็นได้อย่างเด่นชัด 4 ประการ ดังนี้

1. มีความเป็นอิสระอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลในส่วนกลางน้อยมาก พนักงานท้องถิ่นย่อมอยู่ภายใต้กฎหมายข้อบังคับขององค์การบริหารงานบุคคลของท้องถิ่นเอง พร้อมทั้งได้รับเงินเดือนจากงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของตนเองด้วย

2. องค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นเป็นนิติบุคคลโดยเอกเทศตั้งขึ้น โดยกฎหมายแยกจากส่วนกลาง มีขอบเขตการบริหารงานที่แน่นอนและมีคณะผู้บริหารที่เลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้น

3. มีอำนาจอิสระในด้านการคลัง เช่น การจัดเก็บภาษีและหารายได้อื่นๆตามที่กฎหมายกำหนดรวมตลอดไปถึงการจัดทำงบประมาณของตนเอง

4. มีอำนาจอิสระในการวางนโยบายและมีการบริหารงานของตนเอง โดยไม่ต้องขอคำสั่งจากราชการบริหารส่วนกลางก่อน ถ้าหากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีแต่เพียงอำนาจหน้าที่ในการเสนอข้อแนะนำหรือให้คำปรึกษา โดยไม่มีอำนาจในการปฏิบัติด้วยแล้วก็ไม่ถือว่าเป็นการกระจายอำนาจอย่างแท้จริง จากลักษณะต่างๆ ข้างต้นสามารถประมวลได้เป็นหลักการปกครองท้องถิ่น ซึ่งมีสาระสำคัญว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และฐานะในทางการเมืองมีสภาและผู้บริหารท้องถิ่นระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้ง ตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ มีอิสระในการปกครองตนเอง มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสมมีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนมีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมในการบริหารมีข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่น ภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บทและมีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

วิลเลี่ยม เอ. ร๊อบสัน (William A. Robson, 1953, อ้างถึงใน ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539, หน้า 11-12) ได้ให้ความหมายว่า หน่วยงานปกครองที่อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมาก ที่สุดรูปแบบหนึ่ง โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้นๆ เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหารท้องถิ่น หรือเป็นสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อเลือกผู้บริหารท้องถิ่นอีกทีหนึ่ง

(เรียกว่าการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมตามลำดับ) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการบริหารจากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

วิญญู อังคณารักษ์ (2541, หน้า 15) ได้ให้คำนิยามการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองในรูปลักษณะการกระจายอำนาจการปกครองบางอย่าง ซึ่งรัฐได้มอบหมายให้ท้องถิ่นทำกันเอง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสปกครองและบริหารงานท้องถิ่นด้วยตนเอง ยิ่งกว่าผู้อื่นโดยการจัดให้มีเจ้าหน้าที่ ซึ่งราษฎรในท้องถิ่นได้เลือกขึ้นมาทั้งหมดหรือแต่บางส่วนมาบริหารราชการในท้องถิ่นนั้น โดยมีงบประมาณของตนเองและมีอิสระในการบริหารงานพอควร

เดเนียล วิท (Daniel Wit, 1961, pp. 1–2) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจแก่ประชาชนในท้องถิ่นแล้วรัฐบาลท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชน เพื่อประชาชน ดังนั้น การบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมิได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นในเขตอำนาจของตน

ฮอลโล เวย์ (Hollo way, 1951, อ้างถึงใน สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2547, หน้า 3-9) ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง องค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีจำนวนประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด มีอำนาจปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกสภามาจากการเลือกตั้งของประชาชน

สรุปได้ว่า การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นจัดการปกครองและดำเนินการต่างๆ และดำเนินการเพื่อประโยชน์ของรัฐและผลประโยชน์ของท้องถิ่นโดยมีการจัดตั้งองค์การขึ้นทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้ถูกจัดตั้งและควบคุมโดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติ เป็นไปตามนโยบายของตนเองได้แต่ต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ของท้องถิ่นนั้นๆ

2.4.2 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้

โกวิทย์ พวงงาม (2552, หน้า 33) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นสามารถจำแนกได้ ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ทั้งทางด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. เพื่อให้หน่วยงานการปกครองท้องถิ่น เป็นสถาบันที่ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การกระจายอำนาจในท้องถิ่น เพื่อให้มีบทบาทในการปกครองตนเองทั้งนี้รัฐบาลมีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมการปฏิบัติงานของท้องถิ่น เพื่อให้เป็นไปตามระเบียบกฎหมายและบังเกิดผลดีแก่ประชาชน โดยส่วนรวมจะเห็นได้ว่าการจัดให้มีหน่วยการปกครองท้องถิ่นขึ้นไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใดก็เพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและทำให้ประชาชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการตัดสินใจอนาคตของตนเองในท่องถิ่นนั้นๆได้สอดคล้องกับสถานการณ์การปกครองในปัจจุบันอย่างมีประสิทธิภาพ

2.4.3 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

เพื่อให้เห็นภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือหน่วยการปกครองท้องถิ่นมากยิ่งขึ้น จึงขอเสนอแนวคิดของนักวิชาการ ซึ่งชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญๆ ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2523, อ้างถึงใน โกวิทย์ พวงงาม, 2534, หน้า 31) ได้กล่าวว่า ระบบการปกครองท้องถิ่นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการ คือ

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่า หากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการ เช่น ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงมีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับ คือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจกรรมสังคม ได้ให้ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่ต้องพิจารณาด้วย เช่นประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคลจัดตั้งขึ้นโดยผลของกฎหมายแยกจากรัฐบาลกลางมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอน มีอำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎข้อบังคับควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5. การเลือกตั้งสมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหาร จะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ ทั้งหมดหรือบางส่วนเพื่อแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชน โดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อิสระในการปกครองตนเอง สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมาย โดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้ การจัดเก็บภาษีเพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้ก้าวหน้า

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชน โดยส่วนรวมโดยมีสิระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่น ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่ามีอิสระอย่างเต็มที่คงมีเฉพาะอิสระในการดำเนินงานเท่านั้น เพราะมิฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยรัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแล

วิรัช วิรัชนิภาวรรณ (2541, หน้า 35) ได้สรุปว่า การปกครองส่วนท้องถิ่นมีองค์ประกอบดังนี้

1. ต้องมีฐานะเป็นนิติบุคคล คือ ต้องมีฐานะเป็นองค์กรที่ถูกต้องตามกฎหมายมีกฎหมายรับรองการก่อตั้งและการรองรับฐานะที่ชัดเจน เพื่อองค์กรนั้นจะได้มีสิทธิต่างๆตามกฎหมายอันได้แก่ สิทธิที่จะออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานและใช้บังคับแก่ประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่นข้อบัญญัติจังหวัดข้อบังคับองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นต้น

2. ต้องมีความเป็นอิสระ (Autonomy) จากการควบคุมของรัฐบาลในส่วนกลางองค์กรปกครองท้องถิ่น จะต้องมีอำนาจอิสระพอสมควรในการบริหารงาน เช่น สามารถกำหนดนโยบายวินิจฉัยสั่งการและดำเนินการบริหารงานบุคคลของตนเองได้

3. ประชาชนในแต่ละท้องถิ่นมีส่วนในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้ง ซึ่งการเลือกตั้งถือเป็นหลักการสำคัญเป็นหัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยเฉพาะการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ชาญชัย แสวงศักดิ์ (2542, หน้า 34) ได้กล่าวว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ประการ ได้แก่

1. มีพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
2. มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน
3. มีองค์กรเป็นของตนเอง
4. มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเอง
5. มีการกำกับดูแลจากรัฐ

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น เป็นการกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจ และอุดมการณ์ประชาธิปไตย ซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญขององค์กรปกครองท้องถิ่น ที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเองมีการเลือกตั้งมีองค์กรหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และที่สำคัญก็คือประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนช่วยในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง

2.4.4 ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

โกวิทย์ พวงงาม (2542, หน้า 33) ได้สรุปความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. การปกครองส่วนท้องถิ่นถือเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ทำให้เกิดความคุ้นเคยในการใช้สิทธิและหน้าที่พลเมือง อันจะนำมาสู่ความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบประชาธิปไตย

2. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรับบาล

3. การปกครองท้องถิ่นจะทำให้ประชาชนรู้จักการปกครองตนเอง เพราะเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น ประชาชนจะมีส่วนรู้ถึงอุปสรรค ปัญหา และช่วยกันแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นของตน

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถตอบสนองความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมือง การบริหารของประเทศในอนาคต

6. การปกครองท้องถิ่นสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง

2.4.5 ประเภทขององค์การปกครองท้องถิ่น

องค์การปกครองท้องถิ่นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบทั่วไป มี 3 รูปแบบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล

2. องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ มี 2 รูปแบบ ได้แก่ กรุงเทพมหานครและเมืองพัทยา

สรุปได้ว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้ง คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ สมาชิกสภาท้องถิ่นคณะผู้บริหาร

ท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี คณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น จะเป็นข้าราชการซึ่งดำรงตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำพนักงานหรือลูกจ้างของหน่วยงานของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือของราชการส่วนท้องถิ่นมิได้มีคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งสมาชิกท้องถิ่น คณะผู้บริหารท้องถิ่น และผู้บริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ ในกรณีที่มีการ ยุบสภาท้องถิ่นหรือในกรณีที่สมาชิกสภาท้องถิ่นพ้นจากตำแหน่งทั้งคณะและต้องมีการเลือกตั้งคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นชั่วคราวมิให้นำบทบัญญัติตามวรรคสอง วรรคสามและวรรคหก มาบังคับใช้ทั้งนี้ตามกฎหมายกำหนด

2.5 แนวคิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเทศบาล

2.5.1 ประวัติและความเป็นมาของเทศบาล

นรนิติ เศรษฐบุตร และคณะ (2545, หน้า 1) ได้กล่าวว่า เทศบาลถือได้ว่าเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมากที่สุดในปัจจุบัน (ไม่นับรวมสุขาภิบาลซึ่งปัจจุบันได้รับการยกฐานะเป็นเทศบาลตำบลไปหมดแล้ว) เทศบาลในประเทศไทย ถือกำเนิดขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2476 ตามพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง 1 ปี ภายใต้รัฐบาลของพระยาพหลพลพยุหเสนา นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ปรีดี พนมยงค์ ถือเป็นบุคคลสำคัญคนหนึ่งที่ผลักดันให้เกิดการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในปี พ.ศ. 2476 ซึ่งเป็นผู้นำแนวคิดเรื่องการปกครองท้องถิ่นที่ใช้อยู่แพร่หลายในตะวันตกเข้ามาใช้ในประเทศไทย นอกจากนี้ยังเป็นผู้มีส่วนสำคัญที่สุดคนหนึ่งในการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ปี พ.ศ. 2475 อีกด้วย

ความเป็นจริงแล้ว ประเทศไทยมีความพยายามในการจัดตั้งเทศบาลหลายครั้ง ตั้งแต่สมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เช่น พระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ต้องการให้ประเทศไทยมีการปกครองท้องถิ่น เพื่อทำการปกครองตนเองขึ้นตามแบบอย่างประเทศตะวันตกที่มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ดังจะเห็นได้จากการให้พระราชทานสัมภาษณ์แก่ผู้สื่อข่าวหนังสือพิมพ์ The New York Times ฉบับประจำวันที่ 28 เมษายน พ.ศ. 2474 ซึ่งมีใจความสำคัญตอนหนึ่งว่า

สนธิ เตชานันท์ (2519, อ้างถึงใน สมคิด เลิศไพฑูรย์ และ มรุต วันทนากร, 2546, หน้า 42) กล่าวว่า มีหลายคนอาจสงสัยว่าทำไมเทศบาลจึงกลายเป็นการปกครองท้องถิ่นที่มีประวัติความเป็นมายาวนานที่สุดแทนที่จะเป็นสุขาภิบาล ซึ่งถือเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งเช่นกัน คำตอบต่อคำถามเหล่านี้ ก็คือ นักวิชาการด้านการปกครองท้องถิ่นส่วนใหญ่มองว่า สุขาภิบาลไม่ใช่การ ปกครองท้องถิ่นที่แท้จริง กล่าวคือ สุขาภิบาล มีองค์ประกอบบางประการที่ไม่เป็นไปตามหลักการกระจายอำนาจ เพราะมีกรรมการสุขาภิบาลหลายตำแหน่งมาจากการแต่งตั้งของรัฐบาล ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การกำหนดให้ประธานสุขาภิบาลบาง

แห่งเป็นนายอำเภอ เป็นต้น ด้วยเหตุนี้เอง จึงมีผู้กล่าวว่า “เทศบาล” ที่เพิ่งจัดตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2476 จึงกลายเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เต็มรูปแบบประเภทแรกของการปกครองท้องถิ่นไทย

2.5.2 กำเนิดของเทศบาลในประเทศไทย

นักวิชาการส่วนใหญ่ที่ศึกษาเรื่องเทศบาลในประเทศไทยมองว่า เทศบาลมาจาก “พัฒนาการของสุขาภิบาล” กล่าวคือ มองว่าเทศบาลในปัจจุบันจะมีไม่ได้เลย หากไม่มีการเกิดขึ้นของสุขาภิบาล เพราะเทศบาลถือเป็นผลพวงประการสำคัญของสุขาภิบาล ซึ่งเป็นหน่วยการ ปกครองคล้ายการปกครองท้องถิ่นรูปแบบแรกก่อนเทศบาลเสียอีก นักวิชาการในกลุ่มนี้ได้ยกตัวอย่างอันเป็นที่น่าสนใจเพื่อสนับสนุนแนวคิดของตนดังกล่าวว่าในระหว่างรัชกาลที่ 5 ถึงรัชกาลที่ 7 ประเทศไทยมีสุขาภิบาลตามหัวเมืองต่างๆ จำนวนทั้งสิ้น 35 แห่ง ซึ่งในระยะนี้สุขาภิบาลแทบจะไม่มีการขยายตัวในแง่ของจำนวนเลย จนทำให้พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 ทรงมีพระราชดำริเพื่อกระจายอำนาจให้มากขึ้นดังกล่าวที่ได้กล่าวมาแล้ว ทั้งนี้ จึงได้ทรงแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นมาคณะหนึ่งเพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย อันเป็นแนวคิดที่จะให้เทศบาลขึ้นมาทำหน้าที่แทนสุขาภิบาลที่มีอยู่ จึงปฏิเสธไม่ได้เลยว่า เทศบาลที่มีขึ้นในปัจจุบัน เป็นผลพวงประการหนึ่งของการจัดตั้งสุขาภิบาลในอดีตที่ผ่านมา

อย่างไรก็ตาม ไม่ว่าแนวคิดว่าด้วยการกำเนิดขึ้นของเทศบาลไทยจะเป็นอย่างไร ก็ไม่ใช่สาระสำคัญมากนักที่จะเป็นประเด็นในการมุ่งพิจารณาหรือถกเถียงสำหรับกาลปัจจุบัน หากแต่ประเด็นที่สำคัญกว่านั้นก็คือ เราจะทำให้ เทศบาลไทย เข้มแข็งขึ้นได้อย่างไรต่างหาก

2.5.3 เหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลขึ้นในประเทศไทย

หากจะกล่าวถึงเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยแล้ว เราอาจมีเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในประเทศไทยได้ 3 เหตุผลใหญ่ ๆ ได้แก่

ประการที่หนึ่ง จัดตั้งเทศบาลเพื่อให้สอดคล้องกับการเมืองการปกครองในระดับชาติที่เป็นประชาธิปไตย กล่าวคือ เมื่อการปกครองในระดับชาติเป็นระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎรของตนเข้าไปทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ และทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ มีการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ อำนาจในทางนิติบัญญัติอำนาจบริหารและอำนาจตุลาการ ดังนั้น การปกครองในระดับท้องถิ่นที่ใกล้ชิดกับประชาชนจึงจำเป็นต้องมีขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับระบบประชาธิปไตยในระดับชาติ โดยที่องค์กรเทศบาลเป็นองค์กรทางการเมืองแรก ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นปกครองตนเองได้อย่างเต็มที่ตามหลักการกระจายอำนาจ อีกทั้งยังมีการล้อโครงสร้างของการเมืองในระดับชาติมาจำลองใส่ไว้ในเทศบาลด้วย คือ มีการแบ่งแยกฝ่ายบริหาร และฝ่ายสภาที่ทำหน้าที่ในการออกเทศบัญญัติออกจากกัน และในทำหน้าที่ในการตรวจสอบและถ่วงดุลซึ่งกันและกัน

นอกจากนี้ การจัดตั้งเทศบาลยังคงต้องให้สอดคล้องไปกับระเบียบบริหารราชการแผ่นดินของประเทศ ที่ได้แบ่งการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาค และการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งเทศบาลก็คือการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นนั่นเอง

ประการที่สอง จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นการแบ่งเบาภารกิจของรัฐบาล เนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีมากขึ้นเรื่อยๆ จนไม่อาจจะลงไปควบคุมดูแล หรือบรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนครอบคลุมทุกพื้นที่ ดังนั้น รัฐบาลจึงจำเป็นต้องมีหน่วยงานหรือองค์กรการเมืองอื่นๆ เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ต่างๆ นี้ลง และทำให้ประชาชนในท้องถิ่นได้รับการบริการจากภาครัฐได้รวดเร็วและทั่วถึงยิ่งขึ้น

ประการที่สาม จัดตั้งเทศบาลเพื่อเป็นสถาบันฝึกประชาธิปไตยให้แก่ประชาชน เนื่องจากในขณะนั้น เพิ่งจะมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยได้เพียง 1 ปี ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการปกครอง ดังนั้น การจัดตั้งเทศบาลที่มีโครงสร้างล้อมาจากการปกครองในระดับชาติ จึงเป็นเสมือนสถาบันหนึ่งที่จะช่วยให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเมืองการปกครองมากขึ้น

หากพิจารณาถึงเหตุผลต่างๆ ของการจัดตั้งเทศบาลแล้ว เราจะพบว่าเหตุผลในการจัดตั้งเทศบาลในระยะเริ่มต้น มีวัตถุประสงค์ในสร้างความมั่นคงทางการเมืองในระดับชาติ มากเสียกว่าการมีเทศบาลเพื่อทำหน้าที่ด้านการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนตามหลักการจัดการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน

2.5.4 พัฒนาการของเทศบาลไทย

เทศบาลในประเทศไทย นับว่ามีการพัฒนาการที่ก้าวหน้ามากที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับการปกครองท้องถิ่นในรูปแบบอื่นๆ อย่างไรก็ตามการพัฒนาของเทศบาลไทยในอดีตที่ผ่านมาก็ไม่ก้าวหน้าเท่าใดนัก เนื่องจากยังมีเทศบาลอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถพึ่งตนเองได้ และจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือจากรัฐบาลตลอดเวลา

หากนับถึงปัจจุบันประเทศไทยมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาลมาแล้วกว่า 70 ปี มีกฎหมายแม่บทเทศบาล (ที่ไม่นับรวมกฎหมายแก้ไขเพิ่มเติม) ทั้งสิ้น 4 ฉบับ และยังมีกฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับเทศบาลอีก เช่น กฎหมายว่าด้วยรายได้เทศบาล กฎหมายว่าด้วยการจัดสรรรายได้ประเภทภาษีให้แก่เทศบาล และกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาล รวมอีกหลายฉบับ กฎหมายแม่บทของเทศบาล ทั้ง 4 ฉบับ มีดังต่อไปนี้

1) พระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476

2) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2481

3) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2486 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมอีก 1 ครั้งในปี พ.ศ. 2487

4) พระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และมีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงปัจจุบัน รวม 13 ครั้ง

2.5.5 การจัดตั้งเทศบาล

สนิท จรอนันต์ (2543, หน้า 29) ความคิดในเรื่องการจัดตั้งเทศบาลเริ่มปรากฏตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ในรูปของรัฐธรรมนูญลักษณะปกครองคณะนคราภิบาล พ.ศ. 2461 โดยใช้กับเมืองจำลอง “ดุสิตธานี” ต่อมาได้มีการตราพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2476 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายการปกครองท้องถิ่นฉบับแรก โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ 2 ประการ คือ ประการแรก ประสิทธิภาพในการจัดบริการสาธารณะ ประการที่สอง เป็นสถาบันการสอนการปกครองระบอบประชาธิปไตย เทศบาลจัดเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งมีการจัดตั้งมาตั้งแต่ พ.ศ.2476 การจัดตั้งเทศบาลกระทำโดยพระราชกฤษฎีกาและมีการแบ่งเทศบาลออกเป็น 3 ประเภท แต่ละประเภทมีเงื่อนไขการจัดตั้งดังนี้

1. เทศบาลตำบล ใช้เกณฑ์รายได้เป็นตัวกำหนด คือ พื้นที่ใดจะจัดตั้งเทศบาลตำบลจะต้องมีรายได้ไม่ต่ำกว่า 12 ล้านบาท (ไม่รวมเงินอุดหนุน) ประชากร 7,000 คน ขึ้นไป อยู่กันหนาแน่นไม่ต่ำกว่า 15,000 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

2. เทศบาลเมือง คือ ท้องถิ่นที่เป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัด หรือท้องถิ่นที่มีประชากร 10,000 คน ขึ้นไปอยู่กันไม่ต่ำกว่า 3,000 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

3. เทศบาลนคร คือ ท้องถิ่นที่มีประชากรตั้งแต่ 50,000 คนขึ้นไป อยู่หนาแน่นไม่ต่ำกว่า 3,000 คน ต่อ 1 ตารางกิโลเมตร

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดตั้งเทศบาลเพื่อการให้บริการสาธารณะมีประสิทธิภาพเพื่อเป็นการสอนการปกครองระบอบประชาธิปไตยของเทศบาลและให้ประชาชนสามารถพึ่งตนเองได้

2.5.6 โครงสร้างการบริหารงานของเทศบาล

ประเภทของเทศบาล

ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้กำหนดให้เทศบาลในประเทศไทยมีทั้งหมด 3 ประเภท อันได้แก่ เทศบาลนคร เทศบาลเมือง และเทศบาลตำบล ซึ่งเทศบาลแต่ละประเภทก็มีลักษณะและองค์ประกอบที่แตกต่างกันออกไปดังมีรายละเอียดดังนี้

เทศบาลนคร

เทศบาลนคร ได้แก่ ท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่ห้าหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลนคร การจัดตั้งเทศบาลนครจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลนคร

เทศบาลนคร ประกอบไปด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 24 คน โดยมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 4 คน นอกจากนี้กฎหมายยังกำหนดให้เทศบาลนครมีหน้าที่แตกต่างไปจากเทศบาลเมืองและเทศบาลตำบลอีกด้วย

เทศบาลเมือง

เทศบาลเมือง ได้แก่ ท้องถิ่นอันเป็นที่ตั้งศาลากลางจังหวัดหรือท้องถิ่นชุมนุมชนที่มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งหมื่นคนขึ้นไป ทั้งมีรายได้พอควรแก่การที่จะปฏิบัติหน้าที่ของเทศบาลเมือง การจัดตั้งเทศบาลเมืองจะกระทำได้โดยการประกาศกระทรวงมหาดไทยโดยยกฐานะเป็นเทศบาลเมือง

เทศบาลเมือง ประกอบไปด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 18 คน และมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 3 คน

เทศบาลตำบล

เทศบาลตำบล ได้แก่ ท้องถิ่นซึ่งมีประกาศกระทรวงมหาดไทยยกฐานะขึ้นเป็นเทศบาลตำบล (เทศบาลตำบลไม่ได้กำหนดจำนวนราษฎรในพื้นที่ไว้อย่างชัดเจนเหมือนกับเทศบาลเมืองและเทศบาลนคร) เทศบาลตำบล ประกอบไปด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยที่สภาเทศบาลมีสมาชิกสภาเทศบาลได้ 12 คน โดยมีรองนายกเทศมนตรีได้ไม่เกิน 2 คน

โครงสร้างของเทศบาล ประกอบด้วย

1. สภาเทศบาล ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งคอยควบคุมและตรวจสอบฝ่ายบริหารอันเป็นวิถีทางแห่งการถ่วงดุลอำนาจ กำหนดให้สภาเทศบาลประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้งขึ้นมาตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น ประชาชนในเขตเทศบาลจะเลือกตั้ง ซึ่งสมาชิกสภาเทศบาลอยู่ในตำแหน่งได้คราวละ 4 ปี

2. ท้องถิ่นประกอบด้วยนายกเทศมนตรี และรองนายกเทศมนตรี 2 คน หรับเทศบาลตำบล รองนายกเทศมนตรี 3 คน สำหรับเทศบาลเมือง และรองนายกเทศมนตรี 4 คน สำหรับเทศบาลนคร โดยราษฎรในเขตเทศบาลนั้นเลือกตั้งนายกเทศมนตรีโดยตรง นายกเทศมนตรีเป็นผู้ควบคุมและรับผิดชอบในการบริหารงานของเทศบาลตามกฎหมาย และเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาล

3. พนักงานเทศบาลเป็นผู้มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการปฏิบัติงานประจำของเทศบาลภายใต้การบังคับบัญชาของปลัดเทศบาล ซึ่งมีโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการเพื่อรองรับอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยเทศบาล ได้แก่ สำนักปลัดเทศบาล กองคลัง กองช่าง กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม กองการศึกษา กองการประปา กองวิชาการและแผนงานกองสวัสดิการสังคม โดยมีปลัดเทศบาลเป็นผู้บังคับบัญชาพนักงานเทศบาลและลูกจ้างเทศบาลรองจากนายกเทศมนตรี และรับผิดชอบควบคุมดูแลราชการประจำของเทศบาลให้เป็นไปตามนโยบาย และมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่มีกฎหมายกำหนดหรือตามที่นายกเทศมนตรีมอบหมาย

สรุปได้ว่า โครงสร้างของเทศบาล ประกอบด้วย สภาเทศบาล คณะผู้บริหารเทศบาล และพนักงานเทศบาล โดยมีปลัดเทศบาล เป็นเจ้าหน้าที่ท้องถิ่นซึ่งปฏิบัติงานตามภารกิจและหน้าที่ของเทศบาลภายใต้การบริหารงานของนายกเทศมนตรี และการตรวจสอบควบคุมโดยสมาชิกสภาเทศบาล ซึ่งทั้งผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลต่างก็มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน

2.6 สภาพพื้นที่ที่ใช้ในการวิจัย

ประวัติความเป็นมา

เทศบาลตำบลเมืองสรวง ได้เปลี่ยนแปลงฐานะจากสุขาภิบาลตำบลเมืองสรวงเป็นเทศบาลตำบลเมืองสรวง ประกาศในราชกิจานุเบกษา ฉบับฎีกา เล่มที่ 116 ตอนที่ 9 ลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542

สภาพทั่วไป

ที่ตั้ง

เทศบาลตำบลเมืองสรวงตั้งอยู่ในพื้นที่ของสภาตำบล คือ ตำบลหนองผือ และตำบลเมืองสรวง ห่างจากตัวจังหวัดร้อยเอ็ด ประมาณ 25 กิโลเมตร

อาณาเขต

ด้านทิศเหนือ

จากหลักเขตที่ 1 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตามแนวเส้นแบ่งเขตอำเภอเมืองสรวงกับเขตอำเภออาจสามารถ ถึงหลักเขตที่ 2 บริเวณพิกัด 363168 E ,1751036 N. ซึ่งตั้งอยู่ริมทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 215 ร้อยเอ็ด – สุวรรณภูมิ ฟากตะวันตก ตรงจุดแนวเขตทางหลวงแผ่นดิน ระยะทางประมาณ 2,160 เมตร

จากหลักเขตที่ 2 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตามแนวเส้นแบ่งเขตอำเภอเมืองสรวง กับเขตอำเภออาจสามารถ ถึงหลักเขตที่ 3 บริเวณพิกัด 363487 E , 1750947 N. ซึ่งตั้งอยู่ริมถนน รพช. รอ.3007 บ้านอ้น – บ้านดอนกลาง (ทางไปอำเภออาจสามารถ) ฟากตะวันตก ตรงจุดแนวเขตถนน รพช.รอ.3007 บ้านอ้น – บ้านดอนกลาง ระยะทางประมาณ 6,300 เมตร

จากหลักเขตที่ 3 ไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ ตามแนวเส้นแบ่งเขตอำเภอเมืองสรวงกับเขตอำเภออาจสามารถ ถึงหลักเขตที่ 4 บริเวณพิกัด 366100 E , 1749132 N. ซึ่งตั้งอยู่บนแนวเส้นแบ่งเขต ระหว่างอำเภอเมืองสรวงกับอำเภออาจสามารถและเส้นแบ่งเขตตำบลหนองหิน ระยะทางประมาณ 3,400 เมตร

ทิศตะวันออก

จากหลักเขตที่ 4 ไปทางทิศใต้ ตามแนวเส้นแบ่งเขตตำบลหนองหิน ถึงหลักเขตที่ 5 บริเวณพิกัด 368733 E , 1748275 N. ซึ่งตั้งอยู่ริมถนน รพช. รอ.3097 บ้านผำ – บ้านจ้อก้อ ฟาก

ด้านทิศเหนือ ตรงจุดแนวเขตถนน รพช. รอ.3097 บ้านผำ – บ้านจ้อก้อ ระยะทางประมาณ 2,200 เมตร

ด้านทิศใต้

จากหลักเขตที่ 5 ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ตามแนวเส้นแบ่งเขต ตำบลเมืองสรวงกับเขตตำบลกกกุงถึงหลักเขตที่ 6 บริเวณพิกัด 368463 E , 1747302 N. ซึ่งตั้งอยู่ริม ทางหลวงแผ่นดินหมายเลข 215 ร้อยเอ็ด–สุวรรณภูมิ ฟากด้านทิศตะวันออก ตรงจุดแนวเขตทางหลวง ระยะทางประมาณ 6,500 เมตร

จากหลักเขตที่ 6 ไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ ตามแนวเส้นแบ่งเขต ตำบลหนองผือ กับเขตตำบลกกกุง ถึงหลักเขตที่ 7 บริเวณพิกัด 365711 E , 1748211 N. ซึ่งตั้งอยู่บนจุดตัดแนวเขตตำบลหนองผือ กับแนวเขตตำบลกกกุง และแนวเขตตำบลคูเมือง ระยะทางประมาณ 4,000 เมตร

ด้านทิศตะวันตก

จากหลักเขตที่ 7 ไปทางทิศเหนือ ตามแนวเส้นแบ่งเขต ตำบลหนองผือ กับแนวเขตตำบลคูเมือง ถึง หลักเขตที่ 8 บริเวณพิกัด 362879 E , 1748675 N.ซึ่งตั้งอยู่ริมถนน ไปบ้านร่องคำ – บ้านโน้นค้อ ฟากด้านทิศใต้ ตรงจุดแนวเขตทาง ระยะทางประมาณ 4,100 เมตร

จากหลักเขตที่ 8 ไปทางทิศเหนือ ตามแนวเส้นแบ่งเขต อำเภอเมืองสรวง กับเขตอำเภอจตุรพักตรพิมาน ถึงหลักเขตที่ 9 บริเวณพิกัด 360261 E , 1750317 N. ซึ่งตั้งอยู่ริมถนน รพช.รอ.3007 บ้านอ้น – บ้านดอนกลาง ฟากด้านทิศใต้ ตรงจุดแนวเขตถนน รพช.รอ.3007 บ้านอ้น – บ้านดอนกลาง ระยะทางประมาณ 2,760 เมตร

จากหลักเขตที่ 9 ไปทางทิศเหนือ ตามแนวเส้นแบ่งเขต อำเภอเมืองสรวง กับเขตอำเภอจตุรพักตรพิมาน ถึงหลักเขตที่ 1 ระยะทางประมาณ 7,200 เมตร

เนื้อที่

พื้นที่ทั้งหมด 59.69 ตารางกิโลเมตร

ภูมิประเทศ

สภาพพื้นที่ทั่วไปเป็นดินร่วนปนทรายและบางส่วนเป็นหินลูกรัง บางส่วนเป็นพื้นที่ป่า

จำนวนหมู่บ้าน

เขตการปกครองแบ่งออกเป็น 2 ตำบล คือ

ตำบลเมืองสรวง 9 หมู่บ้าน 1,172 ครัวเรือน

ตำบลหนองผือ 9 หมู่บ้าน

ประชากรและจำนวนครัวเรือน

ประชากรทั้งสิ้น 9,482 คน เป็นชาย 4,717 คน หญิง 4,765 คน จำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,177 ครัวเรือน (งานการทะเบียนราษฎร; สำนักปลัดเทศบาลตำบลเมืองสรวง, (วันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565). ปรากฏดังตารางต่อไปนี้

ข้อมูลหมู่บ้านและประชากร

1) หมู่บ้าน จำนวน 2 ตำบล 18 หมู่บ้าน 2,430 ครัวเรือน

ตำบลเมืองสรวง

- บ้านเมืองสรวงน้อย หมู่ที่ 1 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 160 ครัวเรือน
- บ้านเมืองสรวง หมู่ที่ 2 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 126 ครัวเรือน
- บ้านผำ หมู่ที่ 3 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 161 ครัวเรือน
- บ้านหนองหมู หมู่ที่ 4 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 56 ครัวเรือน
- บ้านเมืองสรวง หมู่ที่ 5 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 163 ครัวเรือน
- บ้านเมืองสรวง หมู่ที่ 6 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 110 ครัวเรือน
- บ้านผำ หมู่ที่ 7 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 172 ครัวเรือน
- บ้านผำ หมู่ที่ 8 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 162 ครัวเรือน
- บ้านผำ หมู่ที่ 9 ตำบลเมืองสรวง จำนวน 84 ครัวเรือน

ตำบลหนองผือ

- บ้านหนองผือ หมู่ที่ 1 ตำบลหนองผือ จำนวน 91 ครัวเรือน
- บ้านป่ายาง หมู่ที่ 2 ตำบลหนองผือ จำนวน 173 ครัวเรือน
- บ้านหนองเม็ก หมู่ที่ 3 ตำบลหนองผือ จำนวน 120 ครัวเรือน
- บ้านเหล่าฮก หมู่ที่ 4 ตำบลหนองผือ จำนวน 339 ครัวเรือน
- บ้านเหล่าฮก หมู่ที่ 5 ตำบลหนองผือ จำนวน 111 ครัวเรือน
- บ้านโนนค้อ หมู่ที่ 6 ตำบลหนองผือ จำนวน 104 ครัวเรือน
- บ้านวนาทิพย์ หมู่ที่ 7 ตำบลหนองผือ จำนวน 93 ครัวเรือน
- บ้านหนองผือ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองผือ จำนวน 66 ครัวเรือน
- บ้านเหล่าฮก หมู่ที่ 9 ตำบลหนองผือ จำนวน 138 ครัวเรือน
- ทะเบียนบ้านกลาง ม.77 จำนวน 1 ครัวเรือน

ด้านศาสนา

- ผู้นับถือศาสนาพุทธจำนวนร้อยละ 99.5 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาล
- ผู้นับถือศาสนาอิสลามจำนวนร้อยละ 0.5 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในเขตเทศบาล

ด้านวัฒนธรรม

เทศบาลตำบลเมืองสรวงมีการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีท้องถิ่นที่สำคัญ ได้แก่ ประเพณีก่อเจดีย์ทราย ประเพณีบุญเบิกบ้านไหว้ปู่ตา ประเพณีบุญชาวเมือง ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีทอดเทียนโฮม ประเพณีบุญข้าวจี่ และประเพณีลอยกระทง

ด้านการศึกษา

ในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง สามารถแยกระดับการศึกษา ได้ดังนี้

1) ระดับอนุบาล จำนวน 5 แห่ง

- อนุบาลก่อนวัยเรียน (ภาคเอกชน) จำนวน 1 แห่ง
- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (ภาครัฐ) จำนวน 3 แห่ง
- ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด (ภาครัฐ) จำนวน 1 แห่ง

2) ระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ส.พ.ฐ.) จำนวน 3 แห่ง

3) ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ส.พ.ฐ.) จำนวน 3 แห่ง

สภาพทางเศรษฐกิจ

อาชีพ

1. การเกษตรกรรม

- ประชาชนของพื้นที่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 75 ของประชากรในพื้นที่ประกอบด้วย ทำนา ทำไร่
- การเกษตรกรรมผลผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ข้าว

2. การพาณิชกรรมและการบริการ

- สถานประกอบการด้านพาณิชยกรรม สถานีบริการน้ำมัน 5 แห่ง

3. สถานประกอบการเทศพาณิชย์

- โรงฆ่าสัตว์ จำนวน 1 แห่ง (ยังไม่ได้ปรับปรุง)

4. สถานประกอบการด้านบริการ

- ธนาคาร (ธ.ก.ส.) 1 แห่ง

5. การอุตสาหกรรมในท้องถิ่น

- โรงธูป จำนวน 13 แห่ง
- โรงสีข้าวชุมชน จำนวน 38 แห่ง

สภาพทางสังคม

สถาบันและองค์กรทางศาสนา

- วัด / สำนักสงฆ์ 10 แห่ง

สาธารณสุข

- โรงพยาบาลในพื้นที่สังกัดกระทรวงสาธารณสุขรัฐบาล จำนวน 1 แห่ง
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ จำนวน 1 แห่ง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จำนวน 2 แห่ง

การบริการพื้นฐาน

การคมนาคม

การคมนาคมในเขตเทศบาลตำบลเมืองสรวง มีทางเชื่อมระหว่างหมู่บ้านส่วนใหญ่เป็นถนนลูกรัง และมีคอนกรีตในหมู่บ้านเป็นบางสาย ราษฎรส่วนใหญ่สัญจรไป – มา โดยรถส่วนตัว

การไฟฟ้า

จำนวนครัวเรือนที่ใช้ไฟฟ้า 2,308 หลังคาเรือน พื้นที่ที่ได้รับบริการไฟฟ้าคิดเป็นร้อยละ 95 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด

การประปา

- กิจการประปาที่เทศบาลบริหารจัดการเอง ได้แก่ กิจการประปาบ้านเหล่าฮก หมู่ 4 ต.หนองผือ มีครัวเรือนที่ใช้บริการน้ำประปา จำนวน 220 ครัวเรือน
- กิจการประปาที่ชุมชนบริหารจัดการเอง จำนวน 17 แห่ง

ข้อมูลอื่นๆ

ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

1) ภูมิอากาศ ลักษณะทั่วไปอากาศร้อนและแห้งแล้ง มี 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน ฤดูฝน ฤดูหนาว

2) แหล่งน้ำ 20 แหล่ง

3) ขยะ

3.1 รถยนต์ที่ใช้ในการเก็บขยะ 2 คัน แยกเป็น

- รถยนต์คันที่ 1 รถบรรทุกขยะความจุ 4 ลบ.ม.
- รถยนต์คันที่ 2 รถบรรทุกขยะความจุ 6 ลบ.ม.

3.2 ขยะที่เก็บขนได้จำนวน 2.9 ลบ.ม./วัน กำจัดขยะโดยวิธี

- ฝังกลบ เป็นครั้งคราว
- กองบนพื้นแล้วเผา

3.3 ที่ดินสำหรับกำจัดขยะที่กำลังใช้ 3 ไร่ ตั้งบนที่สาธารณะ ห่างจากท้องถิ่นเป็นระยะทาง 2 กมที่ดินกำจัดขยะที่ใช้แล้ว 1 ไร่ และคาดว่าจะกำจัดขยะได้อีก 10 ปี

โครงสร้างและอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง

อำนาจหนาที่ของเทศบาลตำบลเมืองสรวง

อำนาจหนาที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แกไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 และพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แกองคกรปกครองสวนทองถิ่น พ.ศ. 2542 ดังนี้

1. อำนาจหนาที่ตามมาตรา 50 แหงพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แกไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ. 2552 ได้กำหนดอำนาจหนาที่ที่เทศบาลตำบลตองทำ ได้แก

(1) รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน

(2) ให้มีและบำรุงทางบกและทาง

(3) รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล

(4) ปองกันและระงับโรคติดตอ

(5) ให้มีเครื่องใชในการดับเพลิง

(6) ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอบรม

(7) ส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ

(8) บำรุงศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของทองถิ่น

(9) หนาที่อื่นตามที่กฎหมายบัญญัติให้เป็นหนาที่ของเทศบาล

2. อำนาจหนาที่ตามมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 และที่แกไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 13) พ.ศ.2552 ได้กำหนดอำนาจหนาที่ที่เทศบาลตำบลอาจจัดกิจกรรมใดๆ ในเขตเทศบาล ได้แก

(1) ให้มีน้ำสะอาดหรือการประปา

(2) ให้มีโรงฆาสัตว

(3) ให้มีตลาด ทาเทียบเรือ และท่าข้าม

(4) ให้มีสุสาน และฌาปนสถาน

(5) บำรุงและส่งเสริมการทำมาหากินของราษฎร

(6) ให้มีและบำรุงสถานที่ทำการพิทักษรักษาคนเจ็บไข

(7) ให้มีและบำรุงการไฟฟาหรือแสงสว่างด้วยวิธีอื่น

(8) ให้มีและบำรุงทางระบายน้ำ

(9) เทศพาณิชย

3. และหนาที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แกองคกรปกครองสวนทองถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองคการบริหารสวนตำบล มีอำนาจและหนาที่ในการ จัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชนของประชาชนในทองถิ่นของตนเอง ดังนี้

(1) การจัดทำแผนพัฒนาทองถิ่นของตนเอง

(2) การจัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ทางน้ำ และทางระบายน้ำ

(3) การจัดให้มีและควบคุมตลาด ทาเทียบเรือ ทาข้าม และที่จอดรถ

(4) การสาธารณูปโภค และการก่อสร้างอื่นๆ อำนาจหนาที่ของเทศบาลตำบลเมืองสรวง

(5) การสาธารณูปการ

(6) การส่งเสริม การฝก และประกอบอาชีพ

(7) การพาณิชย และการส่งเสริมการลงทุน

(8) การส่งเสริมการทองเที่ยว

(9) การจัดการศึกษา

(10) การสังคมสงเคราะห์และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

(11) การบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น

(12) การปรับปรุงแหล่งชุมชนแออัดและการจัดการเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย

(13) การจัดให้มีและบำรุงรักษาสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ

(14) การส่งเสริมกีฬา

(15) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(16) ส่งเสริมการมีสวนร่วมของราษฎรในการพัฒนาทองถิ่น

(17) การรักษาความสะอาดและการเป็นระเบียบเรียบร้อยของบานเมือง

(18) การกำจัดมูลฝอย สิ่งปฏิกูล และน้ำเสีย

(19) การสาธารณสุข การอนามัยครอบครัว และการรักษาพยาบาล

(20) การจัดให้มีและควบคุมสุสานและฌาปณสถาน

(21) การควบคุมการเลี้ยงสัตว

(22) การจัดให้มีและควบคุมการฆาสัตว

(23) การรักษาความปลอดภัย ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัยโรงมหรสพและสาธารณสถานอื่นๆ

(24) การจัดการ การบำรุงรักษา และการใชประโยชนจากป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดลอม

(25) การผังเมือง

(26) การขนส่งและการวิศวกรรมจราจร

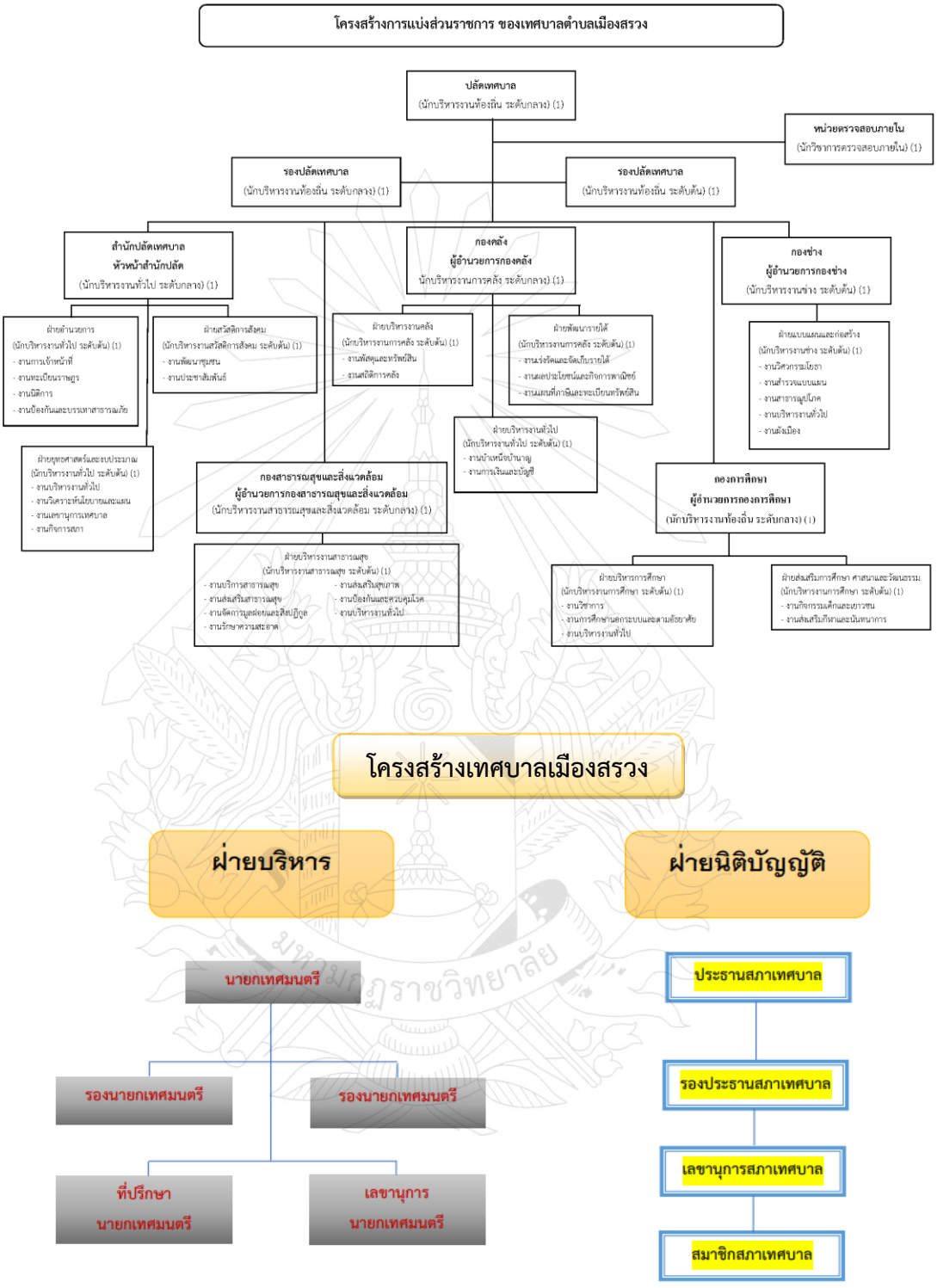
(27) การดูแลรักษาที่สาธารณะ

(28) การควบคุมอาคาร

(29) การปองกันและบรรเทาสาธารณภัย

(30) การรักษาความสงบเรียบร้อย การส่งเสริมและสนับสนุนการปองกันและรักษาความปลอดภัย ในชีวิตและทรัพยสิน

(31) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชนของประชาชนในทองถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

แผนภาพที่ 2.1 โครงสร้างในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง

ตารางที่ 2.1 คณะผู้บริหารเทศบาลตำบลเมืองสรวง

ที่	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
1	นายทรรศยุ ไชยรัตน์	นายกเทศมนตรี
2	นายสรณ์สมัชญ์ ธุระพันธ์	รองนายกเทศมนตรี
3	นายรังสฤษดิ์ สามิบัติ	รองนายกเทศมนตรี
4	นางสุภาพร จันทร์ศรี	เลขานุการนายก
5	นางลคร ธุระพันธ์	ที่ปรึกษานายก

ตารางที่ 2.2 สมาชิกสภาเทศบาลตำบลเมืองสรวง

ที่	ชื่อ – สกุล	ตำแหน่ง
1	นายสมพร บุตรเนียร	ประธานสภา
2	นายสมพร ศรีตะวัน	รองประธานสภา
3	นางศิรินันท์ สรีเวียง	สมาชิกสภา
4	นางศักดิ์ศรี กันสา	สมาชิกสภา
5	นางอภินันท์ ศรีเวียง	สมาชิกสภา
6	นายคำฝั่น วรรณสินธ์	สมาชิกสภา
7	นายฐิติวัฒน์ เจริญผิว	สมาชิกสภา
8	นายประจักร ธิภาศรี	สมาชิกสภา
9	นายปรารภ บัวแก้ว	สมาชิกสภา
10	นายสอาด พันธุชา	สมาชิกสภา
11	นายสำราญ เห็มรัตน์	สมาชิกสภา
12	นายอรรถพล ไชยเสนา	เลขานุการสภา

สรุปได้ว่า การบริหารงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง มีสมาชิกสภาที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงจากประชาชน จำนวน 12 คน ทำหน้าที่ฝ่ายนิติบัญญัติ และควบคุมฝ่ายบริหาร และมีฝ่ายบริหารที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน คือ นายกเทศมนตรี เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหาร มีรองนายก 2 คน เลขานุการนายก 1 คน และที่ปรึกษานายก 1 คน

2.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กิตติชัย สินคง (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนายุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง รายการมีเพียงด้านการติดตามและประเมินผลที่อยู่ในระดับน้อยกว่าด้านอื่นๆ มีค่าเฉลี่ยจากมากไป หาน้อยตามระดับ คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการจัดการ ด้านมีส่วนร่วมตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมใน การวางแผน และด้านการมีส่วนร่วมติดตามและประเมินผล ต่อมาเปรียบเทียบความคิดเห็นของ ประชาชนต่อการมีส่วนของประชาชนการจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองจังหวัดพิษณุโลกต่างกันมี นัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.01 รวมทั้งปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมืองจังหวัด พิษณุโลก พบว่า ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น เพราะขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการจัดทำแผน ให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกการรับท้องถิ่น ความสามัคคีในชุมชน ให้เห็นความสำคัญของการจัดทำแผนยุทธศาสตร์เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มาร่วมตัดสินใจในแผนต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดวางแผนกับองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งประกอบด้วยการกำหนดระเบียบหรือหลักเกณฑ์การปฏิบัติที่ชัดเจนไว้สำหรับให้องค์การบริหารส่วน ตำบลถือปฏิบัติหรือการที่จะดำเนินงานในเรื่องใดนั้น ต้องให้ประชาชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการประชาคมพิจารณ์ หรือประชามติ เพื่อให้การวางแผนมีความสอดคล้อง และเหมาะสมกับปัญหา ความต้องการของประชาชน ปัญหาประชาชนในพื้นที่ที่มีการแบ่งข้างกัน มีความคิดเห็นไม่ตรงกัน ไม่เหมือนกันจริงไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบล และแนวทางการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้นั้น ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนดำเนินการติดตามและประเมินผล เพราะโครงการแต่ละโครงการก็ล้วนมาจากความต้องการของประชาชนในพื้นที่ การดำเนินการโครงการต่างๆ ขององค์การบริหารส่วนตำบลไม่สามารถจัดทำได้เต็มที่อันเนื่องมาจากงบประมาณ ที่มีอยู่จำกัดในแต่ละปีความต่อเนื่องของโครงการ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงของการเมืองท้องถิ่น และบุคลากรที่มีไม่เพียงพอภัยธรรมชาติ

พระมหานเรศ โฆสกิตฺติโก (ฤทธิเดช) (2557, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัย การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ผลการศึกษาพบว่า 1) การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ประชาชนมีความคิดเห็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนมีความคิดเห็น ด้านการพัฒนาสังคม

และด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านการพัฒนา สิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาสังคม ส่วนด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน พบว่า ประชากรมีเพศ อายุ สถานภาพ และรายได้ต่อเดือน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ไม่แตกต่างกัน ประชากรที่มีระดับการศึกษาและอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 3) ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรีรัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ ด้านการพัฒนาสังคม สถานศึกษาในระดับอุดมศึกษาและด้านวิชาชีพ ยังไม่มีในท้องถิ่น ประชาชนในชุมชนไม่มีกิจกรรมร่วมกันด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ไม่มีผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมที่ทำให้เกษตรกรประหยัดค่าใช้จ่ายหรือทำผลผลิตให้ได้มากขึ้น มีการละเลยต่อความเป็นอยู่ของชุมชนด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อม ขาดการดูแล และเอาใจใส่ โดยเฉพาะฝุ่น ละออง และการจัดการด้านขยะมูลฝอยระบบระบายน้ำต่างๆ ทำให้เกิดมลพิษทางน้ำ ระบายน้ำไม่ ทันท่วงที ทำให้มีน้ำขัง และในชุมชนส่วนข้อเสนอแนะ ผู้บริหารเทศบาลควรมีการพัฒนารูปแบบโครงสร้างในการพัฒนาเพื่อให้มีความคลุมทั่วถึงทุกชุมชน และควรมีเครื่องมือในการพัฒนาที่ทันสมัย เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป

วิชญาภา เมธีวรฉัตร (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลัก อิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนคีรีวงศ์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ตามหลักอิทธิบาท 4 ของโรงเรียนคีรีวงศ์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์พบว่า บุคลากรมีการพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา ในการ ปฏิบัติหน้าที่ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน อยู่ในระดับมากทุกด้าน ส่วน การเปรียบเทียบความคิดเห็นของบุคลากรในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 ของ โรงเรียนคีรีวงศ์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์จำแนกตาม เพศ อายุระดับการศึกษา และตำแหน่ง ไม่แตกต่างกัน

นายนิพนธ์ โอภาษี (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การ บริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการศึกษาพบว่า 1. ประชาชน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงาน ตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การ บริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.43) เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน คือ ด้านฉันทะ ด้านวิริยะ ด้านจิตตะ และด้านวิมังสา พบว่า

ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การ บริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์อยู่ในระดับมากทุกด้าน 2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัย ส่วนบุคคลพบว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ไม่แตกต่างกัน ซึ่งปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว

วิสูตร จงชูวณิชย์ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลบรบือต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลบรบือ อำเภอบรเบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานของเทศบาลตำบลบรบือ โดยรวมอยู่ใน ระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการป้องกันและระงับโรคติดต่อ และด้านการ บำรุงศิลปะ จารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น ประชาชนเห็นด้วยในระดับมาก ส่วนด้านการรักษาความสงบเรียบร้อย ด้านการพัฒนาทางบกและทางน้ำ ด้านรักษาความ สะอาดของถนนหรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูล ด้านการป้องกัน และบรรเทาสาธารณภัย ด้านการศึกษา ด้านการส่งเสริมพัฒนาสตรี เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุและผู้ พิการและด้านการปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ ของเทศบาลตามกฎหมายและนโยบายของรัฐ ประชาชนเห็น ด้วยในระดับปานกลาง ประชาชนที่มีเพศ อายุระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ การบริหารงานของเทศบาลตำบลบรบือ ทั้งโดยรวมและรายด้านทั้ง 9 ด้าน ไม่แตกต่างกันทางสถิติที่ระดับ .05

ภัทริน หนูเจริญ (2561, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงานของเทศบาลตำบลเวียงเทิงกับความ คาดหวังของประชาชน จากผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความคาดหวังมากที่สุดที่จะให้เทศบาล บริหารงานทั้ง 6 ด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านโครงสร้างพื้นฐานที่ประชาชนคาดหวังให้ เทศบาลทำมากที่สุดคือ การก่อสร้างรางระบายน้ำ ท่อระบายน้ำ ด้านเศรษฐกิจคือ จัดหาช่องทางใน การจำหน่ายสินค้าให้แก่ประชาชน ด้านสังคมคือ การป้องกันและระงับโรคติดต่อภายในชุมชน ด้านการศึกษาและวัฒนธรรมคือ ส่งเสริมงานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อม คือ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และด้านการบริหารคือ การนำหลักคุณธรรม โปร่งใส รับผิดชอบ และความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารงานเทศบาล สำหรับการบริหารงานของเทศบาลตำบลเวียงเทิงตามความเป็นจริง ในความคิดเห็นของประชาชนภาพรวม มีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านโครงสร้างพื้นฐานสิ่งที่เทศบาลทำมากที่สุดในด้านนี้คือ การก่อสร้างถนน ปรับปรุงถนน ขยายไหล่ทาง ด้านเศรษฐกิจคือ การอบรมอาชีพแก่ประชาชนและการส่งเสริมอาชีพแก่ประชาชน ด้านสังคมคือ การป้องกันและระงับโรคติดต่อในชุมชน ด้านการศึกษาและวัฒนธรรม

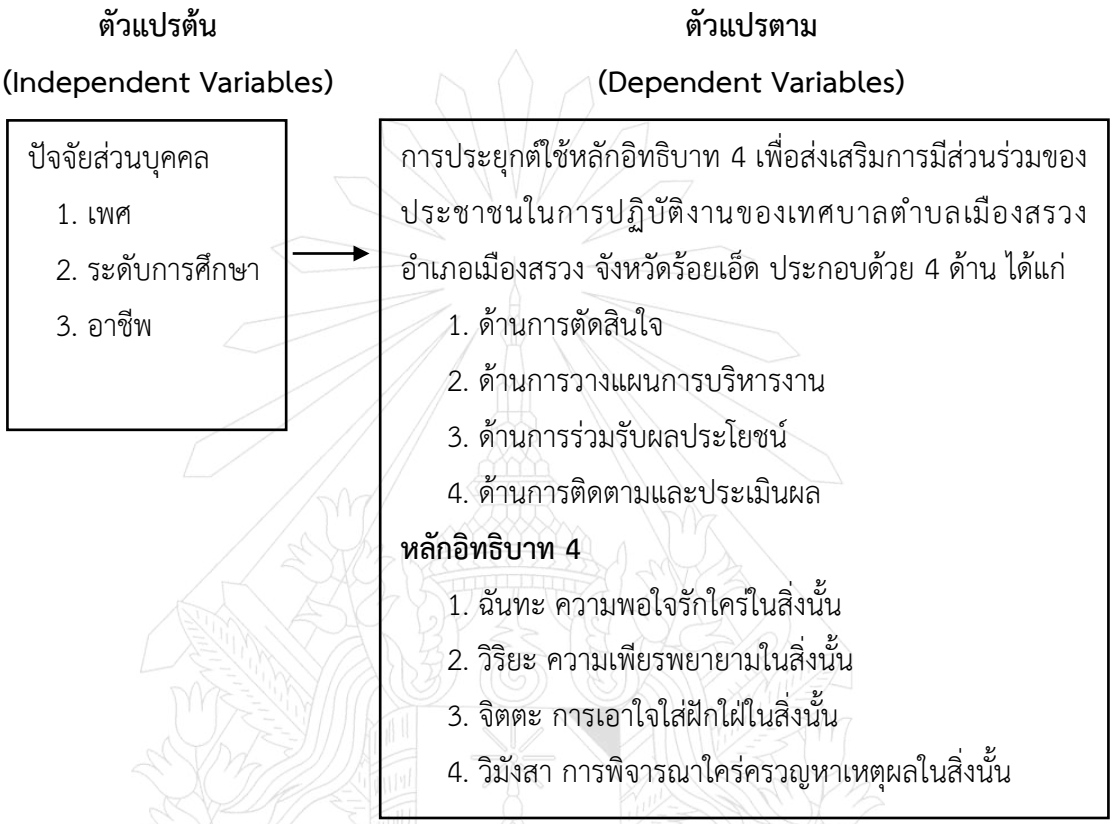
คือ ส่งเสริมงานประเพณีและวัฒนธรรมท้องถิ่น ด้านสิ่งแวดล้อมคือ การจัดการขยะมูลฝอยในชุมชน และ ด้านการบริหารคือ นำหลักคุณธรรม โปร่งใส รับผิดชอบและความคุ้มค่ามาใช้ในการบริหารงานเทศบาล ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานของเทศบาลตำบลเวียงเทิง ตามความเป็นจริงและตามความคาดหวังของประชาชน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้กล่าวคือการบริหารงานของเทศบาลตามความเป็นจริงมีระดับต่ำกว่าที่ประชาชนคาดหวัง

พระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน) (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้วจังหวัดสระแก้ว โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.25) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}$ = 3.26) ด้านการมีส่วนร่วมในการด าเนินงาน ($\bar{X}$ = 3.28) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X}$ = 3.12) และด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์($\bar{X}$ = 3.35) ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ และระดับการศึกษา ต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุและ รายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย 3. ปัญหา อุปสรรค และเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว (1) การตัดสินใจ วันทำงานไม่ตรงกัน เสียงประชาสัมพันธ์ไม่ค่อยได้ยินเสียง บางจุดเสียงตามสาย ไม่ทั่วถึง จึงทำให้ ไม่ได้รับข่าวสารเท่าที่ควร (2) การดำเนินงานผู้บริหารหน่วยงานที่เกี่ยวข้องลงพื้นที่น้อย ประชาชนขาดความรู้ และหน่วยงานล่าช้า แก้ไขปัญหาไม่ตรงจุด ประชาชนมีอายุมากแล้ว ไม่สะดวกเข้าร่วมงานกับชุมชนบ่อยนัก 3) การรับผลประโยชน์ชุมชนของบประมาณจะไม่ค่อยได้รับผล ทำเรื่องยื่นขอไป หลายชุมชน เลยทำให้บางชุมชนไม่ได้รับการอนุมัติให้เกิดการพัฒนาชุมชน 4) การประเมินผล ประชาชนขาดความร่วมมือ ไม่มีความรู้เรื่องแผนพัฒนา หน่วยงานยังไม่ชัดในเรื่องแก้ไขปัญหาในชุมชน ประชาชนที่ค้าขายให้ความร่วมมือของคนในชุมชนยังขาดการประสานงานให้มีส่วนร่วมกิจกรรม

2.8 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นการศึกษาทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาล ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วม

รับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล (อรนุช ป้อมเปี้น, 2550, หน้า 15) หลักธรรมอิทธิบาท 4 จากพระไตรปิฎกเล่มที่พระไตรปิฎก เล่มที่ บรรทัดที่ 6810-6948 หน้า 294-299. พ.ศ. 2560 จากพระไตรปิฎกฉบับหลวง ได้แก่ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ 4) วิมังสา ตามภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.2 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3
วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด” เพื่อให้การวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากร กลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

3.1.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 9,482 คน ที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไป (เทศบาลตำบลเมืองสรวง, 2565)

3.1.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 370 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970)

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ของผู้ทรงคุณวุฒิ ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ จำนวน 5 คน ทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566 ดังนี้

1. ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 1 เวลาที่สัมภาษณ์ 09.00 – 09.30 น.
2. ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 2 เวลาที่สัมภาษณ์ 10.00 – 10.30 น.
3. ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 3 เวลาที่สัมภาษณ์ 11.00 – 11.30 น.
4. ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 4 เวลาที่สัมภาษณ์ 13.00 – 13.30 น.
5. ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 5 เวลาที่สัมภาษณ์ 15.00 – 15.30 น.

ตารางที่ 3.1 แสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

เขตพื้นที่เทศบาลตำบลเมืองสรวง	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ตำบลเมืองสรวง	2,297	2,240	4,680	90	87	177
ตำบลหนองผือ	2,420	2,525	4,802	94	99	193
รวม	**4,717**	**4,765**	**9,482**	**184**	**186**	**370**

ที่มา: (เทศบาลตำบลเมืองสรวง ข้อมูล ณ พ.ศ. 2565)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.2.1 แบบสอบถาม

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามโดยแบ่งเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1) ด้านการตัดสินใจ
2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน
3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์
4) ด้านการติดตามและประเมินผล

3.2.2 แบบสัมภาษณ์

ผู้วิจัยได้ทำแบบสัมภาษณ์ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมี 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล

3.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 แบบสอบถาม

1) ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งแนวคิด ทฤษฎี หลักการเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

2) กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิดการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ภายใต้การควบคุมและแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

3) สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดโดยให้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของการศึกษาค้นคว้า แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ และให้คำแนะนำเกี่ยวกับหลักในการสร้างแบบสอบถามที่ดี ข้อคำถามต้องเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกับจุดประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้และให้ครอบคลุม ข้อความหรือภาษาที่ใช้ต้องชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวมและไม่ความซับซ้อน แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุง

4) แก้ไขตามอาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะ และนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะ เสนอผู้เชี่ยวชาญประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด และนิยามศัพท์เฉพาะกับข้อคำถาม มีความเที่ยวตรงของเนื้อหา

+1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

-1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดไม่ได้ตามวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบทดสอบของแต่ละข้อ โดยใช้สูตร IOC (Index of Item Objective Congruence) คำนวณได้ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญแต่ละคน

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

5) นำแบบสอบถามที่ทำการปรับปรุงแก้ไขครั้งสุดท้ายตามข้อเสนอแนะ ไปทดลองใช้ (Try-out) กับประชาชนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

6) นำแบบสอบถามที่ทดลองใช้ มาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรการหาค่าสัมประสิทธิแอลฟ่า (Alpha-Coeffecient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 112)

7) นำแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่นแล้ว มาจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้สอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติ

3.2.2 แบบสัมภาษณ์

การหาคุณภาพของแบบสัมภาษณ์ โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญดูความเหมาะสมและความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถามในการวิจัย

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลศึกษาขั้นตอนดังนี้

3.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด นำเรียนนายกเทศมนตรีเทศบาลตำบลเมืองสรวง กลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

3.4.2 ผู้วิจัยได้ติดต่อกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อนัดแนะและชี้แจงขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

3.4.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เนื่องด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ระลอกใหม่ที่กำลังเกิดขึ้น เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรค และเพื่อปฏิบัติตามมาตรการของกระทรวงสาธารณสุข ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามโดยใช้ Google form

3.4.4 ตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเพื่อนำไปวิเคราะห์ต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามมาเปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลขเพื่อนำไปคำนวณค่าทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทำการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นดังนี้

3.5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

3.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. 2553, หน้า 60) ใช้วิธีการวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยการประเมินเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชน โดยการกำหนดค่าคะแนน มี 5 ระดับดังนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยมาก

การแปลความหมายของข้อมูล พิจารณาจากค่าเฉลี่ยตามหลักเกณฑ์จุดกลาง (Midpoint) ของระดับช่วงคะแนน 5 ระดับ (ยุทธ ไกรวรรณ์, 2550, หน้า 100 - 102) ดังนี้

4.21 - 5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
3.41 - 4.20 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
2.61 - 3.40 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
1.81 - 2.60 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
1.00 - 1.80 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยมาก

ผู้วิจัยได้กำหนดช่วงกว้างระหว่างระดับ 0.80 ดังนี้ (ยุทธ ไกรวรรณ์, 2550, หน้า 100-102) ดังนี้

$$\text{ช่วงระหว่างระดับ (Range) } = \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนระดับ}}$$

3.5.3 ทำการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความ

คิดเห็นของประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่ต่างกัน ด้วยการทดสอบค่า t-test และค่า F-test (One-way ANOVA) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 จะทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's method)

3.5.4 ส่วนคำถามปลายเปิดผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาที่ผู้ตอบคำถามปลายเปิดแต่ละคนตอบ เพื่อทำการแยกประเด็นคำตอบดังกล่าวอธิบายเป็นความเรียง

3.5.5 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยวิเคราะห์สรุปประเด็นเนื้อหาที่ผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนตอบแบบสัมภาษณ์ เพื่อทำการแยกประเด็นคำตอบดังกล่าวอธิบายเป็นความเรียง

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่องการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

3.6.1 คุณภาพของแบบสอบถาม

1) หาค่าเที่ยงตรงของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญและใช้ค่าดัชนี (IOC : Index of Item – Objective Congruence)

2) หาอำนาจจำแนกของแบบสอบถามโดยวิธี Item-Total Correlation โดยวิธีใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ

3) หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบัค (Cronbach)

3.6.2 ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

1) ความถี่ (frequency)
2) ค่าร้อยละ (Percentage)
3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3.6.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน

1) t–test (Independent Samples)
2) F-test (One-way ANOVA)

บทที่ 4
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความสะดวกและความเข้าใจที่ตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ และแปลความหมายข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม (t-test)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบนัยสำคัญของค่าเฉลี่ยมากกว่า 2 กลุ่ม (F-test)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Square)
df	แทน	ระดับชั้นของความเป็นอิสระ (degree of freedom)
Sig	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติ .05 (Significant level)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 370 คน สามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามใน Google form ได้จำนวน 370 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของกลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยได้สอบถามสถานภาพเกี่ยวกับ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้วิธีการหาค่าความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูล เสนอในรูปตารางและคำบรรยายดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

(n=370)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
1.1 ชาย	127	34.32
1.2 หญิง	243	65.67
รวม	**370**	**100.00**

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
2. ระดับการศึกษา		
2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี	279	75.40
2.2 ปริญญาตรี	87	23.51
2.3 สูงกว่าปริญญาตรี	4	1.08
รวม	**370**	**100.00**
3. อาชีพ		
3.1 เกษตรกร	239	64.59
3.2 ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป	192	51.89
3.3 ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	47	12.70
รวม	**370**	**100.00**

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 370 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 243 คน คิดเป็นร้อยละ 65.67 ส่วนใหญ่ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 279 คน คิดเป็นร้อยละ 75.40 และส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร จำนวน 239 คน คิดเป็นร้อยละ 64.59

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ตารางที่ 4.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมและรายด้าน

(n=370)

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง	**ระดับความคิดเห็น**		
	$\bar{x}$	**S.D.**	**ระดับ**
1. ด้านการตัดสินใจ	3.77	.08	มาก
2. ด้านการวางแผนการบริหารงาน	3.72	.07	มาก
3. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	3.75	.06	มาก
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.77	.07	มาก
รวม	**3.75**	**.01**	**มาก**

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก ทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการวางแผนการบริหารงาน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.3 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการตัดสินใจ โดยรวมและรายข้อ

(n = 370)

ด้านการตัดสินใจ	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน	3.83	.85	มาก	2
2. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี กับเทศบาล	3.78	.83	มาก	4
3. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับเทศบาล	3.82	.66	มาก	3
4. ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกับเทศบาล	3.97	.77	มาก	1
5. ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	3.75	.78	มาก	5
6. ท่านมีความมุ่งมั่นในการที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	3.70	.63	มาก	6
7. ท่านมีใจรักในการในการที่จะร่วมจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	3.52	.74	มาก	7
รวม	**3.77**	**.08**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ด้านการตัดสินใจ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกับเทศบาล รองลงมา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีใจรักในการในการที่จะร่วมจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการวางแผนการบริหารงาน โดยรวมและรายข้อ

(n = 370)

ด้านการวางแผนการบริหารงาน	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆร่วมกับเทศบาล	3.55	0.72	มาก	6
2. ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ กับเทศบาล	3.87	0.87	มาก	2
3. ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานร่วมกับเทศบาล	3.85	0.76	มาก	3
4. ท่านเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในชุมชนร่วมกับเทศบาล	3.92	0.77	มาก	1
5. ท่านมีส่วนช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	3.81	0.74	มาก	4
6. ท่านเอาใจใส่กับการประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกับเทศบาล	3.65	0.64	มาก	5
7. ท่านมีการพิจารณาใคร่ครวญต่อการวางแผนการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน	3.40	0.69	มาก	7
รวม	**3.72**	**.07**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.4 พบว่า ด้านการวางแผนการบริหารงาน ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในชุมชนร่วมกับเทศบาล รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ กับเทศบาล ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีการพิจารณาใคร่ครวญต่อการวางแผนการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยรวมและรายข้อ

(n = 370)

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง	3.50	.71	มาก	7
2. เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้านของท่าน	3.91	.88	มาก	1
3. ท่านได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ กับเทศบาล	3.77	.75	มาก	4
4. ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัลจากเทศบาล	3.91	.77	มาก	2
5. ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น	3.81	.79	มาก	3
6. ท่านมีความเข้าใจในประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน	3.70	.68	มาก	5
7. ท่านมีความเอาใจใส่ต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัด	3.65	.75	มาก	6
รวม	**3.75**	**.06**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.5 พบว่า ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้านของท่าน รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัลจากเทศบาล ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบล เมืองสรวง ด้านการติดตามและประเมินผล โดยรวมและรายข้อ

(n = 370)

ด้านการติดตามและประเมินผล	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้	3.75	.81	มาก	7
2. ท่านได้เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล	3.91	.84	มาก	1
3. ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม หรือโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น	3.83	.67	มาก	6
4. ท่านได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล	3.90	.76	มาก	2
5. ท่านได้เข้าร่วมการตรวจสอบด้านการเงินของเทศบาล	3.83	.81	มาก	5
6. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน	3.87	.75	มาก	3
7. ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	3.86	.74	มาก	4
8. ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลการดำเนินงานต่อสาธารณชน	3.52	.73	มาก	8
9. ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการดำเนินงานไปพัฒนาชุมชนและสังคม	3.44	.65	มาก	9
รวม	**3.77**	**.07**	**มาก**	**-**

จากตารางที่ 4.6 พบว่า ด้านการติดตามและประเมินผล ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล รองลงมา ท่านได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการดำเนินงานไปพัฒนาชุมชนและสังคม ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล

สมมติฐานที่ 1 ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.7 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง	เพศ			
	ชาย (n = 127)		หญิง (n = 243)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านการตัดสินใจ	3.87	.08	3.72	.08
2. ด้านการวางแผนการบริหารงาน	3.76	.08	3.7	.08
3. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	3.79	.05	3.73	.08
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.75	.12	3.78	.05
รวม	**3.79**	**.03**	**3.73**	**.02**

จากตารางที่ 4.7 พบว่า ประชาชนที่มีเพศ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่าง

สมมติฐานที่ 2 ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.8 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง	ระดับการศึกษา					
	ต่ำกว่าปริญญาตรี (n = 279)		ปริญญาตรี (n = 87)		สูงกว่าปริญญาตรี (n = 4)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านการตัดสินใจ	3.86	.09	3.5	.18	3.14	.28
2. ด้านการวางแผนการบริหารงาน	3.8	.07	3.44	.28	3.07	.24
3. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	3.78	.06	3.71	.10	3.96	.39
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.77	.10	3.66	.10	3.78	.32
รวม	**3.80**	**.02**	**3.58**	**.09**	**3.49**	**.06**

จากตารางที่ 4.8 พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่าง

สมมติฐานที่ 3 ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด แตกต่างกัน

ตารางที่ 4.9 ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอาชีพ

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง	อาชีพ					
	เกษตรกร (n = 239)		ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป (n = 192)		ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ (n = 47)	
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.
1. ด้านการตัดสินใจ	3.78	.85	3.55	.78	3.82	.96
2. ด้านการวางแผนการบริหารงาน	3.82	.88	3.49	.83	3.85	.97
3. ด้านการร่วมรับผลประโยชน์	3.83	.89	3.50	.83	3.83	1.01
4. ด้านการติดตามและประเมินผล	3.79	.90	3.53	.82	3.78	1.05
รวม	**3.82**	**.85**	**3.53**	**.79**	**3.83**	**.98**

จากตารางที่ 4.9 พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่าง

ตอนที่ 4 ข้อคิดเห็นจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ของผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งหมด 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล ได้แก่ ผู้บริหาร

เทศบาลตำบลในจังหวัดร้อยเอ็ด ที่มีการบริหารจัดการที่เป็นเลิศ จำนวน 5 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ในวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2566 ดังนี้

ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 1 เวลาที่สัมภาษณ์ 09.00 – 09.30 น.
ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 2 เวลาที่สัมภาษณ์ 10.00 – 10.30 น.
ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 3 เวลาที่สัมภาษณ์ 11.00 – 11.30 น.
ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 4 เวลาที่สัมภาษณ์ 13.00 – 13.30 น.
ผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 5 เวลาที่สัมภาษณ์ 15.00 – 15.30 น.

วิธีการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน ด้วยรูปแบบการสัมภาษณ์ 2 รูปแบบ ได้แก่ 1) การเข้าสัมภาษณ์ด้วยตนเอง 2) การสัมภาษณ์ผ่านเครื่องมือสื่อสาร ประกอบด้วย โทรศัพท์มือถือ และแอพลิเคชั่นไลน์ (Line Application)

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 คน ผู้วิจัยได้สรุปแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้ดังต่อไปนี้

ด้านการตัดสินใจ โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารเทศบาลตำบลมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน 2) มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี เป็นต้น 3) มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้าน และ 4) มีส่วนร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 5 ให้สัมภาษณ์ว่า “ผู้บริหารเทศบาลตำบลต้องกล้าตัดสินใจเลือกทางเลือกที่ดีที่สุดจากทางเลือกหลายๆ ทางเลือก กล้าคิด กล้าทำ เพื่อให้เทศบาลตำบลได้ประโยชน์สูงสุด และไม่มีความเสียหาย ผิดพลาด หรือมีน้อยที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ และต้องกล้ายอมรับผลจากการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นและพัฒนาให้ได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่า” และสอดคล้องกับผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 4 ให้สัมภาษณ์ว่า “การตัดสินใจนั้นเป็นสิ่งที่สำคัญสำหรับทุกคนในเทศบาลตำบล ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการ หรือเครื่องมือ หรือใครมาแก้ไขปัญหานั้น ถ้ามัวแต่คิด แต่ไม่กล้าตัดสินใจทำในสิ่งที่คิด ผลลัพธ์ก็ย่อมไม่เกิด”

ด้านการวางแผนการบริหารงาน โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารเทศบาลตำบลได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากร ร่วมออกวัสดุ ร่วมออกแรง 2) ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน 3) เป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ในชุมชน 4) มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ตลอดถึงมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ

ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 3 ให้สัมภาษณ์ว่า “ผู้บริหารเทศบาลตำบลควรมีความคิดกว้าง ริเริ่มสร้างสรรค์ วางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน สามารถนำแผนที่วางไว้ออกมาใช้ทันต่อสถานการณ์และเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีการวางแผนการบริหารให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี” และสอดคล้องกับผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “การวางแผนการบริหารงานจะเกิดผลสัมฤทธิ์ได้นั้น จะต้องนำแผนไปสู่ปฏิบัติได้จริง โดยมีรายละเอียดแต่ละด้านอย่างชัดเจน สามารถประสานงาน สื่อสาร ให้บุคลากรทุกคนได้รับทราบและเข้าใจถึงรายละเอียดของการทำงาน”

ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล รับผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกียรติยศชื่อเสียง หรือรับประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น 2) ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง ตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและ 3) ส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน

ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 2 ให้สัมภาษณ์ว่า “ผู้บริหารเทศบาลตำบลควรเป็นผู้บริหารที่จริงใจ ยุติธรรม เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมรับผลประโยชน์ เป็นการกระจายผลประโยชน์จากการพัฒนางานของเทศบาลอย่างเสมอภาคตามสถานภาพของแต่ละบุคคลหรือหน่วยงานจากการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งหรือหลายกิจกรรมหรือโครงการพัฒนาต่างๆ โดยจะต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์นั้นจะต้องสอดคล้องกับชีวิต ความจำเป็น ความต้องการและวัฒนธรรมของคนส่วนใหญ่ในสังคมด้วย”

ด้านการติดตามและประเมินผล โดยผู้วิจัยสรุปได้ดังนี้ 1) การที่ประชาชนเข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล 2) รับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม และ 3) ร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล เช่น ตรวจสอบด้านการเงิน การติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

ซึ่งสอดคล้องกับผู้บริหารเทศบาลตำบลคนที่ 1 ให้สัมภาษณ์ว่า “หลังจากที่ได้วางแผนในการทำงาน และนำแผนไปสู่การปฏิบัติจริงและเห็นผลจริงแล้วนั้น การติดตามประเมินผลการทำงานของเทศบาลก็มีความสำคัญยิ่ง เพราะเป็นการเปรียบเทียบผลลัพธ์จากการปฏิบัติงานที่เกิดขึ้นจริงกับผลลัพธ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้น เพื่อทราบว่าการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับการปรับปรุงการดำเนินงาน สรุปผลสำเร็จและพัฒนางานต่อไป

บทที่ 5
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

5.1 สรุป

5.2 อภิปรายผล

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุป

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการวางแผนการบริหารงาน และเมื่อแยกออกเป็นรายด้านมีผลการวิจัย ดังนี้

1) ด้านการตัดสินใจ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกับเทศบาล รองลงมา เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีใจรักในการในการที่จะร่วมจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล

2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในชุมชนร่วมกับเทศบาล รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ กับเทศบาล ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีการพิจารณาใคร่ครวญต่อการวางแผนการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน

3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้านของท่าน รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัลจากเทศบาล ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง

4) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ท่านได้เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล รองลงมา ท่านได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการดำเนินงานไปพัฒนาชุมชนและสังคม

5.1.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ผลการวิจัยพบว่า

1) ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่าง

2) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่าง

3) ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่าง

5.1.3 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง

1) ด้านการตัดสินใจ พบว่า (1) ผู้บริหารเทศบาลตำบลควรส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน (2) มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี เป็นต้น (3) มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้าน และ (4) มีส่วนร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน พบว่า (1) ผู้บริหารเทศบาลตำบลได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากร ร่วมออกวัสดุ ร่วมออกแรง (2) ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน 3) เป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ในชุมชน และ (4) มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ตลอดถึงมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ

3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า (1) การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัตถุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล รับผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกียรติยศชื่อเสียง หรือรับประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น (2) ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง ตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชน และ (3) ส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน

4) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า (1) ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล (2) รับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม และ (3) ร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล เช่น ตรวจสอบด้านการเงิน การติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

5.2 อภิปรายผล

จากการสรุปผลการผู้วิจัยเสนอการอภิปรายผลเฉพาะประเด็นสำคัญดังนี้

5.2.1 การวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า อยู่ในระดับ มาก ทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการตัดสินใจ รองลงมาคือ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ด้านการวางแผนการบริหารงาน ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัชชา ทิพเนตร (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนและรูปแบบการมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ด้าน และ ระดับปานกลาง 2 ด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์

5.2.2 การเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และอาชีพ

1) ประชาชนจำแนกตามเพศ มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่าง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน) (2561, หน้า 103-112) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน การมีส่วน

ร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงปฏิเสธสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าเพศไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภชัย ตรีทศ (2547, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี โดยปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ เป็นปัจจัยที่ไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนในการวางแผนพัฒนาเทศบาล

2) ประชาชนจำแนกตามระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่าง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน) (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่า ระดับการศึกษาไม่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติชัย สินคง (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนายุทธศาสตร์ ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก พบว่า ประชาชนขาดการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่องค์การบริหารส่วนตำบลจัดขึ้น ได้แก่ ระดับการศึกษา ความเข้าใจต่อองค์การบริหารส่วนตำบล

3) ประชาชนจำแนกตามอาชีพ มีความคิดเห็นต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ไม่แตกต่าง ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน) (2561, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว พบว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย แสดงให้เห็นว่าอาชีพมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นายนิพนธ์ โอภาษี (2559, บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัย การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การ บริหารส่วนตำบล ห้วยถั่วเหนือ อำเภอหนองบัว จังหวัดนครสวรรค์ ได้แก่ ปัจจัยด้านอาชีพ มีบทบาทสำคัญต่อการบริหารการพัฒนาชุมชน

5.2.3 แนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง

5.2.3.1) ด้านการตัดสินใจ พบว่า (1) ผู้บริหารเทศบาลตำบลมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านเพื่อจัดลำดับความสำคัญของแก้ไขปัญหาในหมู่บ้าน (2) มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี เป็นต้น (3) มีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้านเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้าน และ (4) มีส่วนร่วมตัดสินใจในการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ

5.2.3.2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน พบว่า (1) ผู้บริหารเทศบาลตำบลได้ร่วมช่วยเหลือด้านทรัพยากร ร่วมออกวัสดุ ร่วมออกแรง (2) ร่วมให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงาน (3) เป็นตัวแทนประชาสัมพันธ์ในชุมชน และ (4) มีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ตลอดถึงมีส่วนร่วมในการประชุมกับเทศบาลเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ

5.2.3.3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ พบว่า (1) การร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัล รับผลประโยชน์ทางด้านสังคม เช่น เกียรติยศชื่อเสียง หรือรับประโยชน์ส่วนบุคคล เช่น ได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น (2) ประชาชนได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง ตลอดถึงการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชน และ (3) ส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้าน

5.2.3.4) ด้านการติดตามและประเมินผล พบว่า (1) การที่ประชาชนเข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล (2) รับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม และ (3) ร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล เช่น ตรวจสอบด้านการเงิน การติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ เพื่อมุ่งพัฒนาการดำเนินงานตรงตามวัตถุประสงค์

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่น่าสนใจและนำมาเป็นข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) เทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ควรมีการพัฒนาในส่วนของการทำงานที่มุ่งการมีส่วนร่วมของประชาชน

2) เทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด บริหารงานควรเน้นในเรื่องการวางแผนการบริหารงานและการร่วมรับผลประโยชน์ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่องค์กร

5.3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1) ควรประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 และหลักธรรมอื่นได้

2) ควรนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมสำหรับผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องสำหรับนำไปวางแผนกำหนดนโยบายการบริหารในด้านต่างๆ ภายในองค์กรทั้งภาครัฐและภาคเอกชนอื่นได้

5.3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4 ในด้านอื่นๆ และของเทศบาลตำบลอื่นๆ

2) ควรมีการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จด้านการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

บรรณานุกรม

1. หนังสือ

กมลรัตน์ หล้าสุวงษ์. (2527). *จิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

โกวิทย์ พวงงาม. (2552). การปกครองท้องถิ่นไทย. กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

จำลอง เงินดี. (2534). *เอกสารคำสอนวิชาจิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์.

ชาญชัย แสวงศักดิ์. (2542). *กฎหมายปกครอง.* กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). *การปกครองท้องถิ่นไทย.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น.

ณดา จันทร์สม. (2548). *ธรรมาภิบาลกับการกระจายอำนาจ.* กรุงเทพฯ: คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดวงจิต แก้วอุบล. (2542). *การศึกษากับการพัฒนาชุมชน.* สงขลา: สถาบันราชภัฏสงขลา.

ดารณี จุนเจริญวงศา. (2548). *การจัดการความรู้.* ชลบุรี: สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ 3 กลุ่มส่งเสริมสนับสนุนวิชาการ.

ติน ปรัชญพฤทธิ์. (2533). *ภาวะผู้นำและการมีส่วนร่วมพฤติกรรมในองค์การ หน่วยที่ 2.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

_____. (2546). *การบริหารการพัฒนา: ความหมายเนื้อหาแนวทางและปัญหา.* กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย.

เติมศักดิ์ ทองอินทร์. (2547). *ความรู้เบื้องต้นทางการบริหารรัฐกิจ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เทพพนม เมืองแมน และสวิง สุวรรณ. (2529). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.

ธงชัย สันติวงษ์. (2537). *การบริหารงานบุคคล* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2537). *หลักการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2543). *ทฤษฎีการจูงใจ* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชจำกัด.

ธีระพล อรุณะกสิกร (บรรณาธิการ). (2542). *ระเบียบสานักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542.* กรุงเทพฯ: สานักพิมพ์วิญญูชน.

นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2529). *หลักการบริหารการศึกษา.* กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์.

นพมาศ ธีรเวคิน. (2539). *จิตวิทยาสังคม* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นันทวัฒน์ บรมานันท์. (2552). *การปกครองส่วนท้องถิ่น* (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

นิภา แก้วศรีงาม. (2527). *จิตวิทยาองค์การ.* กรุงเทพฯ: ภาควิชาจิตวิทยาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2547). *กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนาชุมชน.* กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2544). *การสร้างธรรมาภิบาลในสังคมไทย.* กรุงเทพฯ: สานักพิมพ์วิญญูชน.

บุญมี แท่นแก้วและคณะ. (2538). *พุทธศาสน์ - ปรัชญา.* กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

บุญเรียง ขจรศิลป์. (2534). *วิธีวิจัยการศึกษา* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิชาญพรินติ้ง.

บุษบง ชัยเจริญวัฒนะ และบุญมี ลี้. (2544). *รายงานการวิจัย ตัวชี้วัดธรรมาภิบาล.* กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). *ทัศนคติ: การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2532). *จิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล.

_____. (2535). *จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล.* กรุงเทพฯ: บริษัทพิมพ์ดีจำกัด.

_____. (2548). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม.* กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปัญญา ฉายะจินดาวงศ์ และรัชนี ภู่ตระกูล. (2549). *ธรรมาภิบาล กับสังคมไทย.* กรุงเทพฯ: บพิธการพิมพ์.

พระครูโสภณปริยัติสุธี (ศรีบรรดร ถิรธมฺโม). (2552). *รัฐศาสตร์ในพระไตรปิฎก.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2551). *ธรรมะในชีวิตประจำวัน.* กรุงเทพฯ: สถาบันบันลือธรรม.

พระธรรมโกศาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ). (ม.ป.ป.). *พจนานุกรมธรรมของท่านปัญญานันทะ.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภา.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2542). *พุทธธรรม* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

_____. (2543). *การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน.* กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ธรรมสภาและสถาบันบันลือธรรม.

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตฺโต). (2538). *พุทธธรรม.* กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ. ปยุตฺโต). (2549). *การเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

พระราชปัญญากวี (สุบิน เขมิโย). (2528). *ประมวลบทพระธรรมเทศนา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์กรมศาสนา.

พะยอม วงศ์สารศรี. (2542). *การบริหารทรัพยากรมนุษย์.* กรุงเทพฯ: คณะวิทยาการจัดการสถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พิเชษฐ์ วงศเกียรติ์ขจร. (2552). *แนวคิด ยุทธศาสตร์ การบริหารการพัฒนาองค์กรปกครองท้องถิ่น (อปท) ในยุคโลกาภิวัตน์*. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.

พิทูร มลิวัลย์. (2540). *แบบเรียนวิชาธรรมและนักธรรมชั้นตรี.* กรุงเทพฯ: กรมการศาสนา.

พุทธทาสภิกขุ. (2543). *คู่มือมนุษย์ (ฉบับสมบูรณ์).* กรุงเทพฯ: สานักพิมพ์ธรรมสภา.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2527). *นโยบายและกลวิธีการมีส่วนร่วมของชุมชนในยุทธศาสตร์การพัฒนาในปัจจุบัน.* กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภาการพิมพ์.

ไพรัตน์ เตชะรินทร์. (2549). *พุทธวิธีในการบริหาร* (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มุกดา ศรียงค์ และขนิษฐา วิเศษสาธร. (2529). *จิตวิทยาอุตสาหกรรม.* กรุงเทพฯ: โครงการตำราคณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและวิทยาศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

ยอดชาย ทองไทยนันท์. (2526). *เทคนิคการจูงใจให้ทำงาน.* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.

ยุค ศรีอาริยะ. (2546). *โลกาภิวัฒน์กับ Good Governance ในธรรมาภิบาลกับคอร์รัปชั่นในสังคม.* กรุงเทพฯ: สถาบันวิถีทรรศน์.

ยุวัฒน์ วุฒิเมธี. (2546). *หลักการพัฒนาชุมชนและการพัฒนาชนบท.* กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดนิติบุคคลไทยอนุเคราะห์ไทย.

ราชบัณฑิตสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542* (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์ จำกัด.

_____. (2546). *พจนานุกรมสังคมวิทยาอังกฤษ - ไทย.* กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คพับลิเคชั่น.

ลัดดา กิตติวิภาค. (2525). *ความคิดเห็นทางสังคมเบื้องต้น.* กรุงเทพฯ: แสงจันทร์การพิมพ์.

วิเชียร ชาบุตรบุณฑริก. (2535). *พุทธศาสน์.* กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮ้าส์.

วิภาส ทองสุทธิ์. (2551). *การบริหารจัดการที่ดี.* กรุงเทพ: อินทภาษ.

ศิริวรรณ เสรีรัตน์. (2542). *พฤติกรรมองค์การ.* กรุงเทพฯ: ธีระฟิลม์และไซเท็กซ์.

_____. (2545). *ทฤษฎีองค์กา : ฉบับมาตรฐาน.* กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.

สถาบันพระปกเกล้า. (2540). *เทคนิคการมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง.* กรุงเทพฯ: สำนักวิจัยและพัฒนาสถาบันพระปกเกล้า.

สถาบันพระปกเกล้า. (2549). *ทศธรรม : ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี.* กรุงเทพฯ: บริษัทศูนย์การพิมพ์แก่นจันทร์ จำกัด.

สมคิด บางโม. (2540). *องค์การและการจัดการ.* กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี จำกัด.

สำนักงาน กองทุนสนับสนุนการวิจัย. (2539). *รายงานการสำรวจสถานะความรู้เกี่ยวกับธุรกิจชุมชน.* กรุงเทพฯ: สำนักงานสนับสนุนการวิจัย.

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2542). *การสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. ในเอกสารประกอบการประชุมประจำปีระหว่างส่วนราชการกับสำนักงานข้าราชการพลเรือน. นนทบุรี: สำนักงาน.

สำนักมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). *หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการและการประเมินโครงการ.* กรุงเทพฯ: เอส.อาร์ พริ้นติ้ง แมสโปรดักส์.

สุชา จันทร์เอม และสุรางค์ จันทร์เอม. (2520). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

_____. (2520). *จิตวิทยาสังคม.* กรุงเทพฯ: แพร่พิทยา อินเตอร์เนชั่นแนล.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (2539). *พระไตรปิฎกสำหรับประชาชน* (พิมพ์ครั้งที่ 16). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

สุพัตรา สุภาพ. (2545). *สังคมวิทยา* (พิมพ์ครั้งที่ 22). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

แสงอรุณ โปร่งธุระ. (2539). *พุทธศาสน์.* กรุงเทพฯ: ฝ่ายเอกสารตำรา สำนักส่งเสริมวิชาการสถาบันราชภัฏธนบุรี.

โสภา ชูพิกุลชัย. (2534). *การศึกษารูปแบบของชุมชนที่พึงปรารถนาของผู้อาศัยในชุมชนแออัดในเขตกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพฯ: สภาสังคมสงเคราะห์แห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์.

อคิน ระพีพัฒน์. (2527). *การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคมและวัฒนธรรมไทย.* นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล.

อุทัย หิรัญโต. (2529). *สังคมวิทยาประยุกต์.* กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

Benjamin B. Wolman. (1976). *Motivation and Personality*. NewYork: McGraw-Hill.

Chester I. Barnard. (1970). *The Function of Executive*. Massachusettes: Harvard University.

Cohen. John M. and Up Hoff Norman T. (1980). *Participation's Place in Rural Development: seeking Clarity though Specificity*. World Development. New York: Mc Grew-Hill.

F. Herzberg, et.al. (1957). *Job Attitude : Review of Research and Opinion.* Pittsburgh: Psychological Series of Pittsburgh.

Fled M.P. Man. (1977). *Psychology in the Industrial Environment.* London: Butterworth and Co. Ltd.

Hurlock E. (1996). *Adolescent Development*. New York: McGraw-Hill Book.

J.W. Getzels. (1957*). Creativity and Intelligence: Exploration with Gifted Students*. New York: Wiley.

Jacop W. Getzels and Egon G. Guba. (1973). *Social Behavior and the Administrative Process.* School Review, Vol. 65.

John W. Best. (1981). *Research in Education*. New Leasey: Prentice-Hall.

Luthans Freeman. (1995). *Organization Behavioral* (7th ed.). Singapore: McGraw-Hill.

Mary L. Good. (2006). *Integrating the Individual and the Organization*. New York: Wiley.

Max Weber. (1974). *The Theory of Social and Economic Organization*. New York: The Free Press and Falcon's Win Press.

Remmers.H.H., H.L.Gage and j. Francis Rummel. (1965). *Practical Introduction to Measurement and Evaluation* (2nd ed.). New York: Harper & Row.

William W. Reeder. (1968). *Leadership Development in a Mormon Community*. New York: Wiley.

Wit Daniel. (1961). *A Comparative Survey of Local Government and Administration.* Bangkok: Prachandra Printing Press.

2. ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ และสารนิพนธ์

กฤษฎากรณ์ ยูงทอง. (2555). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลนางั่ว อำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ*. งานวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ประเภททั่วไป, คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.

กิตติชัย สินคง. (2556). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ขององค์การบริหารตำบลท่าโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

คณะกรรมาธิการการมีส่วนร่วมของประชาชนวุฒิสภา. (2548). *ศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบายของรัฐบาลตามรัฐธรรมนูญมาตรา 76: กรณีศึกษาการบริหารจังหวัดแบบบูรณาการ (CEO)*, รายงานการวิจัย, สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.

ชาตรี แนวจำปา. (2560). *การประยุกต์ใช้อิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสำนักป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย กรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เตชพัฒน์ เตียวย่อง. (2555). *บทบาทคณะกรรมการหมู่บ้านในการจัดทำแผนพัฒนาหมู่บ้าน กรณีศึกษา คณะกรรมการหมู่บ้าน บ้านเขาขวาง หมู่ที่ 8 ตำบลโคกสลุง อำเภอพัฒนานิคม จังหวัดลพบุรี*. การศึกษาอิสระ, หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ทรงกรด ไกรกังวาร. (2550). *ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแสนสุข อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี*. ภาคนิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม, สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

นางภัทริน หนูเจริญ. (2561). *การบริหารงานของเทศบาลตำบลเวียงเทิงกับความคาดหวังของประชาชน*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

นายบัญชา ท่าทอง. (2560). *ศึกษาการใช้หลักอิทธิบาท 4 พัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วิเชียร พากเพียร. (2531). *การสร้างแบบทดสอบวัดคุณธรรมด้านอิทธิบาท 4 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.* ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พระถนอม อนีโฆ (มิ่งขวัญ). (2561). *ความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักสาราณียธรรมของเทศบาลตำบลหัวทะเล อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระธวัชชัย สนฺติธมฺโม (วรรณนาวิน). (2561). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว*. รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหานเรศ โฆสกิตฺติโก (ฤทธิเดช). (2557). *การพัฒนาชุมชนเชิงพุทธบูรณาการของเทศบาลตำบลศรี รัตนะ อำเภอศรีรัตนะ จังหวัดศรีสะเกษ*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาสุวิทย์สิริวฑฺโน (พรหมเกิด). (2559). *การบริหารงานตามหลักอิทธิบาท 4 ขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอทุ่งสง จังหวัดนครศรีธรรมราช*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาเอกมร ฐิตปญฺโญ (คงตางาม). (2561). *สาราณียธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอดอนมดแดง จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

รัฐพงศ์ บุญญานุวัตร. (2552). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนของประชาชนเขตดุสิต กรุงเทพฯ*. รายงานวิจัย, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

วัชรีย์ ศรีวิชัย. (2553). *การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีของเทศบาลตำบลในอำเภอเกาะคา จังหวัดลำปาง*. ปริญญานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิชญาภา เมธีวรฉัตร. (2559). *การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักอิทธิบาท 4 : กรณีศึกษาโรงเรียนคีรีวงศ์วิทยา จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สถาบันวิจัยและพัฒนา. (2547). *ผลการประเมินความพร้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อรองรับการถ่ายโอนภารกิจและกำกับดูแลตรวจสอบองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น*. รายงานการวิจัย, สถาบันวิจัยและพัฒนา, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

สุภชัย ตรีทศ. (2547). *การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการชุมชนต่อการวางแผนพัฒนาเทศบาลเมืองชลบุรี*. ภาคนิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ, ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุริยัน ปันชัย. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ขะนิง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน*. ภาคนิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

อรนุช ป้อมเปี้น. (2550). *บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหัวดง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.

อัมพร รุ่งศรี. (2553). *ประสิทธิผลของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาเทศบาลตำบลบางหลวง อำเภอสรรพยา จังหวัดชัยนาท*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

3. สิ่งตีพิมพ์ต่อเนื่อง

3.1) บทความในวารสาร

เทียนชัย วงค์ชัยสุวรรณ. (2543). ธรรมรัฐในการบริหารองค์กร. *วารสารนักบริหาร, 21*(3), 12-15.

เปรม ติณสูลานนท์. (2548). จริยธรรมการบริหารภาครัฐ. *วารสารมติชน*, (11 กรกฎาคม 2548), 2.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2541). การมีส่วนร่วมของประชาชน. *วารสารพัฒนาชุมชน*, 3(5), 24-25.

สมหมาย ปฐมวิชัยวัฒน์. (2543). หลักการปกครองที่ดี *(Good Governance) กับสภาวะแวดล้อมของระบบควบคุมภายใน. วารสารนักบริหาร. 21*(3), 51.

เสนีย์ คำสุข. (2543). ธรรมรัฐ. *วารสารนักบริหาร.* 21(3), 58.

4. เอกสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์

ทฤษฎีวงจรเด็มมิง. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2565, จาก, https://sites.google.com/a/ttc.ac.th/tuktang/xngkhkar-wichachiph/pdca.

พระเทพวิสุทธิเมธี (ปัญญานันทภิกขุ). (2546). *ปาฐกถาธรรม เรื่อง ภาวนาช่วยเสริม เพิ่มกำลังจิต*. สืบค้นเมื่อ 11 กันยายน 2565, จาก, http://www.panya.iirt.net/read/txt/20-11-12.TXT.

สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ. (2556). *PDCA*. สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2565, จาก, http://youth.ftpi.or.th/index.php?option=com_content&task=view&id=37&Itemid=42.

สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูประบบราชการ. (2550). *ความเป็นมาของแนวคิดการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี*. สืบค้นเมื่อ 1 มีนาคม 2565, จาก http://www.ocsc.go.th.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

1) พระสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.

- ตำแหน่ง ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการร้อยเอ็ด มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา ร.ด. (รัฐศาสตร์)

2) พระครูสีลสราธิคุณ, ดร.

- ตำแหน่ง ผู้รับผิดชอบหลักสูตรศิลปมหาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
- วุฒิการศึกษา พธ.ด. (ปรัชญา)

3) นายทรรศยุ ไชยรัตน์

- ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลเมืองสรวง
- วุฒิการศึกษา ร.บ. (การเมืองการปกครอง)

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือเพื่อการวิจัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๘๐๙ **วันที่** ๙ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เรียน พระครูสมุห์ ศิลาศักดิ์ สุเมโธ, ดร.

ด้วย นางสัญญา วาสุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๕๐๖๓๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PLUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

มหามกุฏราชวิทยาลัย

บันทึกข้อความ

ส่วนงาน วิทยาเขตร้อยเอ็ด โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔

ที่ อว ๗๙๑๗/ว ๐๖๐๙ **วันที่** ๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัย (IOC)

เรียน พระครูสีลสราธิคุณ, ดร.

ด้วย นางสัญญา วาสุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๕๐๖๓๑๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PLUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี วิทยาเขตร้อยเอ็ด

ยินดีอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญ

พระครูสีลสราธิคุณ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลดงลาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๑๗/ ๐๒๒๕

๑ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ (IOC)

เจริญพร นายทรรศยุ ไชยรัตน์ นายกเทศมนตรีตำบลเมืองสรวง

ด้วย นางสัญญา วาสุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๕๐๖๓๑๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PLUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอให้ท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือ (IOC) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๔๖๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๑
นักศึกษา โทร. ๐๙-๑๕๔๒-๓๑๐๗

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

1) นายทรรศยุ ไชยรัตน์

- ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

2) นางสาวพมลพร วินทะไชย

- ตำแหน่ง ท้องถิ่นอำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

3) นางสาวจันทร์ฉาย น้อยห้างหว้า

- ตำแหน่ง ท้องถิ่นอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด

4) นายวิชิต ธานีวรรณ

- ตำแหน่ง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลพระเจ้า จังหวัดร้อยเอ็ด

5) ว่าที่ร้อยตรีวิสุทธิ์ ไวจำปา

- ตำแหน่ง ท้องถิ่นอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาคผนวก ง
หนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลคลาง
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๘๐๑๘
www.mcu.ac.th

ที่ อว ๗๕๑๗/ว ๐๓๖๕

๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เจริญพร นายทรรศยุ ไชยรัตน์ นายกเทศมนตรีตำบลเมืองสรวง

ด้วย นางสัญญา วาสุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๗๕๐๖๓๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่าน ได้โปรดความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๘๐๑๘
ผู้ประสานงาน นางรัชฎนีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘ ๓๐๔๓ ๒๐๐๓
นักศึกษา โทร. ๐๙ ๒๕๔๒ ๓๑๐๗

(นางสาวิรินทร์ ไพเราะ)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลสวนจาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๓-๔๓๖๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๓-๔๖๓๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๑๗๖ ๙๕

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เจริญพร นางสาวพมลพร รินทะไชย ท้องถิ่นอำเภอเมืองสรวง

ด้วย นางสัญญา วาสุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๓๙๕๐๖๒๓๑๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรนัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐ ๔๓๕๓-๔๓๖๔ ต่อ ๑๒๙, โทรสาร ๐-๔๓๕๓-๔๖๓๘
ผู้ประสานงาน นางรัชนีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๓๐๔๗-๒๐๐๓
นักศึกษา โทร. ๐๔ ๒๕๔๒ ๓๑๐๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลียบเมือง ตำบลสวนจาน
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐ ๔๓๕๑ ๔๓๖๙ โทรสาร. ๐-๔๓๕๑-๕๖๓๕
www.roc.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๗/ว ๕๓๖๔

๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เรียน นางสาวจันทร์ฉาย น้อยห้างหว้า ท้องถิ่นอำเภอสุวรรณภูมิ

ด้วย นางสัญญา วาสุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๕๐๖๓๑๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอเรียนมา

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐ ๔๓๕๑-๔๓๖๙ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๒-๕๖๓๔
ผู้ประสานงาน นางรัชนีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘ ๑๐๔๗ ๒๐๐๓
นักศึกษา โทร. ๐๙ ๒๕๔๒ ๓๓๐๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
๓๓ หมู่ที่ ๑๑ ตำบลสะอาด
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐ ๔๓๕๑ ๔๑๖๔ โทรสาร ๐ ๔๓๕๑ ๔๐๐๙
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๒๗/ว ๐๓๖๙

๑๕ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เจริญพร นายวิทิต ถาวีวรรณ นายก อบต.พระเจ้า

ด้วย นางสัญญา วาสุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๕๐๖๓๑๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมาเพื่อขอให้ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐ ๔๓๕๓-๔๓๖๙ ต่อ ๑๒๙, โทรสาร ๐-๔๓๕๓-๔๖๓๘
ผู้ประสานงาน นางรัชนีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘ ๓๐๔๗-๒๐๐๓
นักศึกษา โทร. ๐๙ ๒๕๙๒ ๓๓๐๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถ.ปลื้มเมือง ตำบลสะอาด
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐ ๔๓๕๓ ๔๒๖๕ โทรสาร. ๐ ๔๓๕๓ ๔๐๑๕
www.roiet.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๔๑๓/ว ๐๓๖๙

๓๔ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์

เรียน ว่าที่ ร.ต. วิสุทธิ์ ไมจำปา ท้องถิ่นอำเภอปทุมรัตต์

ด้วย นางสาวญาณี วาสุฑี เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๕๒๐๗๕๐๖๓๑๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PLUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการสัมภาษณ์ เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเรียนมาเพื่อพิจารณา

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรบัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐ ๔๓๕๓-๔๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๓-๔๖๓๔
ผู้ประสานงาน นางรัชนีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๙-๑๐๙๗-๒๐๐๓
นักศึกษา โทร. ๐๙ ๒๕๔๑ ๓๑๐๓

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูล

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลสงเปลือย
อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ๔๕๐๐๐
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๘๖๓๘
www.rec.mbu.ac.th

ที่ อว ๗๙๒๗/ ๐๓๐๕

๒๕ พฤษภาคม ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out)

เจริญพร นายกเทศมนตรีตำบลคูเมือง

ด้วย นางสัญญา ราสุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๑๐๗๕๐๖๓๓๐๓๗ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาล.เมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือ (Try-out) ในหน่วยงานของท่าน เพื่อใช้ข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

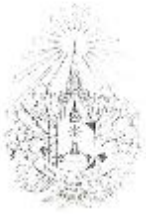
ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้ให้ความอนุเคราะห์ สำหรับวันและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขออนุโมทนาขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๑-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๑-๘๖๓๘
ผู้ประสานงาน นางรัชนีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๗-๒๐๐๓
นักศึกษา โทร. ๐๙ ๒๕๔๒ ๓๑๐๗

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
วิทยาเขตร้อยเอ็ด
[illegible]
[illegible]
โทร. [illegible] โทรสาร [illegible]
www.[illegible].ac.th

ที่ ยว ๓๘๑๗/๐๙๓๕

๒๕ มิถุนายน ๒๕๖๖

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เจริญพร นายกเทศมนตรีตำบลเมืองสรวง

ด้วย นางสัญญา วาลุที เลขทะเบียนนักศึกษา ๖๔๒๐๗๕๐๖๓๐๑๓ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์ ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด ได้รับอนุมัติหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง "การมีส่วนร่วมของบรรษาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท ๔ ของเทศบาลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด (PUBLIC PARTICIPATION IN PERFORMANCE BASED ON THE FOUR PRINCIPLES OF IDDHIBADA OF MUEANG SUANG SUB-DISTRICT MUNICIPALITY, MUEANG SUANG DISTRICT, ROI ET PROVINCE)" มีความประสงค์ขอความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถามในหน่วยงานของท่านเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบการเขียนงานวิทยานิพนธ์

ดังนั้น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด จึงเจริญพรมายังท่านได้โปรดให้ความอนุเคราะห์ สำหรับรับและเวลานั้น นักศึกษาจะเป็นผู้ติดต่อกับท่านด้วยตนเอง

จึงเจริญพรมาเพื่อพิจารณาอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอเจริญพร

(พระครูวิจิตรปัญญาภรณ์, ผศ.ดร.)
รองอธิการบดี
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
ปฏิบัติการแทนอธิการบดี

บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
โทร. ๐-๔๓๕๓-๘๓๖๔ ต่อ ๑๒๔, โทรสาร ๐-๔๓๕๓-๔๖๓๘
ผู้ประสานงาน นางรัชณีย์ เจริญนนท์ โทร ๐๘-๑๐๔๓-๒๐๐๒
นักศึกษา โทร. ๐๙ ๒๕๔๒ ๓๑๐๗

(นางตารินทร์ โพเราะ)
นักจัดการงานทั่วไปชำนาญการ

ภาคผนวก ฉ
เครื่องมือเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามชุดนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการทำวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นตรวจสอบรายการ (Check List) ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง ประกอบด้วย 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ 4) วิมังสา

3. แบบสอบถามฉบับนี้ จะใช้สำหรับเก็บข้อมูลตามทัศนะของท่าน โดยผู้ศึกษาจะนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อให้ได้ข้อสนเทศที่เป็นประโยชน์ต่อการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

4. กรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง ผู้ศึกษาจะเก็บข้อมูลของท่านเป็นความลับและนำเสนอเป็นภาพรวมเท่านั้น ไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพใดๆ ของท่านแต่อย่างใดจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่าน ได้กรุณาตอบแบบสอบถามชุดนี้ให้ครบถ้วน

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

สัญญา วาสุที

นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย √ ลงในช่อง □ ที่เป็นจริง

1. เพศ
   - □ ชาย
   - □ หญิง
2. ระดับการศึกษา
   - □ ต่ำกว่าปริญญาตรี
   - □ ปริญญาตรี
   - □ สูงกว่าปริญญาตรี
3. อาชีพ
   - □ เกษตรกร
   - □ ค้าขาย/รับจ้างทั่วไป
   - □ ข้าราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด ตามความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการตัดสินใจ 2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน 3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ 4) ด้านการติดตามและประเมินผล โดยบูรณาการหลักอิทธิบาท 4 ได้แก่ 1) ฉันทะ 2) วิริยะ 3) จิตตะ 4) วิมังสา ตามความคิดเห็นของประชาชนที่อาศัยอยู่ในเทศบาลตำบลเมืองสรวง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย √ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านที่สุดเพียงข้อเดียว โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารนาดั้งนี้

5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยมาก

ข้อที่	การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการปฏิบัติ				
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
ด้านการตัดสินใจ						
1	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน					
2	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี กับเทศบาล					
3	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับเทศบาล					
4	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกับเทศบาล					
5	ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล					
6	ท่านมีความมุ่งมั่นในการที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆ ร่วมกับเทศบาล					
7	ท่านมีใจรักในการในการที่จะร่วมจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล					
ด้านการวางแผนการบริหารงาน						
8	ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆร่วมกับเทศบาล					
9	ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ กับเทศบาล					
10	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานร่วมกับเทศบาล					

ข้อที่	การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการปฏิบัติ				
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
11	ท่านเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในชุมชนร่วมกับเทศบาล					
12	ท่านมีส่วนช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุ ในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล					
13	ท่านเอาใจใส่กับการประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกับเทศบาล					
14	ท่านมีการพิจารณาใคร่ครวญต่อการวางแผนการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน					
ด้านการร่วมรับผลประโยชน์						
15	ท่านได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง					
16	เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้านของท่าน					
17	ท่านได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ กับเทศบาล					
18	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัลจากเทศบาล					
19	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมา จัดซื้อวัสดุ ในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น					
20	ท่านมีความเข้าใจในประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน					

ข้อที่	การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด	ระดับการปฏิบัติ				
		(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
21	ท่านมีความเอาใจใส่ต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาลจัด					
ด้านการติดตามและประเมินผล						
22	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้					
23	ท่านได้เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล					
24	ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรมหรือโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น					
25	ท่านได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล					
26	ท่านได้เข้าร่วมการตรวจสอบด้านการเงินของเทศบาล					
27	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน					
28	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน					
29	ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลการดำเนินงานต่อสาธารณชน					
30	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการดำเนินงานไปพัฒนาชุมชนและสังคม					

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย
เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงาน ของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

คำชี้แจง : แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวงประกอบด้วย 4 ด้าน

1) ด้านการตัดสินใจ
2) ด้านการวางแผนการบริหารงาน
3) ด้านการร่วมรับผลประโยชน์
4) ด้านการติดตามและประเมินผล

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า จะได้รับความอนุเคราะห์จากท่าน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูล สัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นอย่างดีจึงขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

สัญญา วาสุที
นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่นตามแนวพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานตามหลักอิทธิบาท 4

ของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

****

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ให้สัมภาษณ์

ชื่อ.....นามสกุล.....

อายุ.....ปี ตำแหน่ง.....

ระดับการศึกษา.....

ประสบการณ์ในการทำงาน.....

สัมภาษณ์เมื่อวันที่..... เดือน .....พ.ศ. ..... ตั้งแต่เวลา.....น. ถึง..... น.

สถานที่ที่ให้สัมภาษณ์.....

ผู้สัมภาษณ์บันทึกข้อมูล ผู้วิจัย (จดบันทึก,บันทึกเสียง)

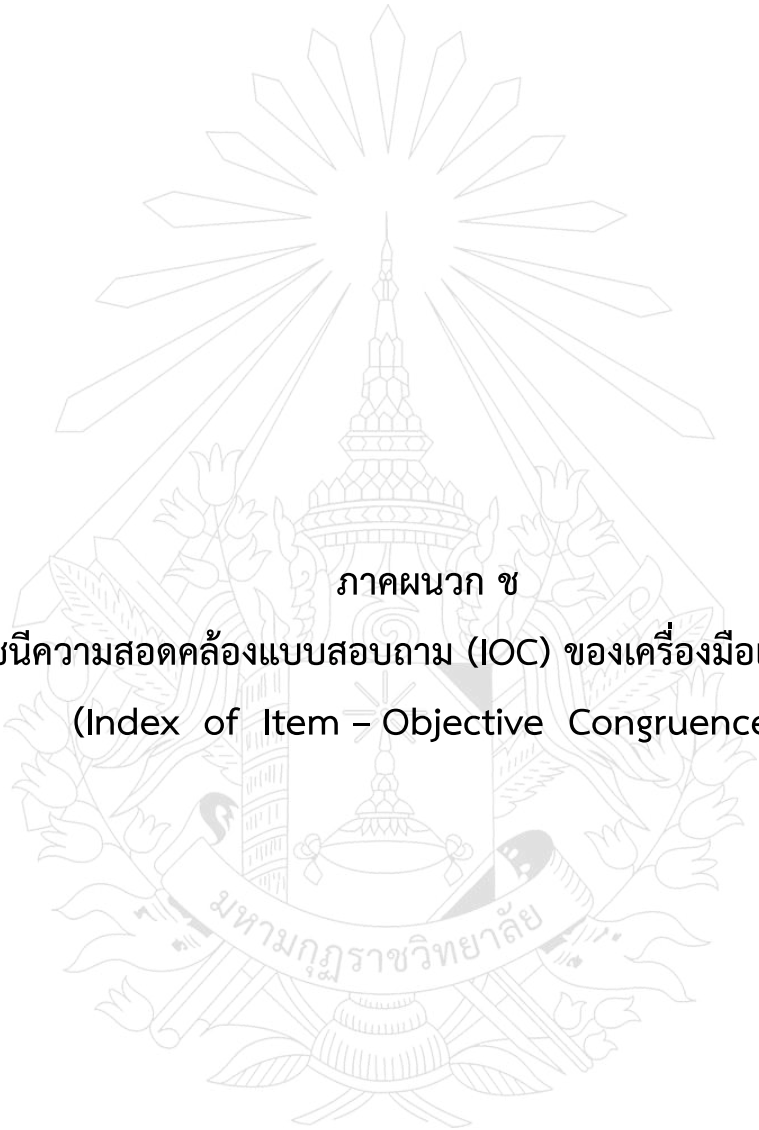
ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ท่านคิดว่าแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการตัดสินใจ ควรเป็นอย่างไร

2. ท่านคิดว่าแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการวางแผนการบริหารงาน ควรเป็นอย่างไร

3. ท่านคิดว่าแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการร่วมรับผลประโยชน์ ควรเป็นอย่างไร

4. ท่านคิดว่าแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปฏิบัติงานของเทศบาลตำบลเมืองสรวง ด้านการติดตามและประเมินผล ควรเป็นอย่างไร

ภาคผนวก ช

ค่าดัชนีความสอดคล้องแบบสอบถาม (IOC) ของเครื่องมือเพื่อการวิจัย

(Index of Item – Objective Congruence)

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถาม

ข้อ	ประเด็นคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	IOC	เทียบกับเกณฑ์
		1	2	3			
ด้านการตัดสินใจ							
1.	เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นในหมู่บ้านท่านมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
2.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ เช่น งานกีฬา งานบุญประเพณี กับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
3.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอแนวทางในการพัฒนาหมู่บ้านร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
4.	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาต่างๆ ในหมู่บ้านหรือชุมชนเพื่อจัดลำดับความสำคัญของการแก้ไขปัญหาในชุมชนร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
5.	ท่านเป็นส่วนหนึ่งในการตัดสินใจการเสนอโครงการแผนงานกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	+1	0	+1	2	0.67	ใช้ได้
6.	ท่านมีความมุ่งมั่นในการที่จะแก้ไขปัญหาต่างๆร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
7.	ท่านมีใจรักในการในการที่จะร่วมจัดกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
ด้านการวางแผนการบริหารงาน							
8.	ท่านมีส่วนร่วมเป็นกรรมการในการดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	IOC	เทียบกับเกณฑ์
		1	2	3			
9.	ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเมื่อมีการบริหารงานด้านกิจกรรมหรือโครงการต่างๆ กับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
10.	ท่านมีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
11.	ท่านเป็นตัวแทนในการประชาสัมพันธ์ในชุมชนร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
12.	ท่านมีส่วนช่วยเหลือด้วยทรัพยากร ออกแรงงาน ออกวัสดุ ในกิจกรรมต่างๆ ร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
13.	ท่านเอาใจใส่กับการประชุมเพื่อวางแผนพัฒนาพื้นที่ร่วมกับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
14.	ท่านมีการพิจารณาใคร่ครวญต่อการวางแผนการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประชาชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการร่วมรับผลประโยชน์							
15.	ท่านได้รับความสะดวกสบายในเส้นทางจราจรที่เทศบาลได้ปรับปรุง	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
16.	เทศบาลมีการจัดสรรพื้นที่พักผ่อนให้กับประชาชนและส่งเสริมด้านกีฬาในหมู่บ้านของท่าน	0	+1	+1	2	0.67	ใช้ได้
17.	ท่านได้ไปทัศนศึกษาดูงานในสถานที่ต่างๆ กับเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
18.	ท่านมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ทางด้านวัสดุ เช่น ค่าตอบแทนหรือเงินรางวัลจากเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	IOC	เทียบกับเกณฑ์
		1	2	3			
19.	ท่านได้มีส่วนร่วมในการรับงานจ้างเหมาจัดซื้อวัสดุในโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
ด้านการติดตามและประเมินผล							
20.	ท่านมีความเข้าใจในประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง ครอบครัวและชุมชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
21.	ท่านมีความเอาใจใส่ต่อประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ ที่เทศบาลจัด	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
22.	ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามความชัดเจนของการบริหารงานของเทศบาลมีความโปร่งใสตรวจสอบได้	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
23.	ท่านได้เข้าร่วมติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
24.	ท่านรับทราบรายละเอียดของแต่ละกิจกรรม หรือโครงการที่เทศบาลจัดขึ้น	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
25.	ท่านได้เข้าร่วมควบคุมตรวจสอบการปฏิบัติงานตามแผนการบริหารของเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
26.	ท่านได้เข้าร่วมการตรวจสอบด้านการเงินของเทศบาล	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
27.	ท่านมีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานผลการดำเนินงานของเทศบาลเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

ข้อ	ประเด็นคำถาม	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			$\sum R$	IOC	เทียบกับเกณฑ์
		1	2	3			
28.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการดำเนินงานมาปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
29.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำเสนอผลการดำเนินงานต่อสาธารณชน	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้
30.	ท่านมีส่วนร่วมในการนำผลการดำเนินงานไปพัฒนาชุมชนและสังคม	+1	+1	+1	3	1.00	ใช้ได้

มหามกุฏราชวิทยาลัย

ภาคผนวก ฌ
ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย

ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
0.98	30

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	174.1333	929.499	.710	.985
a2	174.0000	921.862	.759	.985
a3	174.1000	915.472	.795	.985
a4	174.1333	921.154	.757	.985
a5	174.0000	926.483	.750	.985
a6	173.9333	921.237	.790	.985
a7	174.1000	918.990	.729	.985
b1	174.0667	915.099	.844	.985
b2	173.9000	921.886	.744	.985
b3	174.0333	916.723	.816	.985
b4	174.1000	928.231	.614	.985
b5	174.1333	923.085	.808	.985
b6	174.1333	915.775	.755	.985
b7	173.9667	919.275	.778	.985

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
c1	174.1333	920.326	.819	.985
c2	174.1667	921.040	.802	.985
c3	174.2000	918.234	.777	.985
c4	174.2000	921.062	.759	.985
c5	174.1667	925.385	.708	.985
c6	174.0333	923.068	.691	.985
c7	174.0667	931.857	.613	.985
d1	174.1000	919.334	.757	.985
d2	174.0667	928.133	.655	.985
d3	174.2333	922.875	.724	.985
d4	174.2000	917.476	.724	.985
d5	174.2667	922.892	.769	.985
d6	174.1000	921.197	.758	.985
d7	174.1667	921.178	.718	.985
d8	174.2667	922.133	.742	.985
d9	174.1667	920.764	.665	.985

ภาคผนวก ญ
ภาพการสัมภาษณ์ผู้บริหารเทศบาลตำบลที่มีผลการดำเนินงานที่เป็นเลิศ

สัมภาษณ์ นายทรรศยุ ไชยรัตน์

ตำแหน่ง นายกเทศมนตรีตำบลเมืองสรวง อำเภอเมืองสรวง จังหวัดร้อยเอ็ด

วันที่ 20 เดือนมิถุนายน พ.ศ. 2566

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล : นางสัญญา วาสุที

วัน เดือน ปีเกิด : วันที่ 5 กรกฎาคม 2518

ชาติภูมิ : บ้านเลขที่ 65 หมู่ที่ 1 บ้านเขาคอก ตำบลเขาคอก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 31140

ที่อยู่ปัจจุบัน : บ้านเลขที่ 166/35 หมู่ที่ 13 ซอย 69 ตำบลหนองบรือ อำเภอบางระมุง จังหวัดชลบุรี 20150

E-mail : nadearvasutee@gmail.com

Tel. Mobile : 0925423107

ID. Line : nadearnadear21

การศึกษา : หลักสูตรศาสนศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตร้อยเอ็ด

หน้าที่การงานปัจจุบัน : เจ้าของธุรกิจ ฟ้าเว็บดีไซค์ รับปรึกษาด้านภาษา